Mihai Măniuțiu

UN ZEU APROAPE MURITOR

Dacia

MIHAI MĂNIUŢIU

Un zeu aproape muritor
CLUJ-NAPOCA 1982 EDITURA DACIA

Intiio arte o lui Mihoi Mâniuţiu e una destul de neobişnuită. Toate povestirile sole reprezintă un lei de scholii, de comentarii cvasi-epkiiata ori cvasi-paemotice în turul câte unei „scripturi” care, adeseori, este la 1” de inventată că ţi meditaţiile proiotorului mascat în mitagraf. Într-un sens, Mihoi Mâniuţiu ne oferă crochiuri ele unui rwol miraculos, care încape, parţial. În definiţia dote conceptului de către Alejo Carpentier, Întrucât p vestirile circumscriu, fără excepţie, un nesfârşit şi veşnic viu proces de închegare a mitologiilor. De aceea, ele sunt, de Met. nişte apocrife ori „adaosuri la a hagiografie” În cere este schiţai profilul dte unui „seu aproopo muritor*... Atceti ţi proletese, prostituata sacre» saltimbanci, pitici, iluzionişti şi artizani de toate felurile, taţi ta un loc încheagă o atmosferă de blid ţi ritual fastuos, cu unde crepusculare» Aici se întâlneşta Îngerul Rafael cu Diavolul cel amator de jocuri mecanice, Iov cu ciudaţii mecageri necunoscută iar Don Qui jeta îţi adaugă o neuà năstruşnică ispravă, călătorind prin burta leviatanului.

Mihoi Mâniuţiu esta un fervent viiitotar al Bibliotecii Babei şi, în consecinţă, presa se ihneică rwclomo en cititor pe măsură, ore trebuie şi el să îi trecut, motor fugar, prin coridoarele a celei aţi ilustre „instituţii”. Urmării de himere ţi scriind „ficţiuni”, el esta un fiu spiritual of

Cavalerului Tristei Figuri, iar cartea sa – asemeni personalelor ale – stă, aşadar, sub semnul simbolic el Măritat de Vial…

len Veilic

Coperta de IOAN HOKVAT-BUGNARIU

MIHAI MĂNIUŢIU

Un zeu aproape muritor

Cei ce caută fericirea pe pământ, în viaţa de apoi devin umbre. De aici se trage excepţionala vocaţie pentru fericire a făpturilor nocturne.

*

În cea dintâi noapte alesul visează mari necuprinse pe care le străbate neobosit.

În cea de a doua noapte visul îl *poartă peste pustiuri fără număr şi el ajunge dincolo de ele, neînsetat.*

În cea de a treia noapte el se trezeşte la capătul lumii. Şi atunci un dor mistuitor îl cheamă înapoi şi-i rostuieşte măsurata întoarcere.

Dar viaţa alesului se dovedeşte întotdeauna prea scurtă pentru drumul ce-l are de făcut.

SIBILA SY

Preoţii îi spuneau Sy, rostind cu emfază iniţialele numelui său ascuns. Sibiiia Sy străjuia muntele sfânt din Hilos. Prin sfârcul fiecărui sân avea trecut un inel cu sigiliu divin, pe care credincioşii trebuiau să-l sărute, ferindu-se s-o atingă.

Plăsmuit oare, vie, carnea feţei sale arămii putea lua orice formă, oglindind cu fidelitate chipurile celor ce veneau să i se închine şi s-o întrebe; un chip numai al ei, unic şi desăvârşit, sibila nu avea şi nici nu avusese

vreodată.

Slujitorii ce stropeau în fiece dimineaţă coloanele templului cu licori eufonice erau scopiţi şi raşi în cap chiar de mâna ei. Numai efebilor le era îngăduit să-i împletească părul şi să-i anine de şuviţe ciucuri aurii, la fel cum doar adolescentele nevăzătoare se puteau culca la umbra ei, spălându-i o dată pe zi coapsele adâncate.

Sibila Sy primeam dar, atât pentru a-şi punelia încercare tăria, cât şi spre a-i încredinţa pe oameni de harul ei, ierburi, rădăcini şi băuturi otrăvite, consumându-le în timp ce profeţea. Mulţi o socoteau nemuritoare; aşezată pe un dâmb înverzit, cu picioarele îngropate într-un muşuroi de furnici şi spatele sprijinit de muchia altarului, ea nu cunoştea somnul firesc.

O dată pe lună, un stol de păsări mici, alburii o acopereau din creştet în tălpi, ciugulindu-i pielea şi curăţând-o de ofrandele mucegăite pe care i le aruncaseră pelerinii de la distanţă.

Când sibila visa zei, pe masca mobilă a feţei sale apăreau imaginile acestora, trasate cu acurateţe şi-n amănunt. Pictorii de vase sacre le copiau ceas de ceas şi o venerau ca pe cea mai de preţ Inspiratoare şi protectoare a lor. Cei ce încercau să-i schiţeze ne-chipul piereau însă de boli misterioase.

Prin anii, faima ei s-a întins atât de mu ht încât, într-o vreme, însuşi Sfinxul a venit să o cerceteze. Încercarea aceasta a durat şase decenii deoarece, oglindindu-se în sibilă, văzându-se perfect reprodus în carnea ei, Sfinxul a căzut în extaz, nemaivoind să se clintească din loc. În acest răstimp, slujitori mascaţi l-au biciuit cu îndârjire până la sânge şi unii, luându-şi inima în dinţi, au cutezat chiar să-i înfigă ace în sânii femeieşti. Cunoscându-le isprava, sibila a râs; a râs atunici şi de multe ori după aceea, pentru că râsul n-a ocolit-o ca pe alte făpturi din cinul ei. Ba a fos-l iniţiiatoiarea a numeroase mistere Indicé, între care

misterul Noului Sex le întrecea în năstruşnicie pe toate celelalte. În prima zi a primăverii, lângă Hilos se adunau cei mai ingenioşi, cei mai îndrăzneţi, cei mai fantezişti artişti şi, sub arbitrajul sever al silbilei, căutau în cele câteva ore de întrecere să născocească un sex nou, necunoscut, cât mai sofiştii cât şi complicat cu putinţă, pentru nevoile nepotolite. şi mereu crescânde ale zeilor bărbaţi, închipuindu-l şi făurindu-l fie din piatră, fie din lemn ori din muşchi, fie din mătăsuri, fie din aur, din flori, fie din apă, foc, femei şi ierburi, fie din toate acestea la un loc. În cei cincisprezece ani cât misterul competitiv i-a fost praciticat cu succes şi mare afluenţă de public, sibila a fost desemnată câştigătoare de zece ori, sculptorul Semias de trei ori şi Alfias, un copil încă, de două ori.

Mai puţin populare, dar captivante, luptele rituale dintre gemeni au luat naştere tot la poalele muntelui Hilos, dar Jocul ieşirii din labirint s-a desfăşurat în galeriile lui subterane până ce, din pricina numărului prea mare de victime, a fost abandonat.

De mai multe o, îi fanatici ai altor sibile au jurait s-o ucidă pe Sy, dar de tot atâtea ori, printr-un joc simplu al oglindirilor şi metamorfozelor chipului său sacru, ea şi-a salvat viaţa, împingânduri pe asasini la sinucidere.

Autoare a unei cărţi de mare răsunet printre autografii vechi şi noi, sibila Sy a făcut figură aparte între profeţii şi profetesele Eladei. Poeţi şi-nţelepţi cu braţul stâng străpuns de o vergea argintie (semn al benignei străfulgerări apolinice) s-au stabilit pe muntele sacru, dornici să-i pătrundă învăţătura. Lor şi nu preoţilor ce-o îngrijeau le-a dictat Sy celebra carte a *Enumerării şi Evaluării Zeilor*, carte de la care, în chip surprinzător, i s-a tras ceva mai târziu moartea. În cuprinsul opusculului, sibilla i-a fixat fiecărui zeu din panteonul olimpic un preţ (fabulos, e adevărat, dar totuşi comensurabil), preţ la care zeitatea putea fi cumpărata şi folosită după voie, ca orice

altă marfă, sensibilă. Nicio fiinţă divină n-a fost omisă din catalogul iconoclast şi n-a scăpat de ruşinoasa, dar bine cumpănita echivalare în bunuri materiale şi umane. Zeus, de pildă, a fost preţuit la o sută de mii de tauri, jertfiţi într-o singură zi, purtând în coarnele răsucite fecioare cu siânii neapărat tatuaţi şi gurile pline ide laur. Pallias Athena putea reveni aceluia ce izbutea să aşeze pe întreaga întindere a pământului, din zece în zece paşi, câte o statuetă de-a sa. Apollo Smintheus devenea proprietatea oricărei femei ceri putea zămisli un fiu stând întinsă pe un rug aprins şi care adăuga, pe deasupra, treizeci de limbi de cântăreţi imnioi; Ares era transformat în atâtea şi atâitea braţe de fenicieni, Afrodita în atâtea şi atâtea coapse de zebră şi aşa mai departe. Spre sfârşitul cărţii, mai mult în glumă, sibila Sy şi-a fixat şi ei ca preţ o mie de aripi de cocor îmbrăcate în plăci de argint şi aramă.

La un an după dictarea sfruntatei cărţi, pe muntele Hilos a urcat un străin cu înfăţişare ştearsă şi nasul mâncat de o plagă urâtă. S-a aşezat lângă sibilă şi-n urma lui au început să sosească sclavi tuciurii, goi până la brâu, cărând în spinare aripi de cocor îmbrăcate în cnemide argintii şi aurii, aidoma umor scuturi. Al o mie unulea scut era prins în plăci de aur şi străinul l-a pus la picioarele palizi, tei Sy ca pe o ofrandă. Apoi şina scos cuţitul din teacă şi a înjunghiat-o tăcut, cu pricepere, în inimă.

UN ZEU APROAPE MURITOR

Mitologia nu-i păstrează numele, el neifiind dintre cei oare să poată spori faima senină a Olimpului. Un zeu pentru oare gândiirea era singurul mijloc de supravieţuire nu putea face parte din pleiada născuţiilor cu lauri nepieritori pe creştet. Pe de altă parte, viaţa lui era socotită între cele artificiale, prelungită amarnic, prin siluiri ale (destinelor umane. Fiu al lui Cranos, el învăţase de timipuriu arta îmbinării şi desfacerii firelor timpului şi singura lui pireştiinţă era durata destinelor omeneşti. Era

hotărât ca anii netrăiţi de nefericitul muritor ce-i cădea victimă să-i fie adăugaţi lui. Cu o asemenea nemurire, primejduita continuu de fatumul omenesc, era firesc să devină un zeu trist şi gânditor, măscărici al timpului, spre a putea fi puţin, deasupra lui. Întreagă priceperea şi profunzimea iloi erau cheltuite pentru suprimarea unei vieţi omeneşti înainte de vreme. Şi avant era în ultimul an al vieţii câştigate cu – ceva timp înainte şi abia legase prietenie cu tânărul filosof – căruia îi erau daţi optzeci şi cinci de ani, timp în care harul lui urma să umbrească mul, i gânditori din vechime. Noapte de noapte zeul aproape muritor căuta să pătrundă filosofia ce urma să fie descătuşată de puterea minţii itânărului său prieten. Şi în fiece dimineaţă îi descoperea tainele la care acela trebuia singur să ajungă în aceeaşi zi. Văzându-şi mereu – cunoaşterea precedată şi sleită de o alta mai puternică, nefericitul îşi puse – capăt vieţii în ultima zi – ce îi mai rămânea zeului ucigaş de petrecut printre cei vii. Muri la douăzeci şi – cinci de ani, aşa că zeul câştigă o amânare liniştitoare de şaizeci de ani.

Dar spaimele morţii prin care trecuse îl hotărâră să-şi caute de pe acum viitoarea jertfă pentru altani-i nefericit. Auzi de un mare poet mistuit de doruri oepământene. Îşi făgădui ca şi pe acesta să-l sfâşie pe altarul său, nu peste mult. Ajuns în Cetate, o zări pe fecioara Euridike şi hotărârea lui fu luată.

ABSENŢA

S-a aflat că Satana va trece cu un tren de noapte prin oraş. Şi cel puţin până la următorul internaţional ce avea să sosească spre dimineaţă, mu încăpea înd oiailă că va poposi undeva. Între zidurile lui. Având această certitudine, locuitorii morocosiuiluii burg au convenit mai repede ca niciodată asupra celor ce aveau de făcut. Mai! iitâi au fost închise barierele, neîngădnindu-se nici urniri străin să le treacă pe timpul nopţii. Cele ce aveau să

urmeze erau socotite drept o afacere internă a comunităţii. Fără împotriviri prea serioase, s-au ferecat porţile anumitor lăcaşuri ce ar fi putut tulbura trecerea întunecatului. Chiar dacă era un lucru deja de prisos, s-a interzis circulaţia după căderea serii – asta pentru ca alegerea Satanei să nu fie influenţată prin semne exterioare şi să se petreacă într-o libertate deplină. Aceasta, precum şi calmul desăvârşit al tuturor locuitorilor, dovedesc că niciunul din ei nu se îndoia că alegerea va cădea asupra lui. Şi pricini serioase să creadă acest lucru avea probabil fiecare. Teologii s-aiu îndhis de ia bum început în biblioteci sau în chilii, înarmaţi cu argumente şi cărţi docte, potrivindu-şi oarecum înfăţişarea şi însemnele, pentru a-l putea induce un timp în eroare pe diavol. Ateii s-aiu bucurat ca de o confirmare a părerilor lor, pregăttindu-se sări demonstreze inexistenţa şi falsitatea. Cei vicleni au scos la iveala toate faptele care bar fi putut conduce altă dată la spânzurătoare, gata să le etaleze în faţa noului venit. Lucântarea n-a fost străină nici de cei mai subtili gând fitori, care urmăreau, cu toată ironia ce le era caracteristică, să-i sugereze o veche compliciitate. Cei buni s-au socotit oarecum primejduiţi şi au fost cuprinşi de o nelămurită frământare înaintea unei atât de hotărâte alternative ce li se punea.

Despre starea de – spirit ce-i însufleţea pe toţi a vorbit îndeajuns lipsa oricărei temeri sau animozităţi, în ciuda punctelor de vedere divergente asupra existenţei sau înfăţişării Satanei.

Înainte de căderea. serii, oraşul a cunoscut o activitate laborioasă, neîntreruptă şi obstinat tăcută. Totul s-a desfăşurat cu o grabă meticuloasă şi cu o precizie uluitoare, ca şi cum oamenii ar fi fost dintotdeauna pregătiţi pentru o împrejurare atât de insolită.

S-au trasat cu vopsele de diferite culori itinerarii întortocheate, de la gară până în pragul – caselor ce se

voiau vizitate cele dintâi. Cei mai mărginiţi cetăţeni şi-au nu-s la porţile caselor variate însemne cabalistice – astfel s-a putut remarca inepuizabila rezervă de obiecte oculte ce se afla-n pivniţele oraşului.

Odată cu ivirea întunericului, datorită circularei municipalităţii, dar mai ales mulţumită acelei negrăite convingeri a fiecăruia că Satana nu-l va ocoli, străzile şi pieţele s-au golit şi oamenii s-au izolat în cămările lor întunecate şi scunde. A fost pentru prima – oară că cei bogaţi şi-au urât încăperile spaţioase şi strălucitoare. Îndată ce au reuşit să irămână singuri, unii au aprins lumînări, iar alţii au rămas în întuneric, soootiiindu-l mi-ai prielnic aşteptării lor. Oricum, în acea noapte nu s-a folosit lumina electrică.

Numai la gară ardeau în voie semnalizatoarele şi neoaneile din sala de aşteptare. Trenul anunţat a sosit puţin înainte de miezul nopţii. Ultimul vagon a fost desprins şi tras pe o linie laterală. După însemnul heraldic zugrăvit pe itabla-i neagră, a putut fi recunoscut. Şi a rămas acolo, cu toate geamurile larg deschise şi luminate strălucitor. Dar nu mărturisea niciun semn de viaţă. Abia după miezul nopţii s-a văzut o umbră străbătând coridorul şi a œfoorât între (traverse un singur călător. Părea tânăr, dar pelerina îi înfăşură trupul şi pălăria cu boruri largi îi acoperea faţa. Totuşi gura-i putea fi puţin zărită. Mai ales atunci când a păşit pe peron cu zgomot ascuţit, ca şi cum ar fi avut încălţări de fier. Tenul, în jurul gurii, era neted, uşor bronzat şi fără ţepi de barbă. Numai buzele îi erau înspăimântător de albe. El a străbătut peronul cu paşi mari şi a intrat în sala de aşteptare, înzestrată cu câteva automate şi a jucat de unul singur toată noaptea. Dimineaţa, cu câteva clipe înainte ca vagonul sări fie alipit primului internaţional, a părăsit sala neobservat şi nimeni nu l-a mai văzut.

ADAOSURI LA O HAGIOGRAFIE /

1 SFINŢII JUDECĂTORI

Valul uriaş, iscat din senin, mătură insula pietroasă, pierduită-in pustietatea marii – şi, retrăgându-se, lăsă pe plajă douăsprezece jeţuri înalte de lemn.

Trecu o săptămână şi picioarele acestora se-iafundară adânc în nisip.

Valul veni din nou, dar ceva mai domol de astă dată, şi aşeză pe jeţurile împărăteşti cele douăsprezece trupuri ale sfinţilor ucişi de Leviatan. Acestea, care de care mai hidoase, mai descărnate şi-mpletite-n alge, prinseră din nou viaţă de-a lungul unei săptămâni. La capătul ei, duminica, erau din nou întregi, maiestuoase şi fără de urmă de putreziciune într-însele, cum se cuvenea.

În acel ceas, dinaintea jilţurilor de judecară se arătă Leviatanul – rămase sufocâindu-se pe plaja umedă, dar nu pieri, căci judecătorii nu avură nevoie de mult timp pentru a delibera şi pentru a-i găsi o pedeapsă exemplară. În numai câteva clipe se hotărâră, poruncindu-i ca numaidecât să pornească în căutarea omului numit Iorna şi să-l înghită, ţinându-l în pâotecele său atât cât va fi – nevoie.

Leviatanul! se cutremură de scârbă şi trupul îi fu atins parcă de moarte. Se supuse însă şi porni spre osî-ndă.

Îniaintă prin ape buimac, tremurând din tot trupul, înfiorâindu-se şi auzind deja, în adâncul lui, cu groază, litaniile şi ruga şi plângeriile şi cearta, nesfârşita, chinuitoarea ceartă a smintitului cu Dumnezeu.

2 LEUL SFÂNTULUI IERONIM

Ion tinereţe, sfântolui Ieronim, ori mai degrabă celui ce avea să devină curând după aceea marele sfânt Ieronim, îi plăcea să se plimbe în razele strălucitoare ale răsăritului pe malul mării.

Într-o bună zi, el văzu în larg o plută purta, tăncoace şi-ncolo de valuri şi pe pllută un leu de-o frumuseţe

înfricoşătoare.

Sub imperiul unei porniri iirepresi bile, se avântă într-o barcă pescărească şi, cu preţul a multe eforturi, reuşi până spre seară să aducă pluta la ţărm.

Leul sări pe plajă şi, la îndemnurile cuminţi ale finitului, veni să-i lingă mâinile, lăsându-se mâogâiat în voie. Apoi îl urmă-n încăperea lui sihastră şi nu se mai clinti de acolo ani îndelungaţi.

Trecerea vremii mu lăsă asupra lui nici o urmă. Sfântul (lucră inspirat şi cu mare râvnă în acest timp. Rareori, când deznădejdea mijea-n adânc-ul lui, îi era de-ajuns să arunce o privire spre blândul animal, pentru a se linişti. Copilăros, cugeta-n sinea lui: „... dacă şi *el* – şi rostea cu evlavie acest cuvânt, amilnţiindu-şi cum îl găsise odinioară, în tinereţe, înainte de a fi un sfânt recunoscut – dacă şi *el*, atât de tânăr, de puternic, de mare şi de frumos, stă aici, veghindu-mi pacea şi nuri pasă de viaţă, cum, oare, aş putea îndrăzni să mă plâng eu, nevrednicul?”

Divinele –, i opere se-nmuâţeau, faimari sporea-n lume şi nimeni nu cunoştea taina însufleţirii şi puterii lui uriaşe de muncă.

Cele mai spirituale lucrări ale sale se năiscură în vraja somnolentă, atemporală şi letargică pe care o emana neîncetat sălbăticiunea tăcută, pe-a cărei coamă îşi sprijinea noapte de noapte capul, spre a se odihni câteva ceasuri.

Sfântul îşi păstrase obiceiul de-a se plimba pe malul mării, dar, pentru că ieşea întotdeauna însoţit de leu, prêtera amurgul, când plaja era pustie şi nu se zărea ţipenie de om primprejur.

O dată, numai o dată, în anii târzii, când barba şi pletele-i erau deja albe, simţi nevoia să iasă la ceasul răsăritului, pentru a-şi aminti bucuros de-moeputuri, de tinereţe, de minunata captură ce-i călăuzise întreaga viaţă – o dată, o singură dată îşi plimbă sălbăticiunea pe plajă în

fapt de răsărit şi regreta apoi zile şi nopţi fără număr.

Leul începu să dea semne de nelinişte, gustul vieţii se redeşteptase în el, chilia-n care-şi petrecuse zeci de ani deveni prea s-trâmtă şi zbuciumul său nu mai conteni o clipă.

Sfântul nu mai izbutea să doarmă nici măcar o oră pe aioapte. Inspiraţia divină îl părăsi. Gândiurile-i devenir a tot mai confuze. Începu să nu-şi mai priceapă propriile opere, recitindu-le.

În cele din urmă înţelese că sorocul convieţuirii cu marele trimis trecuse.

Se porni să construiască de unul singur o plută, deoarece i: se părea drept să-şi elibereze leul pe aceeaşi cale pe care odinioară îl luase-n blinda şi mimunata-i captivitate.

De-ndată ce văzu aceste pregătiri, leul se linişti şi sfânitul îşi putu îndhieia în linişte ultimele opere. Iluminarea îl copleşi din nou.

La ceasul hotărât, leul fu urcat pe plută şi pluta împinsă – în largul mării.

Cu faţa-nmuiată într-o lumină nostalgică şi ochii-mpăienjieniţi de lacrimi, sfântul urmări până la asfinţit jocul sălbatic, nervos al animalului pe pluta lucitoare şi lunecoasă, măturată de valuri.

În aceeaşi noapte murii şi nu mai avu cum să afle că, ajuns pe o insulă îndepărtată, leul eliberat de el face ravagii, îngrozind oamenii cu nestăpânita şi incredibila lui cruzime.

3 SFÂNTUL para nume

Pasul său incendia pragurile – de aceea mu putea intra în case, în sinagogi, în cetăţi ori bazilici. Era un sfânt al deşerturilor, iall spaţiilor vaste şi pustii – fără praguri.

Predica pe înălţimii şi-n mijlocul nisiipurilor mişcătoare, departe de mare – odată trecuse pe la marginea ei şi mai bine de-o sută de zile plaja arsese de-un

foc nedomolit.

O ceată numeroasă de ucenici şi curioşi îl urma pretutindeni, nu atât pentru adevărul doctrinei sale ascetice – practic de neurmat – cât pentru a descoperi în clipa privilegiată a morţii sale pragul de taină al împărăţiei de jos.

Când sfânitull muri, din herghelia cea mai apropiată, de la marginea deşertului, ieşiră-n galop, înnebuniţi de spaimă, cuprinşi într-o mare vâlvătaie, un cal alb, un cal roşu, un cal negru şi un cal galben-vâimăt. Tuspatru goniră în flăcării, nechezlând sălbatic, spre apus.

4 SFÂNTUL GAIN

Trăia pe cele mai mari înălţimi, în preajma pietrelor de sacrificiu, şi cuţitul lui Avraam era în dreapta lui. Necontenit aducea slavă Celui de sus şi fumul jertfelor sale enălţa curat şi zvelt spre ceruri.

Degetele mâinai stingi, cu oare ţinea de obicei jertfa, erau lungi, agile şi înşelătoare iar degetele mâinii drepte, scurte şi puternice, învăţate să strângă prăselele de piatră.

Pletele-i erau adunate într-o – coadă groasă ce-i – cădea până la ibrâu, din care pricină înfăţişarea sa aducea cu cea a unui preot păgăm. Pielea-i era arămie şi ochii migdalaţi, de-o – incredibilă şi suavă bunătate.

Doar linia gurii – subţire, tăiată parcă în carne vie de un tăiş hain, era demnă de un jentifitor cu faima lui.

Avea picioarele musculoase şi ceafa şi umerii-i erau acoperiţi cu solzi. Se-mcingea cu un brâu aspru şi de aceea mijlocuri sângera tot timpul. În dreptul inimii avea o cicatrice enigmatică şi foarte veche.

Numele, spun cei care l-au cunoscut, i se cuvenea întru totul, deoarece singură lovitura lui de maestru izibutise să-l mântuiie de neodihnă şi nemurire, după veacuri şi veacuri, pe nefericitul ucigaş Gain.

MĂSCĂRICIUL BRIO

Măscărici de geniu, om al urnei vocaţii unice,

scandaloase, Brio dovedise încă din adolescenţă o excepţională rezistenţă la tortură. Uliuindu-şi contemporanii, izbutise să doarmă cu ambele mâini sitninse în menghină, să cânte pe patul lui Pr-ocust, să recite coerent din psalmi având picioarele vârâte în iapă clocotită şi să rămână zâmbitor sub şfichiuirile biciului plumbuit. Odată rămăsese închis într-o sferă de sticlă, lipsit de hrană şi de apă, nouă lumi – trupul i se adunase, dobândind o curioasă sfericitate.

Avea ochi migdalaţi de asiatic şi pleoape transparente. Chipul îi putea fi lesne confundat cu o mască, atât de ascuţită îi era bărbia, atât de lată fruntea, atât de simetrice toate liniile feţei. Membrele-i subţiri, deformate, semănau cu cele ale unei păpuşi de cannaval. Hipnotizator temut şi membru al confreriei castraţilor, Brio râdea rareori şi nasul coroiat i se împurpura la miâmie.

De – când încercase să umble pe ape, repetându-şi exerciţiul de cimoizeci-şaizeci de ori pe zi, indiferent de anotimp, strănuta şi era mereu răcit. Iubea vinul, dar nu-l putea soiribi decât amestecat cu cenuşă.

Cu caravana lui de măgăruşi costumaţi colinda, târgurile şi, se oprea din loc în loc, stăruind pe iliâingă oameni să-l schiingiuiască după cum le era voia, în schimbul unor tarife derizorii. Supravieţuia tuturor încercărilor şi deseori torţionarii ocazionalii erau cei care-şi pierdeau firea, leşinând de groază.

Cuferele lui ascundeau un bazar ameţitor şi aberant al terorii. Cleşti zimţaţi, securi, căţuie cu jar, ţepuşe, peceţi ale Satanei, seturi complete de căluşe erau puse la dispoziţia clienţilor stupefiaţi, alături de unelte bizare, inventate chiar de el: clăinţănitoarea, maştera din Rheims, neasemuitul clomţ. În jurul vârstei de cincizeci de – ani, Brio a inventat maşina care, mai târziu, avea să poante numele unui oarecare plagiator: ghilotina.

Lipsit de orgoliu, pasionat şi timid, măscăriciul n-a

acceptat niciodată funcţia de călău, deşi oferitele n-au lipsit.

Ga întemeietor al branşei victimelor voluntare, el şi-a oferit trupul, în repetate rânduri, pentru testarea şi antrenarea călăilor regali, s-a supus flagelărilor demonstrative şi a trecut – cu bine printr-o execuţie publică.

Oricât ar părea de ciudat, breasla iniţiată de el a avut un oarecare răsunet în epocă şi nu a rămas fără adepţi. Câţiva Oisâindiţi colebri au intrat în rând iurile ei cu puţine ore înaintea morţii. Ioana d'Ar-o a fost cea dintâi. Datorită misteriosului său dar, măscăricidl a dezvăţat-o pe Fecioară de teroarea focului şi a ajutat-o să urce demnă, senină, pe rug. Lui i se datorează în mare parte şi aşa-zisa recădere în erezie a acesteia.

La fel, nefericitul prinţ din Aquitania a ajuns să preţuiască tăişul securii, iar Villon n-a tremurat în faţa spânzurătorii, apucând chiar să-i dicteze o ultimă baladă pioasă.

Astfel, fără voia sa, sfiélnicul şi neînţelesul Brio a intrat în istorie.

De murit, a murit în pace la o sută şaisprezece ani, ţinând în gură un bol mistuitor de foc. După ce l-au spălat, conformându-se doleanţelor salle testamentare, servitorii bău zăvorât trupul neînsufleţiit şi indestructibil într-un sicriu sferic de sticlă.

TURNUL

Îngerii ne-au distras, ne-au risipit, ne-au pierdut. Pentru că nu am fost atât de nevolnici şi nefericiţi dintotdeauna.

La început eram numai noi, oamenii, înainte de a se amesteca ei, nemuritorii. Vorbeam o singură limbă, eram fiii aceloraşi părinţi, aşa că am crezut firească dorinţa să clădim împreună. Ne-am întâlnit în pustiu şi inie-am bucurat de mulţimea corturilor, de bogăţia altarcilor

noastre. Cei mai înţelepţi au cercetat cărţile sfinte, în timp ce tinerii noştri se bucurau unii de alţii ca de o viaţă nouă. Am părăsit de la bun început gânduil unei cetăţi înllăiunitrul căreia să ne retragem cu avuturile şi familiile noastre; eram prea simpli şi iubeam prea mult spaţiile fără hotar spre a fi ispitiţi de o asemenea zidire.

În cele din urmă ce-am înţeles să ridicăm un turn – un ochi treaz pe obrazul nepătruns ăl cerului. Ne-am împărţit în două tabere egale: unii aveau să aducă prin deşert, de la mari depărtări, materia necesară (construcţiei, iar ceilalţi urmau să facă scripeţi uriaşi pentru ridicarea pietrelor şi potrivirea lor una peste alta. Pe atunci timpul nu conta pentru moi, aşa că nu ştiu cât am avut de aşteptat aşezarea giganticei temelii. Odată terminată însă, turnul sporea văzând cu ochii, făgăduindu-ne gloria şi pomenirea în veac. În vremea de început a acestei necurmate creşteri, pe nesimţite, au prins să coboare îngeri până la noi. îmibătaţi de reuşita visului nostru, ne-am lăsat înşelaţi de înfăţişarea lor apatică, de chipurileilor oepăsătoiare şi nu i-am alungat. Planau. lin deasupra turnului, oprindu-se pe cele mai înaltte creneluri. Cercetau cu pas liniştit, suveran, coridoarele şerpuitoare, scările masive, punţile abisale cu al căror aer de veşnicie ne mândream atât de mult. Nu rămâneau niciodată peste noapte şi nu ce auzise încă o vorbă din gura lor.

Sporirea simţitoare a numărului îngerillor pogorâtori se legă în chip tragic de un alt eveniment mult mai neliniştitor pentru noi, şi din această pricină trecu neoanservată atât înmulţirea, dat şi schimbarea atitudinii nemuritorilor faţă de soarta turnului. Moartea, căreia rar îi dădeam socoteală, ne împresură, de pretutindeni. Avea ceva deşănţat, nemilos, oare ne împiedica să vedem în ea o poartă deschisă spre o ailtă viaţă. Totodată deşertul începu să ne duşmănească, lărgindu-se pe măsură ce din înălţimea turnului puteam să-i privim necuprinderiile. Cât

ide muritori şi plini de ispaime eram! Pentru cei dintâi răposaţi întrerupeam lucrul o zi întreagă, petrecânându-i cu jelanii pânălia groapa. săpaltă în solul dur al pustiei. Aşa am descoperit, sub valurile mişcătoare de nisip, platoul de piatră. Dar eram prea tulburaţi şi năuciţi de durere spre a vedea în asta altceva decât o trudă istovitoare mai mult. Au trebuit – să vină îngerii, mai târziu, să ne deschidă ochii – dar cu ce preţ!

Fericiţi cei dintâi morţi! Gurfnid am ajuns să nu mai întrerupem lucrul! pentru cei răposaţi. Numai familiilor le era îngăduit sări petreacălia groapă. Caravanele cu piatră se întorceau în deşert conduse de fiii şi nepoţii vechilor cărăuşi. În aşa măsură pusese stăpânire moartea pe moi, încât nu ne mai tulbura săvârşirea celor sub cinci sute de ani. Sentimentul, necunoscut până atunci, al nesiguranţei şi al trecerii ne-a deschis însă prea puţin ochii. În acel – timp de restrişte nimeni n-a făcut legătura atât de vădită între apariţia zburătorilor şi nenumăratele nenorociri care ne surpau. Abia când a fost prea târziu am văzut limpede acelle mărunte evenimente care, prevenindu-ne la timp, ne-ar fi putut salva. De pildă, deşi – nu intraseră încă în vorbă cu noi, îngerii rămâneau săptămâni întregi în tabăra pustiită supraveghindu-i toate mişcările. Nu păreau mişcaţi de prăpădul care îi înconjura. Dimpotrivă, se ferecaseră într-o tăcută răceală, aşteptând parcă sfârşitul seminţiei noastre. Iar noi clădeam, ne îngropam marţii, clădeam, naşterile erau oprite, clădeam, dată. speranţă mai era în noi? clădeam, clădeam…

Şi asta, poate, ne-a scăpat de ultimul măcel. Îndată ce îngerii ne-a cu făcut să înţelegem că vor să fie părtaşi la construcţia noastră, moartea a dispărut. Cum oare ne puteam învinge orbirea pricepând manevra îngerilor care aveau nevoie de vieţile noastre, de puterea braţelor noastre, pentru înălţarea turnului? Niciunul din noi, oamenii, nu a vrut să creadă în ameninţarea cereştilor. Ne

stăpânise atât de puternic certitudinea că niciunul din noi nu va supravieţui turnului şi că neamul nostru va dispare, încât nu e de mirare că i-am primit ca pe n. ştie eliberatori, fără să le bănuim gândurile de supremaţie. Niciunul din moi mu s-a opus în noaptea aceea zidită ca niciodată în beznă intrării zburătorilor în frăţia noastră. Poate ne-am şi înfiorat de mulţimea! lor care aproape o copleşea pe a noastră, me-ar fi înspăimântat poate mai mult decât moartea să trădăm cele mai frumoase vise ale profeţilor şi eroilor noştri. Dar n-a fost aşa: un somn adânc ne-a câştigat pe toţi şi dimineaţa ne-am trezit într-o rânduială străină datinilor noastre, îngerii ne-au vorbit şi aici s-au ivit cele dintâi greutăţi. Făceam mari eforturi spre a-i înţelege. Niciun heruvim nu vorbea o limbă aidoma cu a celuilalt. Curios era că se înţelegeau între ei, ca şi cum numai pentru noi ar fi existat deosebiri între graiurile cu care ne dictau legea lor. Şi am făcut din nou greşeala de a-i privi ca pe nişte fraţi: nemuritoiri, dar într-o măsură minoră mai puternici decât noi. Nu ne-am revoltat când şi-au revendicat temelia şi rostull planului nostru. N-am spus nimic când ultima – caravană a sosit condusă de îngeri. Până acolo ajunsese nimicnicia noastră încât vedeam în această tacită sdiavle o învoială care ce salva de pieire. Am început să ţinem socoteala timpului şi ne-am obişnuit atât de repede cu neliniştea lui, încât n-am mai căutat să aflăm dacă cereştii erau vinovaţi de această nouă tulllburare.

E adevărat; l a început am simţit din plin superioritatea minţii lor şi a însuşirilor cu care erau dăruiţi. Mai întâi au deschis izvoare în deşert. Se ridicau la mari înălţimi şi, frângându-şi brusc zborul, cădeau înfundându-se ca nişte suliţe în pământ!. În urma lor rămâneau puţuri – cu apă. Apoi, au hotărât să scoatem piatra din temelia însăşi a pustiei. Am lucrat un an bătut pe muchie pentru scoaterea primului bloc uriaş, dar cariera fiind o dată deschisă, munca ni s-a uşurat. Numărul

nostru, al oamenilor, se dublase cu cell de la caravane şi am ajuns din nou să fim mai mulţi decât îngerii. Infirmitatea lor s-a dovedit odată cu ridicarea marilor blocuri de piatră la nivelul atins de turn. Erau mult prea firaive trupurile lor străvezii, şi braţele Hor – obişnuite – să lase greul pe seama aripilor pentru a ajuta aievea la deplasarea şi suprapunerea blocurilor imarmoreene. Rolul lor în construirea turnului s-a micşorat simţitor şi balanţa era aproape echilibrată. Faptul că nimeni nu mai murea ne-a redat sentimente pierdute şi în suflete instinctul! de stăpâni a renăscut. La un moment dat ni s-a ivit chiar prilejul unei supremaţii, da' ar pe vremea aceea eram prea nobili spre a ne îngădui astfel de gânduri. Nu se părea de ajuns că eram din nou fraţii îngerilor. Ocazia s-a arătat odată cu mărturisită lor teamă de întuneric. Firavele lămpii îndestulate cu grăsime de animale nu îi mulţumeau, obişnuiţi fiind cu lumina aparte a înălţimilor. Îngerii au hotărât atunci un lucru cumplit, socotit între ei cu tortul firesc; dar noi, oamenii, am fost copleşiţi de – oroare. La căderea serii ne strângeam într-un mare cerc alcătuind o arenă de luptă şi doi îngeri lânarmiaţi cu săbii se băteau în faţa noastră. Cel învins se supunea arderii aripilor.

Lumina pe care o dădeau acestea dura întreaga noapte. Fosforescenţa mirifică a flăcării, puterea ei neobişnuită de pătrundere ne-au fascinat şi ne-au înspăimântat din prima clipă. Purtam şi noi săbii învăţând deprinderea lor, spre a ne apăra de prorocită invazie pomenită de Cartea sfântă, în fragmente obscure, dar nu văzusem până atunci o luptă adevărată şi o bizară ameţeală, o înfiorare necunoscută a inimii ne cuprindea când heruvimul rănit şi dezarmat se dădea învins la capătul unei încleştări epuizante. O, Doamne, cât de repede am învăţat ce e cruzimea! şi ce lesne ne-am deprins cu oribila şi minunata jertfă a îngerilor! Lumina flăcării se însufleţea întâi într-un roşu sângeriu şi convulsiile ei erau

imaginea suferinţelor celui golit de sânge şi putere. Culoarea de un albastru pal anunţa perioada arderii albe, egale şi foarte înalte, care venea întotdeauna la miezul nopţii. În lumina asta, tinerii făceau dragoste, femeile năşteau liniştite ca de o zi senină şi îngerii reuşeau, în sfârşit, să adoarmă. Era lumina cea mai calmă şi totuşi cea mai zguduitoare. Ea părea să vorbească despre darurile creaţiunii pe care serafimul, acum, le pierdea. Se făcea în tot locul o zi fără seamăn, cu – umbre lungi, până la marginea deşertului. Culoarea verzuie, ce aducea şi scăderea flăcării, se îngâna cu zorii curaţi ai pustiei. După răsări tul soarelui flacăra devenea vineţie, lăsa prima oară un fum negru, înecăcios, şi zburătorul era alungat cu pietre. Celor jertfiţi le era peste putinţă să mai ajungă – cu – ciotul aripilor, dintr-un singur avânt, pe vârful tot mi-ai înalt al turnului. Din această pricină şi poate din altele» rămase pentru noi ascunse, îngerii învinşi fură înlăturaţi de la construirea turnului şi trimişi la m-un-ca în carieră. Un fenomen ciudat însoţea această mazilire: trupul lor se făcea tot mai întunecat, mai pământos, spre deosebire de – cel al confraţilor nejertfiţi. Pedeapsa era crâncenă: ziua se vedeau siliţi să rămână în obscuritatea terifiantă a carierei tăind blocurile de piatră şi numai noaptea se linişteau, la lumina înaltă, albă a altei jertfe într-aripate.

Nopţile aicell-ea rămân neşterse în amintirea mea. Pe lângă nefericita ucenicie a – cruzimii şi mult deasupra acesteia, stătea prilejul prieteniei intime eu îngerii aleşi. M-am legat mult de Îngerul Rafael: la început din recunoştinţă – căci a fost singurul – care nu ne-a silit să-i învăţăm graiul, voribindu-ne el într-al nostru, şi în – cele din urmă, iubindu-l aievea. Îndată ce se hotăra arderea unui zburător, Rafael se închidea amtr-o – meditaţie sumbră, opacă, dar – când, peste mult timp, deschidea iarăşi ochii, aceştia erau (Strălucitori şi senini. Tristeţea mlădioasă şi înţelegerea cu care ima iniţiâmpinat mereu

m-a-u ajutat să văd mai adânc în lucruri. Îmi pare nespus de rău că n-am reţinut nimic din târziile lui monologuri despre rai, dar – oboseala de peste zi mă dobor-a, capul pe genunchii ilui lesne mi-l răpea somnul şi gjlasu-i se amesteca în vis îndulcindu-mi himerele. Aşa că raiul începe pentru mine cu miasma aripilor arse de înger şi cu un glas molcom care spune totul, dar nu îngăduie nicio amintire.

Sorţii luptei rituale din fiecare seară au căzut într-un sfârşit asupra iubitului meu Rafaeil. Am urmărit cu strângere de inimă, cu manie, cu ură, lupta stângace, revoltătoare, care-l condamna pe heruvim. Aveam – să înţeleg abia mai târziu măreţia şi – dispreţul cu care – se lăsase învins. N-am închis ochii toată noaptea, m-a scurmat şi pe mine un foc nemilos şi ziua următoare am lucrat năuc de suferinţă. În prima seară îngerul m-a ocolit. N-am reuşit să-l întâlnesc, deşi am rătăcit prin tabără chemându-l pe nume. – în cea de-a doua noapte a venit de bunăvoie lângă mine. Trupul lui începea să semene cu cel al pământului. Răspândea un miros greu şi, în ciuda eforturilor mele de a-mi ascunde greaţa, l-am văzut pălind. Din acea noapte nu mi-a mai vorbit – despre paradis. O ailtă lume în ischimb – s-a deschis minţii mele întrebătoare şi – chinuite. Pentru prima oară am văzut în cruda, în condamnaita lor Lumină, faptele al căror auitor eram alături de toţi fraţii mei. Rafael mi-a dezvăluit seimtimentele şi prefacerile înfricoşătoare ce animau lumea subterană a. condamnaţilor, a lucrătorilor de la carieră. Noi, oamenii, eram lăsaţi pradă cellei mai amarnice amăgiri, în vreme ce îngerii, în vinovatul lor orgoliu, pirovocaseră ruperea noastră în două tabere liremedilabil potrivnice, folosindu-ne drept pavăză în cearta lor cu Divinul. O competiţie monstruoasă hrănea ura ascunsă şi pătimaşă a celor două grupări ale cereştilor. Turnul se înălţase atât de mult încât noi, oamenii, aveam speranţa că vom atinge raiul înaintea morţii. Dar complotul celor din adâncuri ne-a arătat adevărata faţă a

lucrurilor. Pe măsură ce turnul creştea, se adâncea şi cariera din care era scoasă piatra. Înălţimii care ne înspăimânta bucuros sufletul, îi răspundea ca o umbră infernală un turn răsturnat, gol – în adâncuri. Exista primejdia, mi-a spus Îngerul Rafael, la ultima noastră întâlnire, ca cti-de-sub-pământ, îmbărbătaţi de ura lor tot mai mare să ajungă la porţile iadului înainte de a atinge noi pragul împărăţiei eterne. Şi atunci ne vom pierde pentru totdeauna.

Am spus toate acestea fraţilor mei, oamenii. A doua zi, după ce înţelepţii au lămurit înţelesul fragmentelor obscure din Cartea sfântă şi noi toţi ştiam că trebuie să înfruntăm îngerii nemuritori în luptă, ne-am răzvrătit. La început, zburătorii, surprinşi, au dat înapoi. Peste puţin, s-au retras pe treapta cea mai înaltă a turnului. Pe măsură ce urcam spre ei înicurajându-ne, moartea a prins să secere din senin printre noi. Decimaţi, la jumătatea scărilor spre vârf, am aruncat armele.

Îngerii ne-au făcut robi socottindu-ne aidoma celor necuvântătoare. Au interzis orice contact între ei şi oameni. Cei nesupuşi erau pedepsiţi: omul – ucis, heruvimului i se ardeau aripile. Au îngăduit în schimb continuarea cursei care ameninţa pământul cu descătuşarea puterilor întunecate. Eram păziţi de îngeri înarmaţi şi întreaga noapte auzeam zbaterea laripilor deasupra capetelor noastre. Dimineaţa eram sculaţi – cu strigăte duşmănase şi eram minaţi la muncă. Orice nesupunere era pedepsită cu trimiterea în măruntaiele carierei. Astfel, numărul celor din adânc creştea continuu. Tumul gol înainta mult mai repede decât cel clădit la suprafaţă. Pierduserăm orice speranţă, bătrânii noştri îşi puneau cenuşă în cap şi mureau de foame în pustiu, femeile îşi sugrumau copiii şi se izbeau cu capul de pietre.

Într-una din nopţi, o zarvă nemaipomenită ne-a ridicat pe toţi în picioare. În lumina albă, clădită calm pe

aripile unui alt condamnat, am văzut cerul înţesat de îngeri mânioşi care păreau să caute ceva. Vânzoleala a durat până dimineaţa. În ziua aceea n-a muncit nimeni. Zvonuri – stranii circulau în şoaptă. Unul din – ele m-a câştigat numaidecât şi (buzele mele au rostit fără voie numele lui Rafael. Un serafim din subterane înşelase paza şi încercase să-se ridice iarăşi în tării. Îngerii neliniştiţi îl căuta seră pretutindeni şi, megăsindu-l, se aşteptaulia tot ce putea – fi mai cumplit – din partea – cerului stârnit de veştile duse de el.

A doua zi, bolta se acoperi în întregime. Pe la amiază, împins de o mână nevăzută, fără a i – se dinţi o piatră, turnul se răsturnă în forma lui oarbă din adânc. Prăbuşirea se întâmplă aproape pe nesimţite. Îngerii îşi pierdură cap-ul, se rotiră înnebuniţi prin văzduh şi, aouzându-se reciproc, scuipâindu-şi vorbe de ocară, i se năpustiră unii asupra altora. Viermuiră într-o luptă absurdă, nelegiuită până la căderea serii. Avură totuşi destulă putere să se impună – celor mai diabi dintre noi şi, luând conducerea unor tabere izolate, plecară – care încotro.

Ou o mână de oameni credincioşi m-am împotrivit până la urmă acestei ultime năruiri şi am rămas în pustiu să ispăşesc blestemul seminţiei noastre.

NENUMIŢII

UNU

Slujitori cerniţi, cu feţe supte şi mâini tremurătoare veghează necontenit în jurul pietrei de sacrificiu pe care doarme El şi-i ung trupul cu uleiuri aromate.

O dată la răsărit şi o dată la apus, femeile-i spală fruntea însipinată şi pleoapele, cu bureţi înmuiaţi în vin roşu. Noapte de noapte, o fecioară curată din neamul ales se strecoară în culcuşul Lui rece şi-l mângâie, pierdută, până în zori. Din înaltele turnuri spiralate, paznicii dau glas trecerii orelor şi bocitoarele murmură secrete litanii. Prin somn El tresare şi şarpele încolăcit pe g lezna-i

arămie îi muşcă în van căloaiul îmbrăcat în solzi implacabili.

La fiece echinocţiu, în fapt de seară, din pulberea deşertului răsar patru călăreţi cu cranii lucitoare, binecuvântând poporali ce dăniţuie fără vlagă în jurul lor, şi urcă treptele circulare spre piatra de sacrificiu. Lipindu-şi frunţile de muchia ei, îngenuncheaţi îşi leapădă toate veşmintele – femeile cad atunci cu faţa la pământ, iar bărbaţâi-şi acoperă unii altora chipurile cu aspre şi întunecate eşarfe.

Livid şi netulburat, El doarme mai departe. Cel mai vârstnic dintre noii veniţi îi smulge dintre degetdle încleştate cuţitul sacru şi, ridicându-l deasupra capului, i-l înfige în inimă.

În timp ce poporul geme, craniile lucitoare aşază tropul însângerat pe un linţoliu punctat de arabescuri aurii şi pornesc spre mormântul de piatră ce se înalţă dincolo de fluviu.

Dintre coloanele uriaşe ale criptelor, străjerii privesc absenţi, zidiţi parcă-n armurile lor încinse, presărate cu ţepi lungi de oţel, apropierea micului alai. Mai-marele gărzii înaintează singur spre purtătorii jertfei, îngenunchează umil în faţa trupului străpuns de lovituri şi se apleacă asupră-i, cercetându-i cu încordare. Câteva clipe rămâne în cumpănă, dar apoi dă din cap, mâhnit, şi face calea întoarsă spre coloanele sinilii, fără să mai privească înapoi. Craniile lucitoare se bat cu pumnii în piept, gurile li se cască largi fără să poată scoate vreun sunet şi, neîntârziat, abandonându-şi prada, încalecă pe armăsari şi se pierd în pustie.

La câteva ceasuri – uneori la câteva zile – după aceasta, unul, doi, sau mai mulţi trecători dau ca din întâmplare peste Cel părăsit, îl recunosc şi ibiruiţi de milă îl înfăşoairă-n linţoliuil sfâşiat ide vulturi şi de hiene şi-l redau poporului său.

În chipul cel mai firesc œ putinţă, mulţimea pune din nou stăpânire pe El, femeile-ll spală, fecioarele-l mângâie şi bărbaţii, încinşi cu flori la coapse, îl culcă pe piatra de sacrificiu.

În noaptea ce urmează regăsirii, El doarme senin în mijlocul poporului ales şi e pace.

Din când în când, doar, de peste fluviu se face auzit, crepuscular, hohotul gărzii de onoare la marile cripte.

DOI

Ce mort frumos deasupra mării – gura lui e roşie până la răsărit şi trupu-i livid pare-n noapte o lumină.

Răsarelia orizont după mari furtuni şi crâncene uragane şi razele lunii-i sunt unicul veşmânt.

Pluteşte în voia curenţilor de seară, la câţiva stânjeni de oglinda apelor frământate şi numai membrul viril şi buzele îi sunt vii. Mâinile-i stau blând încrucişate pe pântec şi chipul îi e mereu îndreptat spre cer.

Pletele-i, lungi, de abanos, ating crestele înspumate ale valurilor, împletindu-se printre alge şi epave într-o coadă grea ce aproape-l intrage-n afund.

Bărbaţilor – dl ou li se arată niciodată, iar femeilor doar rareori, după naufragii.

Când, singuratică, o fecioară izbuteşte să se agaţe de o plută ori să se ghemulască într-o luntre – cruţată ide urgie, el se iveşte-n preajma celei salvate, urmâind-oproteguitor ori încotro o poartă valurile.

La capătul unor nopţi de-ndoială, de spaimă, de-nfrigurare şi de neînţeleasă ispită, fecioara întinde mâinile spre pliatele lungi allé blândului peţitor şi-l trage alături de ea.

Printre buzele vii, întredeschise ale adormitului se preling picuri de lapte – lacomă soarbe fecioara sucul dătător de viaţă şi cu fiece sărutare trupul i se-ntăreşte şi-n adâncull său creşte nemăsurat setea de dragoste.

Cu gingăşie, presimţind în mădularul fierbinte o

făgădulală aproape-mplinită, ea se străduieşte nopţi după nopţi să-l aducă-n simţiri pe adormit, ca iubirea să le fie deplină, dar pătimaşele-i încercări se dovedesc rând pe rând de prisos.

Împinsă de vânturi din ce în ce mai prielnice, luntrea ajunge într-un târziu pe un ţărm – întotdeauna pustiu, iniţoităeauna neatins de picior omenesc – şi atunci, în ultimull – ceas, văzând cum trupul jinduit începe isa se înalţe, părăsind-o, simţind că nici o putere nu-l va putea reţine alături de ea, încă ezitând şi înspăimâotată de fapta ei ca de o profanare, neştiută de cineva, în taină şi nestăpânit, fecioara se-mpreunează cu membrul viu al adormitului.

TREI

Ca o stea a nopţii, departe, s-a arătat soarele. Până aici, iubito, numai până aici. Am plăms şi apoi am ieşit din coliba scundă. Răcoarea fluviului mi-a pătruns în oase, înfrigurându-mă. Până aici, numai până aici, părul tău greu, mătăsos… Şchiopătând, bătrânul mi-a luat din mina îngheţată banii de argint, ba numărat mormăind şi pufnind pe nas, înfăşoară-ţi mantia în jurul umerilor, e atât die frig, a aruncat banii în focullia care ne încălzeam şi metalul încins s-a scurs în cana de lut, n-o să te doară, mi-au spus, sunt sigur că n-o să te doară, câţiva picuri au ajuns şi a orbit, e mai bine aşa, şchiopătând bătrânul aşază posac ilopeţile în luntrea îngustă, e mai bine aşa decât să orbeşti încetul ou-ncetul, şi-au pornit când, s-a făcut noapte, priveşte înapoi, câteva clipe încă, luntrea grea de părul iubitei se scufundă, strigam n-o să te doară, mi-au făgăduit, n-o să te doară, mi-a fost teamă când a scos icuţitul de la brâu, dar apoi mi-a venit să irâd ide itemerea mea, i-a tăiat părul şi l-a aruncat în undele repezi şi luntrea s-a reînălţat tăind valurile colţoase, n-o să te doară, mi-au spus, n-o să te doară, de ce nu-ţi întorci chipul măcar o dliipă înapoi?…

PATRU

A sosit în faţa bătrânilor şi a judecăţii, purtându-şi cenuşa mâinilor în gură. Stingher şi inutil, pumnalul îi atârna la şold nepătat de sângele osândit.

S-a prosternat în faţa pietrei triunghiulare şi a scuipat pe ea bolul de cenuşă îmbibat cu salivă. Despovărată, gura i s-a arcuit într-un zâmbet trist.

A rămas nemişcat sub miile de priviri sticloase, şi a orbit.

Punotişoare purpuriii bău apărut pe obraji şi, unindu-se, au desenat complicate hieroglife – scribii le-au copiat, conştiincioşi, pe tăbliţeleilor de lut.

Când la porţile cetăţii străjerii au început. să biciuiască legiunea de oşteni fără braţe, fruntea i s-a scobit, surpându-se în piropria-i adâncitură.

P, răbuş induse peste piatra (triunghiulară, părul sârmos i s-a desprins de pe creştet ca o perucă.

CINCI

Iat-o, iat-o pe – cea înviată» – spun părinţii mei şi le arde carnea buzelor când mă numesc fiică înviată din moirţi, iat-o pe – cea înviată», strigă copiii pe uliţă şi se risipesc ca un stol de păsări speriate când le arunc bănuţi de aramă, irugându-i să mă cruţe iat-o, iat-o…», spun cei ce-şi închid porţile la trecerea mea, cei ce mă aşază la ospeţele lor într-o cămară aparte.

M-au purtat prin târguri şi starostele m-a arătat, pe oatâr, mulţimii întrebătoare, iat-o, iat-o», m-au înveşmâinitat în zece rânduri die straie ca nimeni să nu mă poată atinge, înţelepţii se feresc de mine ca de o profanare şi tinerii se tem să mă îmbrăţişeze. Femeile mă ocolesc şi naşterea îmi e interzisă. Neştiută trec pe uliţele rostuite celor zăbavnici, iat-o, iat-o», murmură buzele mele – nedeprinse să mai rostească alite vorbe, iat-o», auzul mi-e plin de nerostirea numelui meu, itu eşti, tu eşti», îmi acopăr chipul – cu o maramă, dar cerşetorii de la porţiile

cetăţii mă recunosc, iat-o», trec prin murmurul lor şi ies în largul câmpiei, sunt temerară şi pe ghizdull fânitânii aştept seara, blinda, albastra înşelăciune, îmi amintesc de mine, de-o nevolnică aşteptare, iiata-ană, iată-mă», spun şi e ceasul când nimic nu poate fi înserat mai deplin, pretutindeni iată-mă», te aştept pe tine, singurul care, pe tine, ajunge să vrei, ajunge pleoapele să-mi atingi ca ele să-se închidă şi înserarea, să pogoare în mine, iată-mă, iată-mă», spun şi răceala fântânii îmi îngheaţă tălpile goale, nimeni nu va şti – nu-ţi fie teamă»…

ŞASE

Capul, izbindu-se de pereţii ilărmuâtori ai clopotului, spânzurat în locul limbii prăbuşite, zicând, ding-dong, fără cuvânt, fără sânge, sabia răsucită! n gură şi aripa ce l-a atins înainte de-a bate aerull „triumfală, el, dăimuitorul, dl, smintitul în dăinuire, dung-idong, capul izbind pereţii răsunători, în exil, în exil, deşi exilul nu mai e cu putinţă, aerul plin, de singuratice aripie lipsite de trupuri şi tâmpllele învineţite, acoperite de-a crusta metalică, lucitoare, ţipătul peste ruinele nivelate în pripă, o, răpiri ale serii – fără capăt, cât, limba, el, dănţuitorul sub cupola încinsă, acum, acum, şi încă o vreme fluviul de nisip ce urcă spre jilţul de judecată din Ompkallois, trezind paşii Nemângâiatului.

ŞAPTE

Îl cinsteşti cu vin pe vestitorul nădusit, apoi întinzi braţul şi îi arăţi calea spre cel mai apropiat oraş. E seară şi tropotul calului sa cu se aude limpede multă vreme. Te urneşti din loc doar atunci când tăcerea se face iarăşi deplină.

Mai întâi zdrobeşti capul şarpelui casei şii-il îngropi sub prag, apoi cobori în tainiţă şi de pe socluâl strămoşului iei sabia cu mâner de platină. Ţi-o încingi fără grabă, iar din panoplia cu măşti o alegi pe cea mai senină şi mai uşoară. Ajutat de pajul imberb, de dezbraci şi-ţi ungi cu

uleiuri scumpe armura, să lunece mai bine pe trupul tău goli. Din obişnuinţă sau, poate, pentru a respecta o ancestrală tradiţie, îi pui centura de castitate bătrânei tale mame.

Pentru că într-o singură noapte nu poţi bea tot vinul, îl dai animalelor din grajduri, taurilor şi cocoşilor tăi de luptă.

Cum în ultimia conflagraţie ai făcut parte din legiunea inorogilor, scoţi cornul! de bronz dintr-o ladă cu vechituri şi-l fixezi pe fruntea armăsarului împilătoşat.

La oblâncul şeii, alături de felinar şi de merinde, anini şi Cartea Virtuţilor, legată în cheutori de fier.

Dim depărtări creşte zvonul marşurilor – momtaite pe odimi, megaifoanele lansează spre toate zările aceeaşi şi-aceeaşi chemare punctată de strigăte trium falie.

Călăreşti singur atic şi pe boltă picură stele mărunte. La răscruci te întâmpină saltimbanci ce-ţi oferă leacuri miraculoase şi ierburi ce tămăduiesc orice rană. Preoţii dănţuie în jurul obeliscurilor de piatră, iar în şanţuri dorm, leneşe, mii de vivandiere. Cu glasuri molcome, unele te îmbie.

În pustie au ieşit blindatele şi şacalii. Pe la mijlocul nopţii, ostenit, întâlneşti în – sfârşit coloana purtătorilor de scuturi. Descaleci şi, mai mult în şoaptă, începi să te tocmeşti cu unii şi cu alţii dintre ei.

Abia spre dimineaţă izbuteşti să închei un târg convenabil şi atunci, cu un ultim efort, te întinzi pe patul de scuturi. Purtătorii lui te saltă pe umerii şi-şi urmează calea, grăbindu-se să ajungă coloana ce le-a luat-o cu mult – înainte.

Învingătorii se prosternează dinaintea ta şi hohote îndoielnice Ite-nsoţesc la tot pasul.

OPT

Eşti cea mai curată, ţi-au spus, cea mai ispititoare, corăbiile stau nemişcate la mal, lipsite de vânt şi jertfa ta

se cere dusălia capăt – acum, după ce bătrânele s-au încredinţat de fecioria ta şi pletele ţi-au fost tăiate, după ce părinţilor tăi li s-a pus căluşul în gură şi războinicii au prins să dănţuie cufundaţi până la brâu în apele moarte, nu mai ai de – ce sa de zbaţi...

Prea bine, ai spus, prea bine, lăsaţi-mă singură o clipă, să plâog – ce a mai rămas de plâns în mine şi, vă rog, litaniile mu1 ţintii să înceteze, ai urcat pe terasa zgrunţuroasă a – casei şi dintre – sânii pailizi ai scos fluierul – la şuierul său ascuţit, din tării, a răspuns vulî turul dre site de preoţi, vulturul care te-a apucat gingaş în gheare, ridicându-te în văzduih deasupra taberelor şi a războinicilor.

Eşti cea mai curată, ţi-au spus, în timp ce pasărea te purta peste mare, eşti cea mai slăvită şi, poate, nemuritoare – ţi-ai – deschis larg braţele şi vulturul te-a lăsat să – cazi peste – cetatea vrăjmaşă. Oamenii s-au strâns cutremuraţi în jurul trupului tău zdrobit şi n-au înţeles până ce o mie ide corăbii – n-au acostat – în vuiet de marşuri la ţărmul lor.

NOUĂ

Umbla din oraş în oraş, cu sabia înfiptă în coapsă, şchiopătând, şi povestea icni voia să-l asculte despre lupta – cu îngerul.

Pentru un bănuţ sau doi, le dădea voie tinerilor să-i pipăie rana cicatrizată „iar războinicilor, pentru o cupă cu vin, să încerce să-i scoată – tăişul din carne.

Bărbia-i tremura de bătrâneţe, dar braţele arămii îi erau încă puternice.

Într-o noapte, la trecerea unui râu egal depărtat de două vestite cetăţi, un oştean cu chivără lăsată pe faţă şi – cu armura umflată la spate (ca pentru a ascunde două cocoaşe) i-a plătit obolul şi a reuşit să-i smulgă – sabia din trup.

Rămas – singur, bătrânul şi-a făcut o năsălie din

pietre de /râu, s-a cuâcat pe ea şi a murit.

ZECE

Dacă n-ar avea unghiile întărite cu lame fine de oţel, n-ai şti că sunt vânători şi că, în felul lor, iubesc sfiineşii.

Şiragurile de – amulete. conturează pe piepturile. lor goale semicercuri largi de piele tatuată. În afara palorii vag-alb aştrii, nimic nu le indică obârşia.

Numai decoratorii de ruine din Fayum intră în contact cu ei pentru a le oferi frunze de laur lân, schimbul unui praf albicios, obţinut din oase de sfiineşi, praf mai puternic ca orice. alt drog cunoscut pe pămâot.

Morţile lor sunt în chip osebit orgolioase: când simt că li se apropie ceasul, ei le pun cailor aripi de ceară şi se aruncă-n ajbi-s din înaltul celor mai strălucitoare faleze.

Caii, înainte de saltul final – sunt încununaţi cu lauri.

UNSPREZECE

Oasele capului îi erau simetric deformate, închipuind o coroană, iar – din urechi, prelungindu-i lobii până la coate, îi atârnnau cercei de fier.

Din pricina sutelor de chei legate la cingătoare, umbla şchiopătând şi avea genunchii – mereu vineţi. Pungile de sub ochi arătau cât de puţin iubea somnul. Umbra-i pitică şi săltăreaţă putea fi întâlnită pe – cele mai neaşteptate căi allé lumii, în orice anotimp.

Pelerinii cumpărau de la el sare, pipe sau carapace de broaşte ţestoase, frumos colorate.

Îndrăgit de copii şi de saltimbanci, se ştia, în schimb, temut – de cetăţi, deoarece, în urma lui, lacătele porţilor cu zeci de încuietori rămâneau descuiate – şi toate centurile de castitate ale – fecioarelor – desferecate.

DOISPREZECE

Conducătorii carelor alegorice sună, din trăm biţe şi coloana se urneşte însoţită de aplauze voioase. Înaintea tuturor, ţinândiu – şi pumnul drept încleştat în coama asinului, păşeşte primul locţiitor al Maestrului de

ceremoniii. În maşina blindată ce îl urmează stau ceilalţi locţiitori.

Asupra lui parţiicipanţii la sărbătoare aruncă cu pietricele colorate, cu săgeţi, iar alţii, mai îndârjiţi, voind ca tradiţia – să fie respectată întru totul, aţintesc archebuze.

Şase rânduri de cămăşi purpurii îi acoperă trunchiull scheletic, mascând orice pată de sânge. Sexul priapic îi e înfăşurat într-o frânghie albastră, al cărei capăt atinge caldarâmul.

Încălţările de fier şi steagurile aşternute dinaintea lui îi împiedică mersul. Pe parcursul traseului, când simte că leşină, locţiitorul Maestrului încalecă pe asin.

În faţa tribunelor face reverenţe şi din raşca ce-i atârnă pe umăr scoate amulete cu chipul idolului, azvârlindu-lle bărbaţilor zilei.

În piaţa centrală, înainte ca viermele alb, insesizabil, să-i pătrundă în gură, el moare. Puţini îşi dau seama de asta, pentru că asinul sălbatic îl apucă cu dinţii de mijloc, târându-i afară din cetate, iar al doilea locţiitor îi ia numaidecât locul.

TREISPREZECE

La orele cinci ale dimineţii, negreşit, el va fi-njunghiiat printre columnele de flori metalice, în locul ştiut. Spirtul va arde îmbelşugat în cupe şi tichiile celor ce vor purta rada au – să zornăie din pricina mulţimii de clopoţei. Vor fi râsete, va fi şi tristeţe. Trimişi din şaizeci de ţări vor participa la solemnitate. Lii se vor servi băuturi rafinate şi vor sta în iloje – săpate în peretele de – calcar. Copii bine făcuţi îi vor – spăla pe picioare şi se vor pllimba cu evantaie printre ei. La orele cinci ale dimineţii, negreşit. Deşi unii spun că nu se cuvine să verşi sânge pentru – atâta lucru, eu îţi spun să-ţi încingi sabia şi să vii, (lăsând poarta – caisei, deschisă, ca bocitoarele să nu trebuiască s-o spargă.

PATRUSPREZECE

Temnicerilor le-a fost milă de el şi; l-au cruţat până ce, într-o zi, primind poruncă să îl dezbrace şi să îl spele în vederea unei mari inspecţii regeşti, au constatat cu stupoare că epoleţii nu-i pot fi desprinşi din carnea umerilor. Mâhniţi, ă-au ţinut în aburi fierbinţi, i-au sfârtecat epiderma – cu ilovituri de – cuţit şi il-au implorat – să facă ceva pentru a şterge urmele compromiţătoare.

Obosit de atâtea tracaisări, osânditul a încins un cleşte în foc şi, gemând „şi-a smuls epoleţii argintii de pe umeri. A.sângerat din abundenţão. săptămână, dar la capătul ei temnicerii recunoscători i-au redat libertatea.

Din răni iau ieşit doi bulbi întunecaţi – cărora el nu le-a dat nicio importanţă.

Fericit, a rătăcit toată ziua pe câmpuri şi a înnoptat la rădăcina unui arbore înalt. Nu a visat nimic. Dimineaţa, când s-a trezit, în locul bulbilor crescuseră două capete câineşiţi, acoperite cu un puf mărunt şi argintiu. Resemnat, şi-a împărţit – restul merindelor în trei, după care a început să colinde lumea, cerşind pentru el şi pentru câini de-ale gurii.

Oamenii nu-l primesc în casele (lor, dar, cunoscându-i trista poveste, nu-i refuză niciodată pomana – îl compătimesc şi-ll alungă din preajma satelor. Din când în când, adolescenţi curajoşi îi aruncă cu dibăcie, de la distanţă, junghere tăioase. Zâmbind, el lasă armele să-i cadă – din mâini, fără a schiţa vreun gest. Braţelie-i sunt pline de muşcături şi abia şi le mai poate mişca.

CINCISPREZECE

S-a născut cu inconfundabilul semn pe frunte, cu buze osoase, cu gura ascuţită, aidoma unui clonţ şi cu obrajii acoperiţi de puf. Părinţii s-au despărţit fără durere de ed, lăsându-ţi în seama bătrânilor. Treizeci de ani a fost hrănit numai cu vin şi cu cenuşă de păsări. Femeile nu s-au apropiat ide el şi magii i-au smuls limba ca nu cumva să

vorbească.

Când a venit vremea să-şi împlinească menirea, a fost lăsat liber. Ştia – ce are de făcut şi nu era încercat de îndoieli.

După ce a fost uns cu mir, a pornit în – căutarea Păsării.

Datorită instinctului său înnăscut, nu i-a venit greu s-o găsească. Mândră, nepăsătoare, sigură de veşnicia ei, Pasărea nu a încercat să-i scape. S-a lăsat săgetată în aripă, arsă ide vie şi înghiţită, iar el s-a întors în mijlocul bătrânilor mângâindu-şi extatic pântecul.

Magii l-au îmbrăcat în trei rânduri de armuri impenetrabile, apoi l-au aşezat în sicriull de piatră. Sicriul de piatră i-au pus în cel de plumb şi sicriul de plumb în cel de oţel şi pe acesta în racla de platină. Copiii lor au construit mai târziu în jurul raclei o criptă fastuoasă, numai – din sticlă insacabilă.

ŞAISPREZECE

Iii plăcea să facă fantoşe după chipul şi asemănarea sa şi să le iar, dă pe culmi.

În tinereţe le lucra – singur, izbutind să termine una sau două până: la căderea serii.

Le înălţa ruguri şi le incendia – cu solemnitate. Cu anii, a devenit mai nesăţios şi din pricina vederii slabe a trebuit să-şi – ia – ajutoare – grădinile lui erau continuu acoperite de cenuşi.

Pentru că se temea de semnele bătrâneţii ce începuseră să-i apară pe chip, şi-a comandat o mască de aur de care nu se despărţea nici în somn. Pe – unicul său fiu, ce a cutezat să-şi făurească o mască la fel, l-a dat morţii.

Soţiile lui au început să nască fii de sclavi şi fiicele i-au fugit cu neguţători nomazi.

Când s-a proclamat *imperator mundi* a poruncit arderea a o mie de fantoşe identice cu sine. În semn de

devoţiune, călăii acestora au urcat şi ei pe ruguri, cântând iimne.

ŞAPTESPREZECE

Deşi e scopiit din pruncie, neamul femeiesc îi poartă un adânc respect.

Când ila marginea unei aşezări mărunte ori în piaţa unui oraş – se arată caravana lui de măgăruşi, femeile se grăbesc să-l întâmpine, să-i spele picioarele, să-l hrănească şi chiar să-i înalţe, cu puterile lor slabe, cortul greoi şi înzorzonat; înscriindu-i-se una după alta pe lista întocmită de fiica sa adoptivă, îl l zoresc nerăbdătoare la treabă.

Afară aşteaptă cioclii şi bărbaţii. El e cel mai vestit ţintaş – cel mai bun aruncător cu cuţitul din lume, dar faima sa o întrece ipe-a oricărui pribeag făcător de minuni.

Rând pe rând, fecioare, târfe, soţii, amante şi fete în pragull măritişului păşesc în manej, hotărâte, cu umbra disperării pe chip, se opresc – sub luminile colorate la câţiva paşi distanţă de el, în – dreptul unui panou ciuruit, se lasă legate la ochi şi dau – semn că sunt gata să-se supunănicercării, deşi ştiu prea bine că pentru cea neiuibită de vreun bărbat, pentru cea neîmplinită în dragoste ori dispreţuită în patima ei – ochii lui vor fi atinşi de orbirea sacră îşi braţul său va deveni ucigaş.

O dată, de două, de trei ori, respectând ritualul, el îşi sfătuieşte clientele să renunţe şi, proptindu-şi bine picioarele în – rumeguşul umed, scoate din teacă primul din cele zece cuţite zimţate.

Totul amuţeşte atunci şi se pot auzi limpede şuierul armei în zbor şi respiraţia înăbuşită a femeilor. Unele pier, altele, fericite în dragoste, scapă nevătămate.

Cioclii îşi fac treaba şi bărbaţii privesc prin crăpăturile cortului cu ochii măriţi de spaimă.

OPTSPREZECE

Sumbru, neştiut de aezi, neslăvit în cântările templelor, el veghează în faţa pustiului de piatră şi ochii-i

sunt roşii de nesomn.

O mie de suliţe îi stau la-ndemână în panoplii de bronz şi sclavii de înroşesc continuu în foc, mereu alte şi alte (generaţii de sclavi; din pricina vechimii lor, suliţele iau deja vârful bont sau topit – dar cine să i-o spună, cine să cuteze sănt smulgă din meditaţia lui? Unii au încercat să o facă, odinioară, dar au căzut ucişi pe loc…

Sumbru, neştiuit de aezi, neslăvit în cântările templelor, el veghează în faţa pustiului de piatră, aşteptând învierea ciiclopiilor.

DON SCARGRAV

„Îngerii au căzut pentru că s-au împotrivit creării omului”, îmi şopti dom Scargrav. Şoptea mai tot timpul, altfel nici nu voia să vorbească, de ce, nu ştiu… Pe fundul cupei se afla puţin vin chihlimbaniu. Şi-l turnă – soribiintdu-l cu reculleasă voluptate. „Chiar aşa, îngerii n-au căzut la-nceputuri, cum se spune, şi din orgoliu, ci cu 01 zi duptă facerea omului, iar răzmeriţa lor n-a urmărit decât. spulberarea Edenului”. Întoarse clepsidra şi lichidul vioriu dinlăuntru începu să se scurgă cu un susur blând dintr-o cupă în alta.

De când încetase să-i mai ducă-n ispită pe oameni, lepădându-se public de sine, se tocmise grădinar la castelul Seymuir. Îşi petrecea zildle în grădină, cultivând-o grijuliu şi nu dădea nimănui vreun motiv să-se plângă de dânsul. Excentric, tatăl meu îi îngăduiise să crească un şarpe de casă, inofensiv şi somnolent, (şi în afară de mine numai acesta-i ţinea tovărăşie. Din pricina şarpelui se învăţase, poate, să vorbească răguşit, şuierat.

„Dite, spuse e-l, fidicându-şii doctoral degetul mic (cu unul din acele gesturi anevoie şi – greşit deprinse de la oameni), m-a căzut pe pământ, sub pământuri sau în infern, ci în Eden. El singur a nimerit în Eden şi. artificialitatea insulei l-a îngrozit din prima zi. Nu *e oare* ciudat?”

Flacăra feştilei crescu. Câteva picături ide ulei încins îi căzură pe mână; don Scargrav nu le simţi arsura, continuând să-şi fumeze în linişte pipa pe care i-o dădusem în dar cu trei ani în urmă. Tăceam amândoi, pu îndrăzneam să-l tulbur. Ştiam că, oricum – avea – să vorbească.

Într-un târziu îşi cuprinse fruntea în pallme. „Singur, şopti el abia auzit, singur cu Şarpele în pustietate. Se spune că sunt atât de mulţi fluturi *acolo* încât nu poţi respira aerul fără ei”. Zâmbi: „Ce scârbă trebuie să-i fie. Nemuritor. Nemuritori şi el şi Şarpele. Cred că-i e teamă, dar nu poate pilâmge. Nu ştie să plângă, nu, fiindcă el singur s-a oprit din Cădere în Fdein”.

Din nou tăcerea şi susurul clepsidrei. Simţeam sub tălpi lunecarea şarpelui casei. Fără gravitate, vlăguită vocea-i reveni: „Nimeni cu poate urî mai mult ca ei. Ura, asta da, a-nvăţat-o”. Cuviinţele llui don Scargrav, ca de altfel toate gesturile şi faptele ce-i compuneau existenţa, erau lipsite de patimă. Dispreţuia deopotrivă bărbaţii şi femeile, dar semăna în grădină, pe furiş, plante afrodiziace şi, le vindea la – un preţ bun. Cumpăra în schimb vin şi indulgenţe cu care îşi tapeta pereţii – când iiam dăruit pipa, mi-a vârât, şi mie, sub pelerină, câteva – duzini.

„Se spune că e o insulă luxuriantă – buzele i se mişcau inexpresive – se spune… O insulă a fecundităţii – nu?… Aerul şi arborii şi pământul şi fluturii şi ierburile şi apa şi pietrei, e germinează *acolo* necontenit. Numai el şi Şarpele – sterpi. Numai cu el puţind să zămislească Şarpele, urmărindu-l de aceea pretutindeni, încolăcindu-i pulpele, braţele… Cu siguranţă că îi e frică şi nu-şi poate îngădui să doarmă”.

Don Scargrav avea buze galbene, ochi cenuşii, mari şi urechi ascuţite. Fruntea-i fusese încinsă cu un cerc de fier – ca semn al damnării. Oamenii îl ocoleau pe – cât cu putinţă, dar nu se temeau de el. La beţie, bărbia şi mâinile

îi tremurau bătrâneşte. Tremura şi acum, zâmbind absent.

„Insula, pare-se, e indestructibilă. Şi focul devine zămistlitor în atingere cu ea. Şi focul şi, apa. Numai el e sterp şi, în pofida Şarpelui, rămâne neatins. Pe el insula nu îl înşală”.

În prima zi de şedere la Seymur, băuse o sută de litri de v-iin sub ochii comesenilor şi gentilomilor adunaţi de tatăl meu la o vânătoare; de atunci, însă, nu mai voise să se atingă de băutură decât cel mult în prezenţa mea. Avea pântecul supt, obrajii – traşi şi pleoapele vinete. Obişnuia să vorbească singur şi-i păsa prea puţin dacă-l ascult ori nu. „Se spune, zise el, că Şarpele ar fi alb şi atât de subţire, c-ar putea încăpea, în ciuda lungi, mii lui, în căuşul palmei unui copil. Alb şi insesizabil”.

Pe, zidul proaspăt văruit dinspre răsărit, atârna biciul plumbuit cu oare fusese isupus la cazne expiatorii în ziua apostaziei. Don Scargrav nu-l folosea, ar fi fost şi inutil, trupul lui rămânând nesimţitor la durerile obişnuite, întoarse dlepsidra şi de pe poliţa căminului luă scoica purpurie, cu vinişoare spiralate, apropiindu-şi-o de ureche. Susţinea că o scosese cu mâna lui din apele primordiale, ape ce băteau încă, înspumate, pierduta insulă a Edenului. Mă lăsa uneori să-i ascult vuietul ritmic, miraculos de qpropiat.

„Se fspune că pe insulă ninge o dată pe an în amintirea Căderii. Şi atunci totul înlemneşte, Şarpele e amorţit de frig, iar el doarme. Acoperit de zăpezi, uitându-şi nemurirea. Puhoaiele dezgheţului spală pământtul şi o pustietate lucioasă dăinuie câteva ceasuri după aceea. Şarpele nu se mai poate ascunde şi el! l striveşte sub tălpi, cu frenezie...”

Aşteptam miezul nopţii. Jocul spre care mă împingea o obscură, neliniştită mirare avea să se repete, nu dădeam niciodată înapoi. Don Scargrav picotea cu bărbia lipită de piept. Suspina în somn, geamătul îi era şi el moale,

dezarmat. „Pe insulă a naufragiat odată o femeie şi Dite şi-a-nchipuit că îi aduce solia mântuirii. Imaginează-ţi...”

Îmi era milă de el, dar îl trezeam şi-i umpleam cupa cu vin. Buimac „mă lăsa să-i duc paharul la gură şi-l golea dintr-o sorbitură. Îşi revenea repede, dar se plângea de frig. „Dite vede cu ochii Şarpelui şi Şarpele cu ai săi. Lupta-ntre ei nu poate avea, de aceea, sfârşit. Dite se contemplă pe sine din Şarpe iar Şarpele îşi urmăreşte perversele încolăciri de sub pleoapele moi ale Neatinsului. Ce tristeţe.

Puţin înaintea miezului nopţii mă cuprindea slăbiciunea. Fruntea mi rse-oroşaa, aşteptam bătăile orologiului şi ele veneau, implacabile. Pentru a mia oară, atunci, îi iniţindeam pactul, tremiurând, pactull iscălit cu sânge şi eil îl il-ua, febril, tremiurând mai tare ca mine, un zâmbet strâmb îi desfigura chipul, citea manuscrisul de mai multe ori, parcă fără să înţeleagă, şi-n cele din urmă mina i. s-e întindea deasupra focului, lăsându-l să se mistuie. Mâna ardea şi ea în flăcări. „Se spune că-n insulă sunt atât de mulţi fluturi, încât aerul e mai greu de străbătut decât un zid. Fluturi de noapte – cu elitre fine, mucegăite. Imaginează-ţi”.

FACEREA

1

Cum aş putea uita. caii aceia negri, într-o seară, şi pămâintul ce sărea-n întâmpinarea noastră, goana sălbatică şi vânturille reci, biciuindu-ne trupurile abia trezite la viaţă, cenuil gol – chemările pline de-aleam, şi mulţimea şerpilor zdrobiţi – de copitele ghintuite, ţărmul rătăcitor, apoi, şi marea acoperită de gheţuri, înserarea minerală şi amforele. cu vin stătut în scorbura stânciilor, păsările uriaşe, idolii sculptaţi în trunchiul oricărui Arbore, flamurile ce ardeau pe culmi arătându-ne *calea*, pragurile de foc opriin care-am trecut pierzând. toate podoabele şi răsuflarea grea, din – ce în ce mai sfârşită a armăsarilor?

O, cum aş putea uita aripile lor căzute şi tremurai morţii atunci, iarba uitării sub tălpile goale şi ploile de sânge ce-au căzut – trei zile şi trei nopţi, neîntrerupt, spălându-ne – chipurile după care, spăsiţi, ne-am recunoscut bărbaţi şi femei.

2

Uram arborii, uram orice fruct, marea – împingea spre ţărm peşti uriaşi; şi unii din noi s-au lăsat înghiţiţi şi duşi în străfunduri, ca să uite. Primul a fost Lev-athan, de aceea şi peştilor, mai târziu, le-am spus (leviathani.

3

Cum am ajuns să.ne temem.de orice zburătoare, nu ştiu. Să fii fost, oare, amintirea – slujitorilor – tai înaripaţi sau, poate, lupta – cu pasărea Archeopterix pe care am ucis-o ca, să ne ridicăm din pielea ei corturi ferite de vâmtul îngheţat all Oceanului?

4

Frigul, numai frigul crâncen cu care nu eram învăţaţi a fost pricina cioplirii pietrelor circulare pe culmi şi nicidecum sfruntarea ori lipsa de căinţă din sufletele noastre.

Soarele încălzea pietrele, le înfierbânta şi culcaţi p2 ele ne puteam odihni, visând la desfătările de odinioară.

Dacă fiii noştri au început să aducă jertfe pietrelor nu e vina noastră sau, mai bine spus, e numai vina graiului prea sărac în care le-am vorbit despre Obârşie.

5

Nu ucideţi, le-am spus, nu ucideţi şi vom trăi veşnic, cu toate că nu întru totul fericiţi, nu ucideţi, le-am spus, dar ei au vrut să apropie soarele şi toţi luminătorii cereşti de pământ, să trăiască iarăşi în pierduta beţie – luminoasă şi mi-au înjunghiat fiica, risipindu-i sângele pe culmi.

În aceeaşi seară, câţiva dintre cei mai vechi au căzut la pământ şi din gură Le-a curs apă amestecată cu sânge. Femeile a-u început să-i bocească de parcă ar fi fost

dintotdeauna deprinse cu bocetul.

vv /

V ui

Am aprins foeuil în faţa c’brfculu LŞL – atunci mi-am dat seama că Cineva stă-n întuneric, ferit, şi mă priveşte. N-am tresărit şi mu i-am dat prilej să-nţeleagă că-il descoperisem. După un ceas sau două de nemişcare, am luat o piatră încinsă din foc şi-am aruncat-o. fulgerător spre el.

Piatra l-a nimerit în frunte şi l-a ameţit, aşa că am izbutit să-l leg şi să-l duc la adunarea de dimineaţă a cetelor noastre.

Tinerii au râs de mine şi i-au dat străinului să bea vin, dezlegându-l. M-am împotrivit, dar ei – s-au maniat pe mine şi m-au lovit, spunându-mi să nu mai – cutez să m-ating vreodată de cel pe care chiar ei, demiurgii, îl făcuseră din ţărână şi scuipat, după pilda înfricoşatului.

Am îngenuncheat în faţa mării, am plâns, şi-am muşcat ţărî-na, cerând ca orbirea să se ridice de pe ochii lor, dar totul a fost în zadar.

În fiece noapte, când aţâţ focul, din – întuneric, ferit, mă priveşte Cineva. Nu îndrăzneşte să se apropie, nu-mi vorbeşte şi nu-ntinde cupa să-i torn vin, deşi la toate celelalte focuri străini aidoma lui beau pe-ndestulate.

7

Aproape nu a fost zi în – care o plută, două sau chiar mai multe să nu ajungă la ţărmul nostru, purtând stranii mesaje din lumea de odinioară a bătrânilor.

Plutele au venit încărcate cu iarba Grădinii din Răsărit, cu resturi din ţărâna ei purpurie, cu veşminte de preţ putrezite, cu linţolii străvezii ce se pulverizau la cea mai uşoară atingere, cu coroane, cu încălţări, cu pieptare din lauri şi, uneori, cu – animale sfinte ale căror nume nu le mai ştiam rosti şi oare ne înspăimântau.

Pe rugul din faţa mării am dat pradă focului toate

aceile înşelătoare daruri şi-am îngropat cât mai adânc cu putinţă – cenuşile fierbinţi. Numai cărţile nu. Ile-am ars ci le-am înghiţit.

Plutele au continuat să sosească cu sutele şi cu miile (cine de-ia ţinut, oare, socoteala?) până în dimineaţa când am tras ila mal, de unul singur, epava pe care zăceau în nesimţire, acoperiţi de alge şi vineţilia chip, Adamah şi Hawwah.

Le-am împărţit în pripă veşmintele mele, le-am dat să bea, să mănânce şi nu i-am ars de vii. Bărbatului, încă (buimac, i-am a târnat la – cingătoare cuţitul de piatră şi i-am arătat pustiul spre care să fugă neîntârziat.

Nu l-am ucis, e adevărat, dar l-am alungat departe de ochii mei şi l-am blestemat în inima mea.

8

A fost un, timp în care cei mai înţelepţi dintre moi au socotit că e mai bine să ne (Stingem şi să pierim fără urmaşi. Aşa au socotit şi nuntirile au /fost interzise.

Eu însumi nu m-am îndoit o clipă că e mai bine să dispărem odată cu vina noastră decât să trăim în ea şi s-o lăsăm moştenire, dar într-o noapte am – descoperit că îmi crescuse încă un sex bărbătesc şi, ceva mai târziu, încă unul, şi din ce în ce mai multe, în fiece noapte, şi am văzut aceeaşi schimbarelia toţi bătrânii legiuitori.

I-am chemat la căinţă şi ei s-au căit şi curând am redevenit (bărbaţi întregi şi fireşti la trup.

Şi am zămislit.

9

Să-ănay bătrânuil şi-ia pierdut minţile. După săptămâna în care a plouat întruna, apăsător, fără răgaz, l-a încolţit teama. O teamă crâncenă, de neînţeles pentru noi.

Cu toate că am încercat să-l împiedicăm, a izbutit să-şi facă în grabă o plută acoperită şi, când a văzut-o gata, să urce în ea, lăsându-se în voia valurilor.

A Luat cu etl doar un pui de vultur şi un şarpe, să-i ţină de u rât pe-nitinderea nemărginitelor ape.

10

În urma lui, Mat-sèmay străvechiul s-a isminitit şi el. A săpat o groapă îngustă, lle-a cerut tinerilor să printdă un leu şi să-l coboare viu în adâncul ei, după – care, gol, fără arme, strigând numele înfricoşatului s-a aruncat în ghearele fiarei.

Descumpăniţi, fără putinţa de a-l mai salva, am privit inegala luptă de pe buza gropii.

11

Ana-teon, părintele a multe – cete de băribaţi, s-a dus pe aceeaşi căile.

Mai întâi şi-a cioplit chipul într-o stâncă, mărindu-l de două sau trei ori, apoi a aprins un foc dinaintea lui şi i is-a-inchinat. La început s-a mulţumit să arunce în filăcăiri vreascuri, flori şi grăsime de animale, dar mai târziu a început să-şi înjunghie fiicele şi soaţele, oferindu-şi-i e ca jertfe.

A trebuit să-l legăm de-o piatră în cortul lui şi să-l lăsăm, să moară de foame.

Set-tèon, străvechiul, la puţină vreme după a, ceasta, într-o dimineaţă, a încercat să-şi ucidă îniniuilnăscut, pe o piatră de sacrificiu, dar bătrâneţea l-a-nvins şi a murit înainte de a-şi putea duce la capăt gestul.

Din pricina repetateilor smintelii, tinerii, deşi nu erau cu mult mai cuminţi decât noi, s-au răzvrătit şi ne-au închis într-un ţarc strâmit, hrănindu-ne giurnai cu ierburi şi apă.

12

I-am văzut dansând în flăcări fără să-i doară, i-am văzut căzând de pe istânici abrupte fără să se fărâme, i-am văzut străpungându-şi braţele şi obrajii fără să geamă, aşa că n-am fost uimit văzând că puteau sta – o zi şi o noapte striviţi, întinşi unii peste alţii, în număr foarte mare, alcătuind un turn sau o piramidă de trupuri mai semeaţă

ca orice înălţime zărită vreodată.

N-am fost uimit de dibăcia ori de – rezistenţa lor nefirească, ci de încordarea extatică cu oare fiii şi fiicele noastre le urmăreau. jocul, nepezindu-se-n, cele din urmă, când ultimul trup idesăvârşea turnul nemişcător, spre vârf, căutând parcă să atingă cerul cu mâna.

Pentru ca jocul, să devină din ce în ce mai pasionant, străinii îi îndemnau pe tineri să făurească alte şi alte făpturi aidoma lor, din ţărână şi din scuipat.

Şi tinerii mimau gestul dătător de viaţă şi inima mea era ca de cenuşă.

13

De zece ori zece sute de nopţi am stat în ţarcul îngust până ce în sufletul meu a încolţit iarăşi nădejdea; am ilăsat-o să se-nfiripe – să crească şi când m-a cuprins, deplină, am trecut de taberele noastre şi de străjer! de parcă nici n-ar fi fost.

Am ajuns în locul unde îngropasem sabia pe care *atunci, la început,* înaripatul mi-o înfipsese în coapsă, uitând de ea, şi mi-am încins-o, ridicând, senin, fruntea spre cer.

La răsărit am urcat pe culmea primei coline ce mi s-a ivit în cale şi Il-am chemat pe înfricoşat la luptă. Şi am ştiut că El n-are să vie, dar că, neputând răbda sfruntarea, îl va /trimite curând pe fiul său, ca pe el însuşi, şi-am aşteptat să se zămislească fiul.

SINIS

La fiece sărbătoare a reînnoirii anului, din gura sibiilei delphice ieşea şi-nis, râvnitul şarpe.

Nu mai lung de un deget, albicios şi foarte subţire, semăna în primele ore cu un vierme. Creştea însă repede, desăvârşindu-şi forma, grosimea şi colorându-se viu – dungile vânăt-gălbui de pe solzii-i fini, mătăsoşi, păreau să caligrafieze numele oracolului din care – se zămislise. Doi ochi rubinii, pulsatili şi cruzi stăteau înfipţi în capu-i

lunguleţ, aidoma unui vârf de săgeata – Şi-nis vedea la fel de bine pe întuneric ca şi pe lumină.

Se târa cu o iuţeală considerabilă şi muşcătura-i delicată, aproape inisesizaibilă, avea stranii efecte euforice. Veninul lui era, pare-se, cel mai preţuit halucinant al Antichităţii, drogul cu cele mai subtile calităţi – deşi ucidea treptat, dozele în care-ll împărţea Sinis îi înşelau atât pe consumatorii obişnuiţi, cât şi pe amatori.

Pelerinii, /magii şi negustorii – ce pândeau în ajunul sărbătorii delphice expulzarea şarpelui din trupul sacru al şi bilei ştiau ce riscă. Niciunul nu venea la sărbătoare nei-narmat şi, îndeobşte, încăierările pentru mirifica reptilă cunoşteau un singur supravieţuitor. Sinis valora de zece mii de ori greutatea lui. În aur.

Pioşii locuitori din Ma or adunaseră prin ani şaizeci de exemplare superbe şi performanţa aceasta-i costase pierderea a cinci mii de tineri luptători. Ca urmare, totuşi, insula lor devenise cea mai căutată. staţiune de lux din Mediterana. Şerpii, lăsaţi liberi prin livezi şi prin grădinile cochetelor vile de pe ţărm, erau, se-nţelege, principala atracţie. Lumea mondenă a capitalei romane îşi petrecea cel puţin o lună pe an în Ma or, pradă extazelor şi infuziilor mistice. Viaţa în înalta societate nici nu putea fi concepută fără o scurtă şede reîn insullă; to, t anul, apoi, la banchete, nu se vorbea decât diespre insolitele experienţe trăite-n cuprinsul ei.

Viziunile provocate de muşcăturile şerpilor ajunseseră cel mai rafinat mijloc de distracţie al bogătaşilor, coribanţilor şi demnitarilor imperiali.

Datorită preţurilor exorbitante, ultimii poeţi orfici, în disperată căutare de subiecte, nu-şi puteau trimite decât prin chetă publică câte un reprezentant în Ma or. Mulţi senatori se ruinaseră şi câţiva consuli îşi vânduseră fiicele, făcând mare vâlvă, pentru a putea – rămâne fără întrerupere un an, doi sau trei pe insulă.

După câteva luni, pensionarii (Staţiunii ajungeau să deosebească şerpii şi să aibă preferinţe, în funcţie de calitatea viziunilor caracteristice uneia sau alteia dintre reptile. În chip firesc, au prins să se işte gelozii, neînţelegeri şi rivalităţi împinse adesea până la crimă. Circumspecţi, maorii. angajaseră trupe de mercenarii pentru a păstra ordinea pe insulă, şi atât ei, dat şi oştenii, umblau îmbrăcaţi în zale, cu încheietura mâinii istângi – locul de unde obişnuia să muşte şarpele – apărată de o brăţară dublă de fier.

În câteva rânduri insula a fost atacată şi supusă unor puteri străine, dar nicio cucerire n-a durat, invadatorii căzând repede în mrejele hallucinatorii ale reptilelor şi fiind apoi ucişi cu uşurinţă de gărzi. Schingiuitori dibaci şi oameni cu isângele aproape rece, maorii se închinau unui zeu cu coadă dar, altfel, aveau vederi deosebit de largi. Pentru a spori farmecul staţiunii şi a o face mai pitorească, ei au oferit azil profeţiilor alungaţi de alte popoare. Pe pietrele din insulă – se pot citi şi azi cele mai enigmatice scrieri, cele mai contradictoria profeţii, de la cele ebiree şi mesopotamiene la cele feniciene şi nordice.

O datălia trei ani avea loc în Ma or o adunare a isibilcilor, adunare! n care erau rezolvate litigiile dintre membrele iluminatei bresle, punându-i-se – totodată ila punot bazele (doctrinale ale tehnicilor oraculare. La a zecea întâlnire de acest fel – cel mai bătrân şarpe Sinis a fost divinizat. A doua zi, întretăindu-se pe ei înşişi în pioşenie, maorii au ars isute de jertfe în faţa zeului cu coadă şi, luând Şarpele Divin, 3-au transportat în secret pe o insulă pustie – spre a-l feri de profanări. Se crede că insula aceea – s-ar fi numit Patmos.

ORBUL KYTHERON

Deasupra cetăţii, pe treptele templului celei de-a şaptea coline, veghea lăudatul Kytheron enigmatic şi orb. De mult nu mai era nimeni în viaţă să şi-ll amintească altfel

decât secular. Timpul împietrise în el în urmă cu multe decenii şi de atunci şi ocolea în schimbul zilnicului serviciu ce îi era adus. Orbul Kytheron cânta cu lira lui ce vibra străvechi, oracular, ca un măduilar al propriului trup, lucrările timpului, înfăptuirile şi isurparile Irui. Zilnic ieşea din templu, în învălmăşeala aripilor de porumbei, aşezându-se pe – trepte pentru isaora lui îndeletnicire. Cei mai de vază înţelepţi povesteau – cum în – tinereţea lor Kytheron îşi cântase viaţa pânălia ceasul în care ieşise din ea. Cunoscuse toate lucrurile, şi tainele pământului. În somnul lui neobişnuit i se arătaseră tăââm-uri ce aveau să-se vădească abia peste veacuri, aliaturi de altele, dispărute. Văzuse începutul şi sfârşitul şi învăţase de la Homer arta orbirii cu har, fiind singurul în măsură să dea date precise şi amănunte în legătură cu acesta.

De mult însă, mu m.ai vorbea despre, sine. Uitase decât însuşi, uitase tot ceea ce-i aparţine şi numai dalele de marmură pe care se aşeza înconjurat de aureola mişcătoare a stolului alb de porumbei îi amintea locul unde se află iar numele şi-l învăţa în fiecare zi din strigătele mesagerilor ce-i stăteau prevenitori în preajmă. Pentru că, se întâmplase, prin voia zeilor, ca privirea să-l părăsească, odată cu celelalte simţuri, spre a merge înainte cu o zi. Orbul! trăia într-un prezent care avea pentru ceilalţi înţelesul de viitor, e adevărat apropiat, dar oricum, viitor, aşa că oamenii se vedeau siliţi să suporte timpul de două ori: o dată vestit şi o dată împlinit. Prin aceasta puterea lui se dublase. Era şi pace şi nelinişte în această comoară şi totodată o pedeapsă la care locuitorii oraşului nu puteau şi nici nu voiau să renunţe.

În schimbul îngustimii puterii – lui vizionare, Kytheron aducea o precizie şi o minuţiozitate a prezicerilor de multe ori providenţială pentru soarta polisului. În zilele unui tragic asediu – la care fusese supusă cetatea el văzuse şi anunţase – tuturor locuitorilor victoria printr-o

strălucită Operaţie militară. îl ascultară, executară întocmai manevra pe care el o *văzuse* şi victoria fu dobândită.

Se spune că p e chipul lui pergamentos, scris şi răsscris, putea fi citit semnul timpului în toate graiurile pământului. Despre harul oracular vorbeau însă cel mai bine ochii lui Kytheron. Nu erau ochi aidoma cu ai oricărui orb deoarece ei *aveau privire*. Doar că privirea lor era mereu cu o zi înaintea timpului celorilallţi.

Pithya cea ascunsă, înspăimântată de clarviziunea orbului, îi prevestise un sfârşit năprasnic, dar nimeni nu luase seama la această previziune dictată de orgoliul şi invidia de breaslă.

Naşterile şi morţile din cetate, cunoscându-se mai curî nd cu o zi, erau puţin asemănătoare cu cele din alte părţi. Bătrânii aveau timp – să-şi încheie socotelile şi morţile.se săvârşeau în mijlocul unor banchete pulblice când cei sortiţi erau bogaţi. Departe, totuşi, de a le fi cruţate suferinţele morţii! Adeseori clipa se apropia în mijlocul unei bucurii atât de frenetice, inei-l – cei însemnaţi găseau în ei puterea să întinerească, dar moartea, lia ceasul hotări-l, le reteza picioarele şi sângele repede le scădea din inimă. Aveau totuşi prilejul de a se curaţi de necuviinţele lumii – de a-şi recunoaşte greşelile. Mulţi vinovaţi erau iertaţi, multe procese se redeschideau în folosul victimelor în urma acestor decese neobişnuite. Totodată morţii săraci găseau oarecare alinare văzându-şi pentru o zi orice vis împlinit pe seama şi socoteala comunităţii. Nimic nu li – se refuza. Unii lăsau urmaşi în ultimele lor – ceasuri. Binele şi răul din această preştiinţă a Jocului şi zilei morţii duseseră la dispute îndelungi, dar deplina onestitate şi dezinteresul orbului erau atât de neîndoielnice, încât con simţi seră să-l îngăduie printre ei. Areopagul, pentru bunul mers al lucrurilor, numise mesageri şi crainici anume, care să vestească pe cei

hotărâţi cu vreo bucurie sau afectaţi de nenorocire. Dar în orele de răgaz, nu puţini erau – cei ce veneau să stea pe trepted-e templului cellei de-a şaptea coline spre a-l asculta pe orb. Uneori, cât se însufleţea de o (bucurie nouă şi cânta pentru desfătarea lor din *Iliada* şi *Odiseea*. Punea un timbru atât de personal şi anumite fragmente ale *Odiseei* le recrea în asemenea măsură, încât o parte din învăţaţi se scandaliza şi o alta cerea aşternerea lor pe hârtie. Dar Kytiheron >nupşi repeta niciodată cântecele.

Sculptorul Mnemias încercase în repetate, fâmduri să redea chipul acelui – oracol statuar, dar nu reuşise în descrierea expresiei deosebite a ochilor de orb cărora nu le lipsea totuşi vederea. Sculptura sa rămânea mereu neîmplinită, purtând fatalitatea veşnicei amânări, întirucât artistull trăia în timpul comun tuturor oamenilor.

Blândeţea zilei de mai în care totul se resimţea de efortul învierii fiu spulberată groaznic de profeţia p-rbufiui. În primele ore ale dimineţii Kytheron nu surzise încă. Abia la sfârşitul zilei n cu mai pătrundea la dl nici – o voce. La început, glasul i – se înălţă liniştit de pe celle şase coarde ale lirei, cântând ziua care va veni. O zi frumoasă, cu vânt dinspre poarta de răsărit. Nicio naştere şi nicio moarte nu fură anunţate şi heraâzii zăceau într-o molcomă însomnare când vocea oribului, înaintea cuvintelor cumplite, îi deşteptă într-o lume ce nu mai îngăduia amânarea. Răguşeala care – împovăra şi zdrobea cuvintele sub scrâşnetuil ei găsi o rezonanţă înfricoşătoare în pieptull /crainicilor. Aceştia îl ascultară povestind – *văzând*! – cum porţile nu se pot închide peste noapte şi cerul se acoperă într-atât – că cetatea nu mai poate fi despărţită de întuneric. Îngropată în bezna fecundă în nenorociri, ea sta sub un cer răscolit de fuligere şi celle şapte altare ale colinelor sunt incendiate iar preoţii lor ţn-scrumaţi. Sămânţa în trupul bărbaţilor şi al femeilor coace şi îi mistuie, secerându-i asemeni unei molime necruţătoare.

Orbiilor li se deschide vederea, surzilor auzul, infirmii's e scoală, pentru ca nimănui să nu-i fie cruţată nefericirea surpării seminţiei mândre a cetăţii.

Porumbeii se retrăseseră pe oo-mişa templului. Niciun zbor nu înviora aerul încins parcă de răsuflarea giâfâită a mesageriilor. Aceştia rămaseră în jurul lui Kytheron până la ceasul înserării necutezând să coboare în oraş cu asemenea veşti. Când ceriul prinse – să se acopere cu întunericul prevestit alergară bezmetici pe străzi răspândind profeţia.

Ca spre un salvator se îndreptă atunci întreaga suflare a cetăţii spre orbul Kytheron. Treptele fură năpădite de preoţi, eroi şi semizei. Mulţi îşi istrecurară cuţite sub haina pentru a-şi scurta, în ceasul de cumpănă, chinurile la care se aşteptau. Îi adresară implorări şi întrebări (sfâşietoare, dar niciuna nu mai putea ajunge la cei orb şi surd şi chircit sub povara sumbrei lire. Când anunţă intrarea prin albia – secată a răutlui a unor necunoscute armii răzjbună-toiare, îşi aduseră cu toţii aminte că porţile rămăseseră într-adevăr deschise şi trimiseră grabnic slujitori să le închidă. Dar, ni ci unul nu îndrăzni să se depărteze de – templu. Plângeri şi blesteme furioase, dezlănţuiri de isterie şi – descurajare văluriră întreaga noapte mdiţimea adunată pe colină. Fulgerele crestară cerul înroşind câinele înverzite cu umbre stranii. După miezul nopţii, două temple mici fură – trăsnite şi mai multe case incendiate; spre dimineaţă ardeau deja – câteva cartiere mărginaşe. Nimeni cu.se dezlipea de colină şi oamenii – priveau copleşiţi la începutuil măsurat al acestui dezastru. Când vâmtul înteţi focul, sufletele lor agonice zise simţiră săgetate de panică. Ceva mai târziu însă, ploaia de mai, grea ca o lespede, stinse vâlvătai-a ce ameninţa orăştil. Nimeni nu muri, nimeni nu se născu. Râul nu-şi ieşi din matcă şi atunci când soarele – răsări în limpezimea cerului curăţat de furtuna două coarde ale lirei

orbului Kytheron plesniră.

Unii se repeziră până la casele lor, dar grosul mulţimii rămase în jurul oracolului. Mâinile lui văzătoare căutau zadarnic corzile rupte şi melodia avea ceva zbuciumat, apăsător. Inimile tuturor erau strânse de frică şi suferinţă. Ştiau cu toţii că harull orbului se răsfrânge numai asupra cetăţii aşa că ceea ce le fu dat să audă îi îmbogăţi cu o spaimă până atunci nebănuită. Orbul cânta, în timp ce bărbaţii, cu neîncredere, începeau să-şi strecoare sămânţa între coapsele femeilor, cântă întunecarea soarelui şi răceala care cuprinde-n cutremur uriaş pământul, zăpezile care se cern neîncetat şi înţepenesc zările într-o tăcere astrală, cântă timpul care dispare pentru că fiii oamenilor pier… Suna ciudat acea profeţie scrâşnită pe trei coarde slăbite de liră în noaptea senină şi răcoroasă.

A treia zi, căldura năvăli în oraş iar dinspre mare urcă o mângâiere de mult aşteptată. O singură coardă mai răbda mâna orbului. Kytheron tremura din tot trupul şi cetatea era zguduită din niou de profeţia lui zăbavnică. Şi atunci, ca-n prima noapte, se strânseră iarăşi în jurul lui şi spaimele îi podidiră încă o dată, ca sudoarea, prin toţi porii. Auziră cum stellele cad de pe bolită, cum soarele a spulberat de o suflare gigantică ce stinge întreg universul, cum luminătorii, zidirile şi pământul se prăbuşesc, în timp ce toate, până şi apele, putrezesc.

Moartea tuturor fu cantată cu glas surd, pe o singură coardă, monoton, exasperant, până în dimineaţa în care puterea primăverii izbucni în muguri, în fecioare, în bolnavi, în arbori. Şi rostul celor trei zile din urmă fu înţeles când odată cu ultima coardă plesnită, orbul Kytheron se adăugă celor spre nefiinţă.

CĂUTĂTORII DE COMORI DIN ELDO

Aşa s-a numit râul, Bldo, şi la fel, aşezarea cu timpul faimoasă ce s-a ridicat pe malurile lui. Locuitorii au primit

numele de eldorani – eldorani şi-au spus de fapt cei care-au rămas, cei care n-au renunţat să caute mai departe, pătimaşi şi încrezători, aurul visat, în albia mai toit timpul seacă.

Nu se cunoaşte ceasul anume când vestea îmbogăţirii lor fulgerătoare a început să împânzească ţinuturile învecinate. Cum proverbială le-a fost sărăcia, proverbială şi legendară le-a ajuns, în scurt timp, înavuţirea. Toată lumea a început – să se –, ocupe numai de ei. Dacă eldoranii nu s-ar fi deosebit atât de tare de toţi ceilalţi oameni, n-ar fi atras, poate, în aşa măsură atenţia asupra lor. Dar un eldoran se recunoştea de departe şi chiar se putea spune că făcea tot ce-i stătea în putinţă pentru a se distanţa de semenii săi.

Mândria nemărginită a eldoranilor aţâţa spiritele; fanatismul căutărilor spulbera nepăsarea şi uitarea în care fuseseră, înainte vreme, părăsiţi.

Taciturni, impenetrabili în sumbra lor semeţie, ei făceau figura unei seminţii aparte. În aşezarea lor nu s-a ridicat niciodată o biserică. Rareori un eldoran a fost văzut în preajma unei femei străine. Fecioarellor nu li s-a-ngăduit niciodată să se căsătorească în afara comunităţii. S-au izolat cât au putut de tare, trăind aidoma unui trib sălbatic, numai din vânat, pierzând gustul – serbărilor şi cântecelor aduse ide pe celălalt continent. Muzica şi râsul au fost alungate din aşezarea lor. Din câte, s-a putut afla mai apoi despre ei, nu aveau nicio credinţă şi nu se-nchinau nici unei Puteri. Iubeau, paresse, numai aurul, numai comorile neînchipuit de mari. Cu toate acestea, se îmbrăcau prost şi sărăcia veşmintelor lor părea atât de căutată, încât în ochii tuturor apărea ca o batjocură de neiertat.

Deşi provocările n-au lipsit într-o vreme, niciun eldoran n-a mers până acolo încât să răspundă vreunei insulte, evitând şi cel mai fugar contact, cu ceilalţi. Era

limpede că numai nişte inşi peste măsură de bogaţi puteau să ţină atât de tare la viaţa lor.

S-a vorbit mult în acel timp de un tânăr care a refuzat cu dispreţ o cantitate uriaşă de aur în schimbul dezvăluirii tainei deţinute de comunitate.

Curioşii ţinuţi la distanţă care i-au urmărit, totuşi, cu încăpăţânare, luni în şir, riscându-şi viaţa, au răspândit pretutindeni zvonul că eldoranii pleacă în fiece dimineaţă în munţi, cu pungile goale, atârnate la cingători, pentru a se-ntoarce, spre seară, cu d-le pline, doldora, se pare, de diamante.

Când s-a aflat că membrii comunităţii au început să doarmă afară, sub cerul liber, tuturor le-a fost clar că încăperile lor fuseseră ticsite cu bogăţii, nemaiîncăpându-i.

Eldoranii, deşi ştiau ce se vorbeşte despre ei, n-au încercat niciodată să respingă vreo bănuială; dimpotrivă, s-au izolat şi mai mu.lt, interzicând intrarea oricărui străin pe valea Eldo. Au blocat cele două guri înguste ale văii şi-au pus paznici înarmaţi la hotarele lor.

O febră ciudată, rău-prevestitoare, a cuprins oraşele învecinate. Invidia de până atunci s-a preschimbat într-o teamă încrâncenată. Tensiunea a crescut fără răgaz şi-n celle din urmă bărbaţii s-au înarmat şi-au pornit, călare sau pe jos, spre Eldo, pentru a-şi răzibuna îndelungata umilire şi pentru a pune mâna pe comorile ce zăceau acolo.

Eldoranii au fost somaţi să se predea, dar în loc de orice răspuns, au deschis ei – cei dintâi, focul. Măărunta comunitate a fost atacată atunci ide – peste cinci mii ide oameni.

Eldoranii s-au apărat trei zile, fără-ncetare, timp în care au fost ucişi cu toţii.

Învingătorii au intrat în mica aşezare spre seară şi-au spart uşile ferecate cu drugi grei de fier ale caselor şi ale pivniţelor.

Şi pretutindeni, învingătorii au descoperit, în

cantităţi uriaşe, pietre vinete de râu, netede şi fără sclipire.

MICILE SOLILOCVII

Precuvântare la micile Solilocvii

S-au ţinut discursuri célébré despre mine.

Am fost încoronată şi elogiată peste măsură.

Cu toate acestea îmi amintesc de o vreme când oamenii ştiau să mă pună la locul cuvenit, alături de celelalte evenimente fireşti ale vieţii, împărtăşindu-se din mine dintr-o pornire nemuritoare.

Iată, însă, că toate se schimbă şi nici eu nu-mi pot îngădui să rămân aceeaşi.

La un moment dat am început să-mi dau o importanţă exagerată, mijloacele mi s-au rafinat şi am prins gustul extravaganţelor.

Nu peste mult, de dragul unei asociaţii Inedite, deveneam capricioasă şi nedreaptă.

Dar oamenii mi-au luat-o mereu înainte. Niciodată nu am avut curajul! să merg aşa departe ca ei.

Pot spune că nu dispreţuiesc cele scrise despre mine. Aprofundându-le, am devenit mai înţeleaptă şi oarecum mai zgârcită în bunătate.

Originalitatea mea a fost însă mereu zăgăzuită de timbrul firesc de revoltă care îmi este atât de caracteristic, şi nu ascund că, de fapt, revolta a fost prima mea natura.

Perioada mea de asceză o cunoaşte toată lumea. Nu mai e necesar să insist asupra gravelor perturbări sociale şi istorice care m-au silit să revin din pustiu – spuse tânăr a moarte.

1

…şi încă mărturisesc că m-a atras sentimentul aventurii – că-mi plăcea să plutesc zile în şir pe catargul cel mai înalt al unei corăbii rebele, între ţărmuri egal depărtate.

2

O, câtă nostalgie în amintirea jocurilor prin care copiii învăţau gustul sângelui şi a-l binelui (sunt inseparabile) jucându-se de-a moartea: cădeau, se ridicau, cădeau şi se ridicau mereu, şi a fost un timp în care totul decurgea (pentru toţi oamenii în acelaşi fel. Şi pentru mine ar fi fost mai bine să rămână veşnic aşa, să fiu asemeni unui somn binefăcător, după fapte şi lucruri atât de esenţiale, încât nu se mai cuvin repetate.

Oamenii n-ar fi ajuns să vadă în mine sfârşitul dacă aş fi rezistat tuturor ispitelor. Acum regret o bună parte a existenţei mele. Dar clipa când am cedat alianţei cu timpul nu mi-o voi ierta niciodată.

3

Puterea mea asupra *amănuntului* e mare. Acel „dintr-odată”, acea „totalitate”, acea „atotcuprindere” mi-e întotdeauna luată.

Niciodată nu voi dansa liberă în deşert, liberă de propriul meu soare. De aceea dansul meu e împleticit, grotesc şi aţâţă inimile celor zăbavnici. Mare e puterea mea asupra amănuntului. Dar, în mod paradoxal, diminutivele nu mă răsfaţă.

4

Mi se spune uneori „intangibila”. Şi nu-mi merit faima. Bunăoară, neînţelegerea mea cu viaţa vine dintr-o omenească slăbiciune. Sunt o mare amatoare de poveşti. Cea mai frumoasă clipă pentru mine a fost moartea Şeherezadei. După cum se ştie, ea a fost executată de sultan dintr-o eroare, când i s-a părut că aleasa lui începe să se repete. Dar nu e la fel de bine cu toţi muritorii mei. Cei care nu au nimic a-mi spune înseamnă că n-au trăit. Şi viaţa, în tăcerea ei obstinată, suportă greu astfel de imputări. Se socoteşte mai darnică decât mine. Asta pentru că şi-a uitat obârşia. Şi implicit pe a mea.

5

Da, recunosc în faţa tuturor, îmi caut perfecţiunea. O,

dacă oamenii ar lăsa temerile şi opreliştea searbădă la o parte! Perfecţiunea mea pentru mine n-are nimic de a face cu ei. Adesea, oamenii îmi sunt mai nesuferaţi decât le-aş putea fi eu lor. Din pricina amestecului uman nu reuşesc să mă identific cu mine însămi. Şi astfel, desăvârşirea spre care tind e în mod fatal legată de capacitatea lor de moarte. Cât timp mi-e hărăzit încă să merg neputincioasă în urma oamenilor?

6

De obicei sunt una singură, clară şi aidoma mie, exact conturată şi carnală. Nu mi-a plăcut niciodată să mă risipesc. Sunt unică, sporind spre marginile dinafară ale fiinţei până ce devin una cu ea. Dar creşterea mea e departe de a se sfârşi aici, deşi are un capăt. Şi odată cu mine, spre sfârşitul meu, înăuntru-mi, continuă să crească muritorul.

M-am dezamăgit pe mine însămi ori de câte ori această claritate a mea a lăsat de dorit, când m-am descoperit fragmentată, incoerentă, şovăielnică, desuetă prin însăşi prezenţa mea în lucruri care de mult nu mai aveau nevoie de mine. Au fost momente de nehotărâre, când. neuitat ba plângerea, ba lauda, şi nu am ştiut să mă ţin în echilibrată creştere ori în paradoxul existenţei mele cum, pare-mi-se, a spus mai târziu un filosof.

7

Cel puţin nu am de a face cu cele de neînlocuit. Pentru că eu însămi nu sunt de neînlocuit. Dimpotrivă, am mereu la îndemână câteva lucruri care, pornind din mine, mă succed, şi am ajuns destul de înţeleaptă spre a recunoaşte că sunt mai spectaculoase decât mine.

8

Încoronarea mea este de tristă amintire. O fecioară nebună m-a glorificat după jertfa ei şi acum îi port numele. Odată cu o coroană de împrumut iei şi un nume de împrumut.

O, câtă frumuseţe, câtă maiestate risipită pentru un lucru care putea fi altfel făcut. Dar cei muritori sunt dornici de lucruri trainice şi zornăitoare chiar şi atunci când e vorba de pieirea lor.

Zadarnic încerc acum să-mi declin orice răspundere. Zadarnic încerc să-mi spun adevăratul nume. Sunt singură în cunoaşterea mea şi de la o vreme am început să cedez şi îmi spun şi eu „moarte”. Nu e de mirare aşadar că reuşitele mele sunt trecute cu vederea. Această conjuraţie a tăcerii, la care mă simt supusă, e de altfel explicabilă. Odată cu numele, moştenirea anumitor opere mi-a fost pe drept retrasă.

9

„Întru totul firesc”. Aşa se spune. E adevărat. Întru totul firească mi-e purtarea. Dar ce e firescul eu singură trebuie să cercetez mereu. Să descos oamenii. Să mă las umilită, dezgolită, huiduită, deşi aş putea fi tăcută, nevăzută şi, o, ce teribile ar fi acele dispariţii fără rămas bun, fără martori, fără urme, o, ce cumplite ar fi stingerile fără urâţenia mea!

Căci numai urâţenia mă ajută să las o mângâiere şi o oarecare siguranţă muritorilor mei. Cei ce plâng morţii, o clipă doar să-şi închipuie ce însemna pieirea pe când predecesoarea mea spulbera omul, odată cu amintirile şi cu toate urmele lui pe pământ.

Întru totul firească e speranţa ce stă în urâţenia mea. De ce nu s-ar cădea slăvită?

NAŞTEREA LEVIATANULUI

Cei vii, bărbaţi şi femei şi înţelepţi din strălucita cetate, s-au trezit din somnul măririi lor împresuraţi de toate armiile pământului. Cu clarviziunea ce le era proprie, ei au văzut prăpădul ce ar fi urmat unei lupte atât de inegale. După vechi pilde, spre a-şi ocroti zidirea, au hotărât trimiterea peste noapte a tuturor femeilor şi fetelor în tabăra duşmană. Cei de sus le-au ţinut partea,

căci ceaţa a ascuns exodul tăcut, supus, al întregii părţi femeieşti, şi bărbaţii au putut închide porţile în urma lor fără primejdie.

Ceaţa s-a risipit odată cu zorile. Mări necuprinse băteau în zidurile de piatră, aflându-şi acolo limanul precar. Furtunile au cuprins neostoite mările împrejmuitoare ani de-a rândul. Dar cetatea dura. Şi bărbaţii şi înţelepţii, asemeni, fără să vorbească niciunul despre cele întâmplate, îşi duceau rosturile mai departe, deşi mai departele dispăruse odată cu femeile. Sub cerurile vinete ale unei seri fără capăt, ei rămâneau /pironiţi zile în şir lângă metereze privind nesfârşirile. La început jelaniile şi cântecele de dragoste erau îngăduite poeţilor şi toţi puneau o nemărturisită speranţă în invocarea stihiilor femeieşti acolo în faţa porţilor tulburate ale mării. Dar la capătul unor ani zadarnici, au distrus tot ce putea aţâţa aducerea aminte sau dorinţe acum interzise. Fără ca cetatea să fie condusă de cineva, cel care-şi mărturisea dorul sau nevoia de femeie era ucis fără zăbavă.

Dar opera pustiirii de mult nu se mai cerea împlinită de oameni. Şi ceva nemaicunoscut, ceva lipsit de cunoaştere, însoţea agonia bărbaţilor sau, poate, moartea devenise altceva în acea vreme. Cei duşi erau înfăşuraţi în cearşafuri albe şi aruncaţi în valuri. Neobişnuitul morţii ce îi îmbrăţişa se vădea şi în teama păsărilor de pradă şi a rechinilor de a se atinge de cadavre. Aşa că pluteau săptămâni şi luni în jurul cetăţii pe apele verzui, până când într-o noapte anume piereau.

În ultima seară, cei din urmă supravieţuitori s-au întâlnit pe terasa cea mai înaltă, unde au rămas aşteptându-şi tăcuţi sfârşitul.

În ceasul al şaselea al nopţii, s-a arătat pe un cal roşu, deasupra mării, o tânără femeie. Aceasta a venit în mijlocul muribunzilor în galopul calului ei înspumat. Şi a

coborât goală lângă ei. Şi i-a atins, după care ei au murit. Şi-n pântecul ei s-a zămislit Leviatanul. Şi Leviatanul a zămislit cu mama lui. Apoi a urmat totul cum stă scris.

POTOPUL

Mai întâi căzu o ploaie obişnuită, mult prea obişnuită pentru a nu trezi bănuielile celui pus de atâtea ori la încercare. Ieşi din colibă, privi cerul şi nu mai avu nicio îndoială: urma să înceapă din nou.

Stropii mari îi muiară veşmintele. Se dezbrăcă, păstrând numai în jurul coapselor o legătură de pânză şi-şi puse în traistă merinde pentru câteva zile – ultima dată plecase nepregătit şi foamea-l silise să sacrifice pe corabie câteva animale a căror sămânţă se pierduse fără urmă de atunci. Îşi umplu şi burduful dintr-un izvor apropiat, pentru că nu putea suferi apa plumburie şi tulbure a ploilor ce aveau să se cearnă din acea clipă fără-ncetare, din înalturi.

Stinse focul din vatră cu o migală de bătrân pe care nimic nu-l putea clătina-n rosturile lui şi mai privi o dată în jur. Pe o policioară erau înşiraţi, ca vii, cu aripile tensionate parcă de zbor, umpluţi bine cu rumeguş, toţi porumbeii albi ce-i aduseseră prin vremuri rămurica salvatoare de măslin. Vru să-i ia cu el în noua călătorie – pentru că ţinea nespus de mult la acele mărturii ale harului divin – dar se strânseseră atât de mulţi, încât îi fu cu neputinţă.

Nu-i numără, şi mai târziu regretă această scăpare, îndesându-i în traistă doar pe ultimii trei. În nopţile lungi, mohorâte, de rătăcire pe ape, vederea lor avea să-i alunge deznădejdea din suflet, ţinând trează credinţa şi amintirea făgăduielii într-însul.

Umezeala-i pătrunse în oase şi vlaga începu să-l fvărăsească; sângele i se-ndoise cu apă şi fierbinţeala ui scăzuse simţitor. Venise timpul – nu mai putea zăbovi – venise timpul să urce pe cea mai înaltă culme şi să înalţe

cucernice rugăciuni de mântuire, aşa cum cerea tradiţia, înconjurat de tot poporul dobitoacelor şi sălbăticiunilor.

Ieşi din colibă şi pământul mustea sub pasul lui greoi. Porni şovăitor, înfiorat de singurătate, ţinând ochii-n pământ şi ştiind că nu trebuie să-i ridice cu niciun preţ spre pustietăţile apoase, până ce nu va simţi înghesuindu-se în jurul lui mulţimea jalnică şi-nspăimântată a animalelor, până ce nu se va simţi pe deplin renăscut, pe deplin cel de odinioară, corăbier, slujitor, rege şi mântuitor. Aştepta-ntotdeauna clipa acelei voluptăţi, acelei desfătătoare umilinţe cu inima strânsă, tresărind de bucurie când ea – se lăsa presimţită.

Pământul se-ntări sub pasul său – era semn că se apropia de culme. Din nou, începu să-şi frământe mintea întrebându-se care din acele nenumărate vietăţi ce-l vor înconjura curând va fi mai nimerită pentru jertfa arderii de tot. Cumpăni multă vreme-n minte diferite posibilităţi şi nu luă seama la calea pe care o străbătea. O făcuse de atâtea ori, încât nu se temea c-ar putea-o rătăci. Totuşi, la un moment dat se opri nehotărâtnu mai recunoştea cărarea, pietrele ce-o mărgineau, arborii. Totul se-nstrăinase de amintirea sa. Până şi lumina, altă dată vineţie, avea acum o albeaţă cutremurătoare. Fără voie, înălţă ochii spre cer, dar fu nevoit să şi-i mijească numaidecât din pricina ghemotoacelor pufoase şi reci ce-nlocuiseră stropii de apă.

Ningea – dar el nu văzuse niciodată o ninsoare şi nici n-auzise vorbindu-se de aşa ceva, astfel încât nu ştiu să dea nume acelei ploi albe şi lente.

Toate gândurile familiare de până atunci îl părăsiră. Neliniştea i se strecură-n inimă. Neliniştea şi o undă străină de răceală ce venea dinspre tălpile nevoite s-atingă pentru prima oară acel *ceva* alb şi istidlos ce se cernea din ceruri.

Peste puţin, vietăţi necuvântătoare începură să mişune în dreapta şi în stânga lui. I se păru, ori ochii

acestora îl priveau cu sticliri de spaimă omenească? – i se păru, ori gurile acestora murmurau aievea rugi omeneşti?

Câteva clipe, bătrânul se simţi el însuşi un mitologic, străvechi animal, supravieţuitor al unor epoci revolute când pământul mai era încă împânzit cu semeni de-ai să-i şi nu cu făpturi fără minte. El era străinul, el – intrusul… Se temea. Pentru prima oară de când îşi putea aminti de potop, se temea.

Culmea salvatoare pe care-l aştepta, conform unei tradiţii nedezminţite, corabia echipată cu staule, boxe şi cuşti îndestulătoare, ticsite cu merinde, nu putea fi departe. Numai ochii săi obosiţi şi albul ce-mbrăca toate lucrurile erau de vină că încă nu o zărea. Peste puţin, totul avea să reintre pe făgaşul cunoscut – peste puţin, temerile aveau să-l părăsească.

Grăbi pasul. De pretutindeni, animalele ce căutau scăparea se adunau în jurul lui. Miile, zecile şi sutele de mii de răsuflări fierbinţi încălziră aerul şi bătrânul se simţi ceva mai întremat. Clipa mare, dorită, venise. Glasului său de rege neîncoronat i se va supune toată suflarea. Deschise gura să vorbească şi atunci, ca la un semn, împlinind un blestem de care el n-avusese ştiinţă şi pe care nu-l ştia niciunde profeţit, dar a cărui grozăvie o simţi pe de-a-ntregul, toate dobitoacele prinseră grai, începură să se tânguie cu voci omeneşti, vociferând, blestemând, cerşind milă. Turmele sălbăticiunilor glăsuiau în jurul lui ca tot atâtea popoare, în graiuri uitate de mult, neînţelegându-se între ele, asurzindu-l.

Un timp, închizând ochii şi uitând de sine şi de potop, bătrânului i se păru că-n faţa lui se ridică un mare turn de piatră al cărui vârf străpunge, trufaş, cerurile. Apoi se trezi şi încercă, aşa, într-o doară, pentru a nu-şi putea reproşa nimic, să se înalţe ca altă dată deasupra miilor de capete, să se facă ascultat şi recunoscut ca singur deţinător al harului divin. Totul fu în zadar. Cele mai multe sălbăticiuni

pieiră, strivindu-se una pe alta, şi numai norocul îl ajută şi pe el să scape. Curând, pe culme se zări corabia şi animalele se buluciră înăuntru-i. Nu se mai făcu numărătoarea lor, nu mai fu aleasă jertfa, nu mai fură îmbunaţi Leviatanii cu dobitoacele de prisos.

Bătrânul zărise corabia dar inima-i era moartă deja şi nădejdea secase într-însa. De aceea, pe chipul lui nu tresări nimic şi nu scoase niciun cuvânt când îşi dădu seama că marea arcă ce-i purta numele era-n întregime din piatră, că nu avea să se desprindă niciodată de stânca în care fusese săpată, pentru a pluti biruitoare pe deasupra apelor, ca odinioară. Nu tresări, nu spuse nimic, dimpotrivă, făcu tot ceea ce-n vremuri fireşti ar fi fost de făcut, trecu la cârmă, îşi înţepeni mâinile pe ea şi-şi pironi ochii neclintiţi în zări.

EREZIA

Pare ciudat, dar o erezie a hotărât în cele din urmă sfârşitul grabnic al activităţii Inchiziţiei, corupându-i până şi pe cei mai fanatici susţinători ai ei.

Dacă aceasta a fost intenţia reală a înţeleptului Ibn-Sayat – una dintre ultimele victime ale Sfântului Oficiu – e greu de ştiut, dar anumite amănunte legate de moartea acestuia ne îndreptăţesc, totuşi, să o presupunem.

Teologul arab a ajuns în faţa judecătorilor pentru o pricină minoră, pentru o reflecţie aproape întâmplătoare, strecurată în imensitatea operei sale, dar descoperită cu promptitudine de cenzorii necruţători.

Astfel, el a susţinut într-un scurt paragraf închinat unor viziuni eshatologice, că sfârşitul lumii va veni atunci când numărul oamenilor născuţi pe pământ va-mplini şi va egala numărul îngerilor căzuţi odinioară din paradis. Presupunerea sa a fost interpretată ca o aluzie la natura eminamente demonică şi predestinată infernului a fiinţei umane, şi judecătorii n-au ezitat să-l condamne, laolaltă cu întreaga sa operă, la pieirea prin foc.

Dacă totul s-ar fi sfârşit aici, Ibn-Sayat n-ar fi fost decât încă un nume adăugat lungului şir de martiri sfârşiţi în cazne pentru îndrăzneala gândirii lor. Dar, înainte de-a fi urcat pe rug, înţeleptul ţinu să ofere încă un argument celor ce dictaseră aspra sentinţă şi, cu seninătate, dădu o nouă interpretare versetului referitor la Fiara apocaliptică din cartea lui Ioan, interpretare ce avea să înrâurească atât de adânc şi de neaşteptat destinul Inchiziţiei.

După el, *numărul* Fiarei, faimosul şi obsedantul număr 666, nu însemna şi nu exprima nimic altceva decât – isimipiliicitas simplicitatis – însuşi *numărul* fatidic, predestinat, al celor ce erau prăbuşiţi în infern –, numărul aparent modest (în raport cu aprecierile altor confraţi) all marilor păcătoşi ai omenirii.

Se înţelegea limpede din aceasta că Ibn-Sayat vedea sfârşitul lumii nu numai ca pe un rezultat al vrerilor cereşti, ci şi ca pe o consecinţă a lucrărilor pământeşti – fapt îndeajuns de înspăimântător în sine.

Înainte de a fi înghiţit de flăcări, un călugăr puţin binevoitor şi cam obtuz îi strigă înţeleptului că, fără îndoială, sufletul său va îmbogăţi, curând, numărul celor din adânc. Cu un zâmbet indescriptibil, adunându-şi ultimele forţe, Ibn-Sayat îi sugeră atunci că nu e câtuşi de puţin exclus ca el să fie cel de-al 666-lea mare păcătos, de vreme ce se învrednicise de o asemenea moarte.

Odată rostite aceste cuvinte, o mare teamă paraliză Cetatea supliciului vreme de mai multe zile şi călugărul palavragiu fu izgonit dincolo de porţile ei.

Treptat, Inchiziţia începu să-şi domolească râvnă şi rugurile prinseră să ardă tot mai anemic – curând se stinseră toate.

În aceeaşi vreme, minţi lucide, cu perspectivă istorică, doritoare de viaţă şi de bine, lansară ideea ca mare parte din păcătoşii arşi până atunci pentru erezie să fie sanctificaţi, pentru ca pericolul împlinirii numărului

infernal să fie îndepărtat cât mai mult cu putinţă.

UN PITIC DEOSEBIT

Să spui că e un pitic cu totul deosebit e puţin cam mult. Dar nici să găseşti un altul ca el nu e uşor. E fanfaron, guraliv, cocoşat; ştie să se impună şi are un asemenea aer de independenţă încât uluieşte străinii şi neştiutorii. Acest lucru îl poţi afla chiar de la străjerul porţii de vest, prin care piticul intră noapte de noapte în burg, pentru a-şi urma calea tainică şi năstruşnică. De fiecare dată lasă în palma străjerului un ban de aur care, într-un anume ceas incert al nopţii, se preface cu regularitate în nisip. Îl poţi urmări, la ceas de seară, intrând în vestitul burg al regelui Klaus, înfăşurat într-o pelerină cu două feţe, roşie şi neagră, cu nasul coroiat şi bărbia ascuţită, adusă puţin în vânt, strecurându-şi privirea cu obidă şi greutate pe sub pleoapele grele, ivorii, prin desişul genelor roşcate şi încâlcite. Suntem în anul o mie cinci sute şaizeci şi trei, dar el nu se sfieşte să poarte melon şi joben liliachiu, în timp ce pantalonii de clovn îi sunt puţin evazaţi. Străbate întinderea pustie între poartă şi cele dintâi case ale burgului într-un mod cât se poate de necuviincios şi bătător la ochi, deşi nu pare a-şi da seama de asta. Se întâmplă în acele momente să ia, pe neaşteptate, o înfăţişare atât de decrepită, încât îţi dă ghes şi mila şi scârbă. Atâta timp cât poate fi observat, încurcă mai multe limbi, încercând să formuleze o frază curtenitoare, face felurite plecăciuni, dar e profund nemulţumit de cea mai mare parte din ele, îşi iese din fire, agitându-şi bastonul cu măciulie de aur şi totul se termină, ca de fiecare dată, cu vociferări stridente, din care poţi desprinde că omuleţul se simte neînţeles şi pe nedrept ignorat. Cu toate acestea, trezit brusc de zgomotul pe care singur îl iscă, se face parcă mai mic şi priveşte în jur ruşinat, oarecum spăsit şi temător. Dar nimeni nu-i ia în nume de rău aceste ieşiri, aşa că, liniştit, îşi vâră capul

între umeri atât cât îi îngăduie cocoaşa şi, ajutat de vântul prielnic de vest ce îi înfoaie mantaua, zboară deasupra maidanului, deasupra burgului cu acoperişuri roşiiverzui, ţuguiate şi se opreşte în turnul catedralei, în încăperea marelui ornic rotitor, cu figurine simbolice de lemn.

Apoi se lasă o noapte deplină şi numai orologiul dă glas din ceas în ceas; orele lui trec una după alta, echilibrate, muzicale, tot mai fidele miezului de noapte care în cele din urmă soseşte, pare a zăbovi o clipă, dar piere de îndată, pe nesimţite. Şi atunci, când deasupra oraşului se înstăpâneşte o linişte împăcată şi oamenii suspină fericiţi în somn, atunci, în ceasul incert când banul de aur al străjerului se preface în nisip, mai bate o oră, străină, ciudată, cotropitoare şi în pervazul ornicului apare piticul, cu un zâmbet mieros pe faţă, înclinându-se umil şi bâiguind zăpăcit fraze de neînţeles.

Şi totul ar fi bine, în ciuda orei calpe, dacă, ridicându-şi privirea smerită o clipă mai târziu, n-ar ţâşni din ea o rază uriaşă. Căci ea se prăbuşeşte cu un val de spaimă asupra cetăţii şi o vreme toţi locuitorii ei rămân treji şi orbi, până ce spasmele inimii se potolesc în bătăi tot mai nostalgice şi vederea revine încet ca o aducere aminte liniştitoare. Au fost odinioară nopţi în care dureroasa încordare ţinea până în zori şi nostalgia creştea spre dimineaţă neînchipuit, deşi nimeni nu-i putea pătrunde înţelesul.

Aşa a fost o vreme, până când lumea a prins să se obişnuiască, astfel că acum cei mai mulţi rid şi năzbâtia piticului nu li se mai pare revoltătoare. Rareori se mai trezesc la miezul nopţii, când raza străpunge pereţii şi obloaaele şi trece, nălucă, peste ei. Doar străinii şi cei neobişnuiţi îndeajuns se deşteaptă înfriguraţi, cuprinşi de o nelinişte fără nume.

În nopţile albe ale burgului, puţine la număr, mai poţi zări câte un visător palid, ce aşteaptă în piaţa catedralei,

zâmbind absent, ivirea piticului. Unul din ei, în cele din urmă, va observa poate acea clipire şireată şi totuşi dureroasă, cu care intrusul dispare din pervazul ornicului făcând loc orelor cuminţi dinspre zori. Şi poate nu va întârzia nici ceasul când unul din tainicii visători va tresări, minunat, recunoscându-l.

FAPT DIVERS

1

Gladiatorii orbi intrară-n arenă. Organizatorii spectacolului le legară ochii cu eşarfe, astfel încât să pară că se dedau, văzători, unei lupte stranii, voit-oarbe.

Când unul din ei, în toiul încleştării, rănit, îşi smulse cu un gest neştiutor şi inutil eşarfa, toţi spectatorii se ridicară-n picioare huiduind şi cerând moartea celui care trişase.

2

Stăteam cu toţii în jurul lui. Adesea trebuia să ne ferim de vicleniile biciului, căci încăperea flagelatorului era foarte îngustă. Undeva, sus, spânzura o lampă atât de anemică, încât lumina i se pierdea, murdară, înspre podele.

Din când în când, fiica flagelatorului ridica trapa ascunsă-n tavan şi arunca asupra lui şerpi veninoşi – cu tălpile însângerate, noi le striveam capetele, tresăream sub şfichiuirile biciului şi lăudam bunătatea călăului, după cum se cerea, pentru ca a doua zi, izbăviţi de chin, să fim primiţi sărbătoreşte în rândul bărbaţilor şi încăperile fecioarelor să ne fie descuiate.

3

Într-un mare miting de gală, în piaţa centrală a oraşului, fu înălţată statuia *urmaşului omului*, şi toţi i se închinară. Semăna atât de mult cu un om, încât nimeni, atunci, la-nceput, nu-şi pierdu minţile, nu se bătu cu pumnii în piept, nu-şi presără cenuşă pe creştet şi nu-şi sfărâmă ţeasta de ziduri – cum se cerea în vremuri de

cruntă şi jalnică restrişte.

4

Era multă vreme de când în marea metropolă problema execuţiilor publice fusese rezolvată în chip strălucit, nedând naştere la niciun protest, ba dimpotrivă, prilejuind ceremonii deosebit de pasionante şi contribuind la crearea uneia dintre cele mai bizare burse de pariuri.

Să ne explicăm: o minte ingenioasă hotărâse ca orice execuţie să aibă loc pe scena celui mai mare teatru din oraş şi o altă minte, nu mai puţin inventivă, adăugase acestui plan propunerea ca alte două execuţii mimate s-o însoţească pe cea adevărată – dar în aşa fel încât nimeni să nu poată discerne între plutonul real şi cel fals, între glonţul ucigaş şi cel orb, între sângele omenesc şi vopseaua roşie care-l imita.

Astfel, în ochii spectatorilor ce umpleau teatrul seară de seară, gradul de ficţiune al execuţiei reale era întru totul egal cu cel al execuţiilor jucate şi, oricât îşi băteau capul aceştia, le era cu neputinţă să descopere la care din cele trei ipostaze ale execuţiei s-ar fi cuvenit să participe îngroziţi şi revoltaţi.

Aşa că preferau să dea din umeri, să parieze în continuare şi să aştepte (în caz că avuseseră noroc să elştige) să le fie strecuraţi banii, peste noapte, în casetele de fier, care, în acest unic scop, stăteau bătute în cuie pe toate uşile din marele oraş.

5

Când îl descoperiră, avea o vârstă venerabilă şi-şi ţinea cuţitul miraculos înjtr-o teacă de platină. Poporul îi spunea *ucigaşul virtuos* – şi numele i s-a păstrat astfel în legende – deoarece lovitura lui nu aducea victimelor moartea, ci le cufunda numai într-un somn cataleptic timp de o sută de ani, după care acestea se trezeau cu minţile rătăcite, fără să mai păstreze niciun contact cu realitatea şi curgerea firească a timpului. Era o moarte vie, dar

oricum nu una care să poată fi legal şi medical constatată, aşa că statul se declară mulţumit cu un astfel de călău şi izbăvit de orice remuşcare sau vină.

6

Trecând peste marile deosebiri de vederi religioase dintre ei şi peste micile înfruntări care-i despărţiseră atât amar de vreme, Thanatos şi Lucifer izbutiră-n cele din urmă să-ncheie o înţelegere dreaptă-ntre ei. O poartă fu astfel deschisă între cele două împărăţii şi-ncarceraţilor li se dădu libertatea de-a trece dintr-una într-alta, după voie.

De ce socoteau oamenii infernul mai bun decât moartea, Thanatos nu mai avu de la cine s-o afle când pogorî-n împărăţia sa, căci aceasta era deja pustie.

EPILOGUL

Anno Domini una mie cinci sute optzeci şi opt, zi ceţoasă de noiembrie. Invincibila Armada se scufundă zdrobită. O negură deasă învăluie corabia amiral şi un vânt nestăpânit o împinge cu o sută de leghe pe oră spre pierzanie. După câteva zile, din ceţuri, în spatele navei se arată un soare întunecat. Vântul ajunge, înspăimântător, la culmea puterii lui, dar pânzele corăbiei nu plesnesc. Marinarii, în schimb, sunt măturaţi de pe bord şi azvârliţi în mare. Mulţi dintre ei sunt aruncaţi înapoi, sfârtecaţi de crestele tăioase ale valurilor; deşi mor pe-ntrecute, numărul lor nu se împuţinează nicio clipă. În locul celui înecat apare un altul, aidoma lui, şi aşa mereu şi mereu, dar nimeni nu-şi dă seama de asta, pentru că nu e niciunul care să nu fi dispărut măcar o dată.

Şi în locul inimii se cuibăreşte o frică atât de mare, încât nici unuia nu-i trece prin minte că n-ar mai fi oameni. Ştiu şi ei prea bine că n-au mâncat de luni de zile nimic, că doar apa amăruie a mării i-a săturat.

Odată ce vântul încetează, soarele negru se apropie tot mai tare şi atunci pornesc să tragă cu toţii, neîntrerupt, la vâsle. Merg dincolo de istovirea trupului şi vâslesc până

ce oasele le plesnesc şi rămân înţepeniţi deasupra ramelor. Sunt înlocuiţi imediat şi aruncaţi în apă, dar când urmează schimbul lor, din nou, numărul vâslaşilor este neschimbat. Distanţa de soare rămâne în acest fel aceeaşi pentru mult timp, dar eforturile nu pot continua la nesfârşit. Ridicând în scurte răstimpuri ochii, ei zăresc jumătatea orizontului astupată de soarele orb.

Ceaţa se risipeşte de la o vreme, dar e mai rău acum când reuşesc, în sfârşit, să vadă. Pentru că nimic nu se arată în jur sau poate doar un ocean fără culoare şi fără limpezime. Şi soarele care se roteşte în gol în jurul lor. Plutirea devine apoi ceva mai uşoară şi în cele din urmă pot să se întindă pe punte, istoviţi, şi să amorţească fără putinţa de-a adormi. Corabia înaintează lipsită de vânt şi e aproape o neclintire plutirea ei. Doar soarele care se depărtează mereu până ce înţepeneşte în mărimea lui dintotdeauna dă certitudinea mişcării. Pentru prima oară orizontul coboară şi se face noapte. Nicio stea, dar întunericul poate fi pătruns. O luntre uşoară se sparge de corpul masiv al navei amiral şi se aude zbaterea celor căzuţi în apă. Marinarii se trezesc din toropeală şi aruncă frânghii celor scufundaţi. Sunt ridicaţi la bord câţiva oameni şi seamănă atât de mult cu corăbierii, încât nimeni nu e uimit de înfăţişarea lor.

Fără ajutorul nimănui, ultimul, urcă la bord recunoscut de-ndată mâniosul Charon. Şi toţi i se supun dintr-o firească pornire.

MAREA TÂRFĂ

Când intră pe poarta cetăţilor, călare pe marele ei berbec lăţos, cu coarnele răsucite de şase ori, bărbaţii ieşeau pe uliţi încinşi cu lauri şi fecioarele se ferecau, tulburate, în casă.

Părul ei era împletit cu panglici multicolore, în nenumărate şuviţe şi-i cădea bogat până la călcâie, slujindu-i drept aşternut şi pat când se deda desfătărilor.

Alte podoabe, în afara măştilor ce-o însoţeau pretutindeni, ascunzându-i chipul adevărat de privirile nesăţioase, nu purta niciodată.

Târfele de meserie o urau, căci se dăruia pe nimic şi fără osteneală, cântând şi râzând, indiferentă, maternă şi copilăroasă.

Doi saltimbanci castraţi, semeţi şi supţi la faţă, o însoţeau pretutindeni, strunindu-i berbecul din hăţuri, în ceasurile când marea târfă se odihnea, aceştia se aşezau de-o parte şi alta a ei, aruncând, printr-un năstruşnic truc, flăcări pe gură, ferind-o de ceata mereu aţâţată a bărbaţilor.

Marea târfă nu-şi dăruia trupul decât pe lumină şi numai atunci când zilele erau senine şi însorite. Noaptea şi-n vremea ploilor nu voia să ştie nimic despre dorinţe şi pofte nestrunite.

Pietros, cu muşchi atletici, corpul ei sugera adesea o îmbinare androgină. Câţi nu o posedaseră, şi totuşi, câţi se puteau lăuda că-i pătrunseseră taina, că o cunoscuseră cu adevărat? înţelepţii se fereau de ea, stăpâniţi de-o mistică teamă – aceeaşi teamă care făcea ca porţile cetăţilor să i se deschidă mereu dinainte.

I se aduceau daruri – băuturi alese şi mirodenii – şi-n schimb, ea nu căuta niciodată să-şi elştige prozelite. Idol singuratic, ea trecea prin mulţimile adunate să o privească – legănătoare, tăcută, cu o mână ţinându-şi masca în dreptul feţei şi cu cealaltă mânuind un bici şfichiuitor din vine de bou.

Revenirile ei într-un oraş sau altul aveau ritmicitatea proprie anotimpurilor – în fiecare loc, o lună sau două pe an, femeile nu zămisleau.

Ani îndelungaţi, peregrinările marii târfe fură-nsoţite de zvonuri şi presupuneri confuze, laude şi invective, exaltări şi deznădejdi, ani îndelungaţi neamul bărbaţilor nu avu cum să ajungă la dezlegarea enigmei sale.

În cele din urmă, însă, marea târfă rămase grea. Saltimbancii care o vegheaseră până atunci o părăsiră, dispărând fără urmă, şi urmându-le pilda, ea se retrase într-un loc neştiut, pentru a naşte.

Adunările bătrânilor din cincizeci de cetăţi hotărâră, însă, că pruncul desfătărilor nu trebuia să vadă lumina zilei. Unui ucigaş vestit i se făgădui iertarea tuturor fărădelegilor cu condiţia să o descopere pe cea osândită şi să o ucidă. Portul măştilor fu interzis în acea vreme, spre a se evita orice confuzie.

Lunile începură să treacă în zbor şi judecătorii deveniră din ce în ce mai neliniştiţi. Vestitului ucigaş i se dădură noi şi noi ajutoare deoarece, cu niciun preţ, rodul marelui dezmăţ nu trebuia să trăiască.

Peşterile fură răscolite, cercetate văile şi râpele, cutreieraţi în lung şi-n lat munţii, dar marii târfe nu-i dădu nimeni de urmă.

În cea de-a noua lună a căutării, când mai toţi judecătorii socoteau naşterea blestemată ca pe un fapt împlinit, faimosul ucigaş, bizuindu-se pe intuiţia lui, intră într-o mică cetate a acelui ţinut şi, după câteva ceasuri, izbuti să-şi descopere victima aflată deja-n chinurile facerii şi s-o ucidă cu o lovitură de cuţit – lovitură ce străpunse neşovăitoare şi inima nenăscută ce bătea-n trupul femeii.

Bătrânii şi înţelepţii se adunară în mare grabă din toate părţile la locul acelei fapte şi luară totul asupra lor. Apoi, se apropiată de cea care zăcea moartă şi, tremurând de înfrigurare, îi smulseră masca de pe faţă.

Tristeţea, groaza şi spaima îi năpădiră numaidecât. În locul unei feţe mature şi deşănţate de femeie trecută cu mult de anii tinereţii, de sub mască apăru lutul palid, nemodelat încă în întregime, al unui chip de copil în pragul naşterii. Un chip mort înainte de a se naşte, un chip, totuşi, neasemuit de frumos, a cărui natură zeiască era-n afară de orice îndoială. Se auziră plânsete, gemete şi rugi.

Bătrânii îşi sfâşâară veşmintele şi-şi presărată cenuşă pe creştetele pleşuve. Apoi se risipiră buimaci pe la casele lor, blestemându-se şi jelind nedreapta pieire a celei ce nu izbutise să se nască pe sine.

CINCI FANTEZII

STARE INTERMEDIARA

La fiecare mileniu, celor doi îndrăgostiţi le este dat să se întâlnească o zi în paradis. Fericirea ce-i cuprinde atunci nu e cruţată de umbra nesfârşitelor chinuri ce vor veni. În singura zi în care sunt liberi şi destul de fericiţi pentru a-şi dori sincer moartea, prin firea paradisului, sunt constrânşi la nemurire.

Şi totuşi, când umbrele serii se întind peste poienile raiului, ei cheamă moartea şi, cu o clipă înainte ca noaptea să pogoare, singurătăţile milenare îi înghit din nou.

Se întreabă unii dacă n-ar fi mântuiţi renunţând la gândul morţii. Alţii, mai fantezişti, presupun că ar trebui să aibă încredere în nesfârşirea zilei paradiziace şi să nu-şi înceapă cântarea funebră; nimic nu spune că serii, în paradis, ar trebui să-i urmeze întunericul.

Sunt însă unii, din adânc, care vorbesc de un dezrobitor ce va păşi într-una din serile milenare pe pajiştea raiului şi, răspunzând tânguirii îndrăgostiţilor, îi va ucide.

ULTIMUL ORESTE

Cel care vine ultimul la ospăţ va şedea tăcut tot răstimpul. El nu va povesti nimic şi rareori îşi va trece degetul muiat în vin peste pleoape.

Cel care vine ultimul la ospăţ nu va sufla o vorbă despre urmăritorul cumplit ce aşteaptă, înfricoşat, la poartă.

DIN TIMP ÎN TIMP

Există o cetate unde moartea iese din timp în timp din tainicu-i repaus şi străbate sărbătoreşte uliţele uscate. La urechi poartă flori de cireşi şi în mână o nuia cu care

biciuieşte praful stârnit de tălpile-i amorţite.

De departe, vârtejul de colb îi vesteşte trecerea şi porţile i se închid dinainte. Numai copiii rămân netemători pe străzi, alergând vioi în preajma nimbului ce-i ascunde chipul, aruncând cu pietre în ea şi împungând-o cu beţe lungi, ascuţite. Ea se apără cu nuiaua mai mult în joacă, în timp ce ei îi strigă poreclele, dănţuind şi stârnind şi mai tare praful, până când, la ceasul serii, stau cu toţii e în acelaşi nimb arzător. În tăcerea ce coboară atunci, pe neaşteptate, râsul morţii e atât de strălucitor, încât ai putea crede că un lucru minunat îi preschimbă inima în bucurie.

PORUNCA

Era noapte. Mă îndreptam spre sala celor zece mii de oglinzi.

„Dacă-l auzi, nu te întoarce”, suna porunca. De-a lungul zidului de piatră, l-am auzit tuşind la înălţimea celor mai ridicate coroane.

„Dacă te cheamă, nu te întoarce”, mi s-a spus. Pasul, în spatele meu, îi era atât de distinct, încât îmi părea că eu sunt cel ce mă furişez, tăcut, urmărindu-l în întunericul care-l înconjoară.

„Dacă pe nume te cheamă, nu-l asculta”. Şi vocea-i vibra înainte, de parcă în faţă mi-ar fi mers mereu, eu fiind cel care-l urmam cu ochii închişi.

În sala strălucitoare l-am întâlnit în sfârşit şi numele-mi nou blând se rostea-n licărirea celor zece mii de oglinzi.

MORTUL

Stăteam cu mortul deasupra statuii de mucava şi râdeam pios de albastra-i imitaţiune.

Tot mai umbrit, tot mai umbrit.

„Bucură-te şi orbeşte” a spus el.

E ceva asemănător…

Nu-ţi fie teamă.

SFÂNTUL GHEORGHE

S-a născut într-un timp eroic, când la marginea mării, înaintea solemnei retrageri cu torţe şi a sacrificării adolescentelor alese de Balaur, împotriva acestuia se ridicau cei mai viteji în ai cetăţii. Şi toţi erau biruiţi în adâncuri, ucişi şi scuipaţi cu scârbă la mal, după care urma întoarcerea neînvinsului şi răsplata rituală, viu-jertfită în tăcerea nălucitoare a făcliilor şi a ochilor plecaţi cu o sfielnică ură.

Când Sfântul apăru pe falezele amurgite în ultima zi din an, sorocită tributului, părea că stă între două ape, singur, în tălăzuirile deopotrivă înfiorate – căci marea şi oamenii se temeau deopotrivă. Cei care se aflau atunci chiar lângă ţărm putură să zărească o clipă, în nimbul fluid al apusului, Fiara ridicându-se din valuri şi grăindu-le răspicat: „Să vină bărbatul cu trup de fecioară pe care-l aştept”.

Alesul coborî pe spinările celor îngenuncheaţi dinaintea lui şi păşi pe limba Şarpelui care-l înghiţi, lăsându-se la fund. Marea nu mai mişcă multă vreme nicio undă. Apoi, aidoma unui ţipăt, o uriaşă trombă purpurie se bolti din adânc şi o ploaie de spumă şi sânge cald se cernu peste mulţime. Sfântul răsărise din nou pe culme, teafăr, şi ochii lui se îmblânzeau pe măsură ce bucuria oamenilor creştea într-un vuiet asurzitor. Corpul său, înainte cuceritor, dezgolit de armură, era îmbrăcat acum în solzii arămii şi tăioşi ai Balaurului ucis.

Cea mai înaltă glorie tânărul Sfânt o atinse când, retezându-i fiarei dintre coapsele neînsufleţite puterile, le înălţă deasupra capului în osanalele privitorilor. După care, fără răgaz, plecă în pustie să-şi ispăşească partea de vină, pentru că Balaurul avusese sânge cald, de om, şi limbă grăitoare. Şi luă puterile monstrului cu el, să le ardă – cel puţin aşa crezură toţi, însoţindu-l pe drum cu dănţuiri voioase şi cântece de slavă.

Peste ani, bărbatul sfânt se întoarse din pustiu cu

semnul luminos al iertării deasupra creştetului. Descoperi lumea mulţumită în rosturile ei mărunte şi văzu întru totul uitate eroismul şi neînfricarea. Deşi îl cuprinse mânia, se luptă cu sine umilindu-şi cugetul, căci un sfânt se cădea să fie răbdător. Dar a doua zi se întoarse în deşert, dezgropa puterile monstrului şi în preajma cetăţii îşi înjghebă lăcaşul. Îşi ridică un bordei, făcu gropi adânci săpate în trepte şi împresură larg întreg locul cu uluci înalţi ferecaţi în inele de fier. Şi din puterile Şarpelui aşezate în capătul celei mai afunde peşteri se născură primele reptile. Când oamenii auziră de crescătoria de balauri, se înspăimântară, dar amintindu-şi de faptele Sfântului, îi acceptară totuşi vecinătatea. Şi nu avură de ce regreta. În fiece an, Alesul ieşea într-o zi anume în marea arenă împrejmuită cu uluci de fier şi se lupta cu un balaur în faţa tribunelor ridicate pe laturi. Această zi deveni cea mai însemnată sărbătoare a întregului ţinut.

Iar Sfântul, după fiecare ucidere, îşi putea vedea în pace de sufletul lui, deoarece balaurii aveau sângele rece şi, neprinzând grai, erau doar nişte jivine spurcate. Inimile celor din cetate se înteţiră din nou şi vlaga lor îi făcu biruitori în mai multe războaie, temuţi şi respectaţi pretutindeni. Dar Sfântul nu luă parte la toate aceste hărţuieli, mulţumit oarecum că frica dispăruse din lume. Îşi îngrijea în singurătatea lui paşnică balaurii, îi creştea viguroşi şi temerari, după care îi înfrunta la ceasul ales şi biruia.

După ultima luptă, ce durase neobişnuit de mult, dar fusese îndelung ovaţionată de spectatori pentru numeroasele-i răsturnări şi peripeţii, Sfântul se simţea puţin mohorât. Aşa că porni să coboare spre peştera unde se născuse în ajun un alt balaur. În lumina unei singure torţe, îl văzu ridicat pe cele patru labe, deşi abia se născuse. Îi apăsă spinarea şi Balaurul se lăsă supus la tălpile lui şi îi linse mâinile. Şi în locul spaimei, o tristeţe

duioasă, tulburătoare cuprinse inima Sfântului când, pipăindu-i trupul, grăbit, se încredinţă că tânărul animal are sânge cald. La început se bucură la gândul unei încăierări ce avea să amintească întru totul prima lui faptă de glorie. Din ceasul acela, toată grija lui se revărsă asupra noului născut. Trei ani nu avu loc nicio luptă. Tot timpul şi-l petrecu în grotă alături de Şarpe şi ori de câte ori îl privea, sentimentul ciudat că-l hrăneşte şi-l întăreşte pe cel dintâi învins al său îl copleşea, într-atât de mare era asemănarea celor doi monştri.

Cetatea aflase rostul retragerii lui şi o încleştare cum nu se mai văzuse era aşteptată cu nerăbdare de toţi oamenii. Câtorva iniţiaţi ai luptelor cu balauri li se îngădui să privească o singură dată exemplarul superb, în creştere. Se retraseră înspăimântaţi şi nu mai voiră să revină, cu toate că acesta se arătase nespus de blând şi supus Sfântului. Încă nu începuse iniţierea lui pentru luptă, deşi toţi îi cerură să nu mai întârzie, căci rămăseseră mai puţin de şase luni până la ziua sorocită înfruntării rituale. Şi abia atunci înţelese Alesul cât de mult se depărtase de acest gând şi cum dorise să-l uite.

Când jivina nu mai încăpu în grotă şi Sfântul se văzu nevoit s-o scoată în arenă, războinicii începură să întărească zidurile de apărare şi să se înarmeze. Dar el merse umil în piaţa oraşului pe care odinioară îl mântuise şi ceru îndurare pentru Balaur. În zadar le arătă că nu vor trage niciun folos din uciderea lui, ci mai degrabă vor deveni temuţi cu o atare fiară în ţară; zadarnic le aminti faima lui, pentru că nimeni nu-l mai crezu şi-l huiduiră socotindu-l laş şi bătrân.

În seara când Şarpele începu să grăiască, cetatea îşi rândui oamenii pentru luptă. împins de dragoste şi milă, Sfântul nu mai şovăi atunci şi, dezgropându-şi din solul celei mai înalte faleze sabia cu care îi ucisese strămoşul, se hotărî să-l înfrunte singur. îl aţâţa cu cuvinte rele, dar

Balaurul rămase nepăsător şi trândav. Atunci îi înfipse tăişul în coastă. Surprins, animalul se retrase câţiva paşi şi, încrezător, ca-ntr-un joc, îl atinse uşor cu coada peste spinare. Sfântul se prăbuşi imediat cu oasele zdrobite de o greutate uriaşă. Trezindu-se din leşin, nu simţi decât limba fierbinte cu care Balaurul, gemând, căuta să-i aducă trupul în simţire. Îşi sprijini spatele frânt de ceafa lui solzoasă şi dormi până dimineaţa. Se trezi cel dintâi. Balaurul respira liniştit, ca întotdeauna. Sfântul se ridică rezemat în sabie şi-şi lipi buzele de fruntea lui gigantică. Oştile cetăţii care se apropiau îi văzură stând aşa, nemişcaţi, câteva clipe şi într-atât de asemănători, încât ştiură că dacă vor porni atacul va fi nevoie să-i ucidă pe amândoi. Apoi, fără ca nemişcarea să fie frântă în vreun fel, Sfântul lovi o singură dată până la rădăcini ţeasta Balaurului adormit.

Gârbovit, cu aceeaşi împietrire crescândă în mădulare, ucise în somn toate celelalte reptile născute între timp. O răceală necunoscută îi cuprinse trupul pe dinăuntru şi, prima oară de la noaptea de glorie, simţi dureroşi solzii care-i înveşmântau trupul.

Trecu prin faţa unei mulţimi uluite, fără să ia seama la spaima ce o sădea vederea lui printre oameni. Trăi singuratic şi neştiutor de prefacerea ce-l apropiase atât de mult de cei ucişi în lupte până când, într-o dimineaţă, văzu un tânăr sfânt, aidoma cu cel ce era el însuşi în amintirea sa, păşind înarmat spre locul lui de odihnă.

SUNETUL

(spicuiri din jurnalele vremii)

„Ascuţit, chinuitor, revenind la intervale egale, sunetul continua să se facă auzit în ciuda eforturilor de-a-l suprima”.

„Oraşul va trebui să fie părăsit curând de toţi locuitorii săi”.

„Forţele ordinii sunt în panică. După ce au distrus cele câteva sedii ale terorismului, acoperindu-se de ridicol,

stau cu mâinile-n sân, neputincioase”.

„De multe nopţi, nimeni nu mai doarme-n cetate”.

„Sunetul se strecoară insidios pretutindeni, şi nu există nicio posibilitate de a-l abate”.

„Metropola de la marginea deşertului va fi evacuată treptat. Între timp, lupta cu sunetul continuă”.

„Se încearcă un bruiaj excesiv, dar sunetul e mai puternic decât oricare altul”.

„Să fie vorba despre o armă secretă? Armata se arată neliniştită de această posibilitate”.

„Închiderea câtorva oameni în camere complet izolate fonic, special construite, nu a dat niciun rezultat – sunetul a revenit egal în intensitate, intermitent, exasperant”.

„Se pare că sunetul se face auzit, inconfundabil, înăuntrul făpturii umane şi nimic nu-l poate anihila”.

„Sănătatea mintală a locuitorilor se dovedeşte pe zi ce trece tot mai precară. Oamenii păşesc pe străzile oraşului bântuit de sunet ca nişte halucinaţi, pândind revenirea ritmică a acestuia, obsedaţi numai de el”.

„Intensitatea sunetului e aceeaşi în oricare punct al cetăţii”.

„Câini turbaţi, adunaţi în haite, cutreieră bulevardele. Tot oraşul răsună de focul neîntrerupt al mitralierelor care-i extermină”.

„O mulţime de şobolani, ca-n vremuri de molimă, părăsesc oraşul”.

„Megafoane instalate pretutindeni sporesc haosul sonor, transmiţând întruna mesaje, comunicate şi marşuri”.

„Eforturile celor cese-ncăpăţânează să rămână în oraş se-nteţesc. În ochii lor febrili şi obstinaţi poţi descoperi lesne licărirea minusculă, dar neîndoielnică, a nebuniei. Chiar împotriva lor, trebuie transportaţi afară din cetate”.

„De două săptămâni, nimeni nu mai doarme cu adevărat în metropola de la marginea pustiului”.

„Surzii din naştere au început să audă sunetul. Oficialităţile şi armata au părăsit azi cetatea”.

Peste multe zile, în metropola părăsită au intrat nişte cărăuşi ai deşertului. Cetatea li s-a nfăţişat atât de stranie şi de nefirească, încât apariţia Sfinxului nu i-a mai tulburat pe cât era de aşteptat. Ei povestesc cum pe străzile dezolante rătăcea mogâldeaţa cenuşie – nici om, nici pasăre, nici fiară – părelnică, descărnată şi înnebunită din pricina setei şi foamei.

Ei povestesc cum i-au adus numaidecât ofrande şi cum, pentru puţină vreme, sunetul exasperant a-ncetat.

MESAGERUL

Nimeni nu bănuieşte nimic. Grăbesc pasul cât îmi e cu putinţă fără a trezi bănuielile celor din jur. Peste puţin, când voi fi ieşit pe porţile răsăritene şi voi mai avea de urcat doar colina, totul se va sfârşi. Ştiu că nu mai e timp de zăbavă, căci simt deja sâmburele sub limbă arzând… un sfârâit uşor, doar atât, şi mirosul – oare numai eu îl simt?

Caut să merg cât mai departe de grosul mulţimii de pe stradă. Încerc din toate puterile să-mi stăpânesc tremurul şi sfârşeala sângelui curgând din mine-nlăuntrul meu; o moarte anume mi-e hărăzită…

Strâng din răsputeri fălcile şi totuşi îmi pare la fiece pas că muşchii vor ceda şi gura se va deschide eliberând cumplitul…

Merg năucit în şuvoiul mulţimii, o femeie trece înaintea mea mirosind a peşte, un peşte mare, auriu, se zbate în mâna ei căscându-şi, *caseinâu-şi* gura de spumă. Nu, încă nu. Trebuie să rabd. Mai sunt doar câteva uliţi de străbătut. Oamenii trec nepăsători pe lângă mine şi privirile lor lunecă indiferente peste chipul meu şi atunci mă liniştesc puţin. Dar îndată, partea de jos a feţei mi-o simt albită îngrozitor şi îmi văd buzele dispărute în

încleştarea palidă a chipului.

Foc, foc, mistuire fără cenuşă. Simt nevoia să urlu, să deschid larg, uriaş, gura. Să fug. Nu, încă nu. Poate când voi începe să urc colina. Dacă mă vor mai ţine puterile. O, şuvoiul năucitor al oamenilor alături de mine, un ins plin de sânge pe caldarâm, o căruţă cu osândiţi – ce batjocură!

De nesuportat e arşiţa, fierberea *lui*, limba mea s-a amestecat deja cu *el* şi niciun cuvânt omenesc nu voi mai rosti. De-aş putea îndura până la porţile cetăţii, ar mai fi de urcat colina şi cel puţin spaima le-ar fi cruţată. Merg atât de încordat, încât fiece pas pare o ezitare, deşi înaintarea mea e tot mai grăbită.

Punţile se curbează sub pasul meu şi chipuri mirate se întorc tot mai des după mine.

Port deja câteva quintale arzătoare în gură, un turn arzând în gură şi ceva înspăimântător, mişcător, într-însul.

Arsura a început să-mi coboare flămândă în trup. O, când va urca înspre ochi şi nu va mai ţine de mine s-o ascund, nimic nebuniei nu-i va mai sta împotrivă.

Mă simt mai greu decât însăşi temelia cetăţii. De sarcina gurii, capul curând îmi va cădea pe spate şi cerul se va umple de puterea coborâtoare din mine.

N-am rezistat. Am început să alerg înainte de ultima răspântie. Înainte ca ultima răspântie să-mi descopere porţile răsăritene. Încerc să-mi feresc făptura de arsura *lui*. Şi mă târăsc pe braţe, pe burtă, mă târăsc cu totul trupul ce se mistuie în el însuşi şi totuşi în mine trăieşte încă atâta putere.

Nu hohotul ameninţă, căci trec dincolo de plâns, şi pe faţa mea apare ceva de neexprimat – o simt cu toată fiinţa, chiar dacă nu iau seama la spaima celor ce plini de teroare fug dinainte-mi.

Poarta cetăţii e aproape. Trei paşi, doi, unul şi unul şi unul şi unul şi încă unul – o, nu se va sfârşi niciodată cel din urmă pas! aud ţipetele grozave şi spaima încolăcind

străzile, pieţele, casele – încă un pas, doar unul, acelaşi ultim pas, şi atunci puntea dinafară se rupe şi, înainte de a mă prăbuşi, plutesc spre poalele colinei, negre deja. Totul e pârjolit înaintea mea, ceva mistuitor îmi precede privirea. Colina nu o voi mai urca niciodată. Şi totuşi, aripile abia răsărite pe umeri mă ridică spre pisc şi talpa atinge uşor de tot pământul.

Acolo sus, rămân singur şi orbesc. Mai bine aşa. Cum altfel să deschid gura deasupra osânditei cetăţi?

DRAGONUL

O zi înainte de potop, dragonul zbura dus pe gânduri deasupra hulei crepusculare a mării. Mai erau puţine ceasuri până când cerul pământului avea să se întunece cu totul, lăsând doar la marginile lui rărite să se străvadă luminozitatea incertă a celui de al doilea cer. Aripile uriaşe străbăteau aerul opac, strângând din când în când irizări aurii pe cununile de pene; bătute în ţinte de argint, ele se adunau şi se desfăşurau ritmic, dezvăluind arabescurile strălucitoare ce le împodobeau. Vârfurile lor roşietice se atingeau deasupra şi dedesubtul trupului şerpuitor şi dragonul părea că pluteşte într-o sferă rotitoare, despicată de fruntea înaltă, brăzdată de striuri nervoase.

Zbura dus pe gânduri şi nu mai aştepta, ca în timpurile de odinioară, că – aerea fulgerătoare a cometelor răzleţite din cerul al doilea, fosforescenţa orbitoare a mării când cometa îi pătrundea undele adânci şi nici ridicarea munţilor de apă ce ameninţau pământul pe care el îl apăra, în joacă, dintr-o superbă plăcere a înfruntării titanilor plutitori. Îşi amintea ca de o anume tinereţe zburdălnicia nocturnă, aripile ce se deschideau dinaintea zidului spumos şi strigătul său războinic ce acoperea vuietul mării când valul se zdrobea, supus, de trupul lui gigantic.

Dimineţile liniştite, serile calme, când frânt de oboseală şi fericire se întorcea pe plajele pustii, se întunecaseră cu totul în mintea lui, pentru că acum

dragonul zbura bântuit de alte temeri. Se împlineau aproape şase săptămâni de când nu mai dormea, şase săptămâni de când căuta zadarnic pe cerul al doilea urma unicului său fiu, Omeg. Acum, bântuit de visul-ploaie ce nu-l părăsea deloc, urmărit de stihia orbitoarei presimţiri, dragonul fugea spre alte ţărmuri. Dar era între toate fiinţele prea nobil şi temerar spre a-şi îngădui o singură clipă gândul de a părăsi pământul asemeni fiului său Omeg. Credea din tot sufletul că, un timp cel puţin, se cerea să mai rămână aici, pentru a găsi un răspuns la-ntrebările care îl chinuiau. Fusese o vreme în care nu-şi putuse închipui că e legat prin ceva de pământ, dar vremea aceea pierise şi el trebuia să dezlege enigma naşterii şi rostului său. Ieşise din beţia puterii şi a nobleţii lui spirituale spre măreţia celui ce îndrăzneşte să-şi pună viaţa sub semnul îndoielii. Trebuia să dezlege taina pământului în locul nevolnicilor oameni pe care îi dispreţuia şi care îi ignorau de fapt existenţa reală.

Jetul de foc ce-i stătea sub pântec, în locul sexului, deschidea o pârtie luminoasă pe apele întunecate ale mării. Era singura lumină ce mai brăzda negurile de când cometele ocoleau pământul. Fascicolul purpuriu descoperi plaja şi apoi pustiul în care coborî încet şi rămase cu ochii deschişi. Dar chiar şi aşa, începu să viseze visul apos, aversele necontenite ce-l doborau şi-l trăgeau tot mai afund în abisul lichid, pe măsură ce aripile i se îngreunau şi el renunţa să se mai împotrivească. Adormi. O noapte înainte de potop dragonul visă ploi fără sfârşit.

Era neînfricat şi pătimaş. Se socotise a fi dintotdeauna, dar în ceasul când fiul său îl întrebase de părinţi, nu ştiuse să-i răspundă. Era unic în rasa lui splendidă şi multă vreme înainte de Omeg nu crezuse să aibă nevoie de urmaşi, de vreme ce e nemuritor. Dar de atunci, din epoca primelor sale-ndoieli, începuse să-şi amintească. Memoria lui se deşteptase şi el ajunsese să se

bucure de ea ca de o a doua viaţă. În această a doua viaţă îl întâmpinaseră însă temerea şi nesiguranţa pe care altă dată nu le cunoscuse. Luptase împotriva instinctului său şi înaintase tot mai mult spre obârşii, cu speranţa mereu nedezminţită că se va descoperi el originea a tot. În răstimpuri infime gândul său înaintă în fluviul memoriei cu o iuţeală ameţitoare, aşa că multă vreme dragonul nu-şi simţi îmbătrânirea. Îşi aminti în schimb cei dintâi oameni şi spaima lor, ce-l hotărâse de pe atunci să nu le caute tovărăşia, îşi aminti chiar pământul gol şi aburind şi primul lui zbor deasupra abisului rotitor. Socotea că mai are nevoie de câţiva ani spre a-şi aduce aminte totul de la începutul începutului.

Dragonul se trezi şi privi cerul opac. Privirea lui străpunse învelişul orb din tării şi cerul al doilea, în fixitatea-i luminoasă dintotdeauna, îl întâmpină rece. Ochii lui îl căutară zadarnic pe Omeg şi o durere surdă îi scurmă pieptul. Se gândi la el şi trebui să se ridice repede într-un zbor de câteva ceasuri deasupra mării, pentru a nu cunoaşte boala ruşinoasă a plânsului.

Omeg se născuse din dragostea lui de sine, din dorinţa duios-trufaşă de a-şi contempla alcătuirea într-altul, dar îndată ce fiul său îi luase întru totul înfăţişarea îl părăsise, căutând orizonturi mai sigure. Noapte de noapte îl căuta de atunci, nereuşind să-i dea de urmă.

Câteva ceasuri înaintea potopului, dragonul fu izbit de visul ploilor. Ungherele pustiului prinseră să mişune de lighioane, şi zboruri fantomatice, în preajmă, ţinteau spre partea de apus a plajei. Dragonul le ascultă nemişcat, aproape buimac. La prima geană de lumină, picuri mari de apă căzură pe pământ; deşertul îi supse îndată şi dragonul stătu pe buretele nisipos ca pe o insulă de neatins. Peste o zi însă pustiul începu să mustească şi, cu greu, dragonul îşi dezmorţi aripile pătrunse de umezeală, înălţându-se în văzduh. Curând trebui să se lase pe o unghie de pământ şi

în jur ochii lui priviră, rătăciţi, prăpădul. Nici teamă nu întârzie şi, când un stol de păsări răzleţe trecu deasupra lui în zbor întins, o licărire de nădejde îl îndemnă să le urmeze.

De departe zări arca priponită la ultimul ţărm şi ajunse în dreptul ei când omul primea cele din urmă păsări cercetându-le atent şi liniştit. Se apropie şi privi cu un dram de mândrie în ochii străinului. Capul i se înălţă puţin când îi surprinse căutătura tulbure. Peste o clipă, însă, înţelese şi simţi că trupul îi îngheaţă. Omul îi cumpăni lungimea corpului ce părea făcută pe măsura corăbiei lui şi sprâncenele i se încruntară, după care veni oarecum gânditor spre el şi-i pipăi locul de sub pântec. Mâna lui atinse jetul de foc şi se retrase imediat. Fără să-l mai privească, îi întoarse grăbit spatele şi intră în arcă. Umilit peste măsură, dragonul îşi lipi pântecul de pământul pe care apa prinsese deja să crească. Apoi adormi şi visă că undele îl cuprind şi el îşi întinde aripile şi pluteşte lin pe talazurile împăcate. Ploaia de argint se preface în lumină şi pretutindeni e o tăcere de început de lume. În jurul lui, în rare răstimpuri, păsări umflate de apă se prăbuşesc din văzduh şi se scufundă.

Sunt zile de când dragonul visează şi pluteşte deasupra plajelor înecate. Sunt săptămâni de când ploaia se cerne, aşa că în seara când ultimii stropi reci cad pe fruntea încinsă de febră, lui i se pare că visează mereu. Dincolo de marginile orizontului se aude o chemare jalnică şi dragonul recunoaşte glasul fiului său Omeg. Se zbate şi încearcă să iasă din neantul lichid, dar aripile îi sunt deja moarte. Le priveşte şi i se par străine, într-atât sunt de zbârcite şi lipsite de orice vlagă.

În cămaşa de argint plutitor, pământul străpunge atunci cerul al doilea şi deasupra lui se deschide bolta-nstelată a unei nopţi răscolitoare. Tot cerul al doilea se prăbuşeşte în timp ce pământul se smulge din ape şi

dragonul îi simte smulgerea pe măsură ce se scufundă.

Atunci, chemarea lui Omeg se aude aproape, foarte aproape, sufocată de valuri. Şi dragonul visează, visează doar, că plânge. Astfel, lucru de veşnică tăinuire, câteva clipe înaintea morţii, dragonul cunoscu tânguirea mută a celui fără urmaşi.

Iov – APOCRIFE

VISUL LUI IOV

Mai multe nopţi la rând, Iov visă acelaşi vis: un hipopotam încins în platoşă de aramă, cu un corn magnific, răsărit cine ştie cum în mijlocul frunţii lui teşite, şi cu urechile străpunse de nenumărate inele, îl urmărea pe întinderea prăfoasă a câmpiei, scoţând mugete fioroase şi-l înghiţea într-un târziu, fără icnete, pe de-a-ntregul, purtându-l în pântecul întunecat un timp pe care el n-avea cum să-l măsoare; când simţea că i se apropie sfârşitul şi că inima stă gata să-i înlemnească, fiara îl lepăda din adâncu-i, undeva în deşert, izbindu-l cu fruntea de o piatră triunghiulară pe care, rănit, lăsa de fiecare dată câţiva picuri de sânge. Se trezea ameţit, tulbure la minte şi îngrijorat. Cerea vin, cupe ceruite îi erau aduse în mare grabă şi se spăla din creştet în tălpi cu licoarea lor. Mirosea proaspăt, răscolitor şi femeile n-aveau îngăduinţă să se apropie de dânsul. Pe buze nu mai punea decât apă trecută prin zece site. Fiii lui făceau de strajă în jurul casei, săgetând chiar şi păsările rătăcite pe deasupra acoperişurilor. Când se culca, îşi înconjura patul cu un cerc de spini otrăviţi; în mâna dreaptă strângea un băţ cu măciulie de călţi şi păr de capră, iar la căpătâi îşi aşezase un gong (adus tocmai din Egipet de strămoşii lui) ca la cel mai mic semn de nelinişte, la prima tresărire a visului, să poată sări în capul oaselor şi să-l izbească din toate puterile – la chemarea gongului, slujitorii, fiii şi fiicele sale trebuiau să năvălească în încăpere răspândind mir, dănţuind şi biciuindu-l, mai ales biciuindu-l, pe el, bătrânul

şi visătorul, pentru a-l stoarce de vlagă şi-a-i goni tremurul nălucirii din oase.

În ultimul vis, hipopotamul nu-l mai deşertă din măruntaie în pustie, ci la uşa casei părinteşti, unde toţi îl priviră străini şi indiferenţi şi Iov ştiu atunci că ceva cumplit are să se întâmple cu el cât de curând.

Mai făcu totuşi o încercare. De la un negustor de mărunţişuri cumpără un mic idol de lut, îl spălă-n vin, îi muie crestătura buzelor în apă trecută prin zece site, îl culcă într-un pat miniatural înconjurat cu spini, ceru tuturor să-i acorde aceeaşi importanţă şi cinstire ca şi lui şi, când socoti că statueta merită să-i poarte numele, îi spuse „Iov”. Apoi, într-o dimineaţă, neştiut de cineva, îl înfăşură într-o mână de iarbă şi-l aruncă berbecelui ce-i conducea zi de zi turmele la păşune.

Peste câteva ceasuri, află de la fiii săi că berbecele, stăpânit de un duh necurat, pustiise turmele şi fusese ucis la rându-i lui.

Aparent senin, Iov luă din vatra fierbinte un pumn de cenuşă, şi-l puse pe creştet şi plecă în lume. Auzi din gura străinilor despre prăpădul casei lui, dar nu se miră. Pielea i se veştejise şi rănile îi musteau deja pe tot trupul.

RĂNILE LUI IOV

Cine îşi închipuie că rănile lui Iov au fost doar nişte răni obişnuite, poate ceva mai dureroase decât altele şi mai neplăcute vederii, îşi dovedeşte nu atât nepăsarea, cât ignoranţa şi deplina nepricepere în cazurile de tortură luciferică.

Mai întâi trebuie spus că plaga lui Iov nu era crescută din carnea sa, consecinţă a unui păcat ori a unei boli, ci implantată silnic, născocită şi întru totul artificială; apoi, şi în asta consta grozăvia fără seamăn, plaga nu era ruumai deschisă, vie, ci şi *activa*, cu o înspăimântătoare capacitate de metamorfozare.

Într-o seară, cele peste trei sute de bube ce-i

acopereau corpul s-au spart, transformându-se în tot atâtea guri minuscule, hulpave, de nestăpânit. În cuprinsul lui Iov s-a strâns mai multă necurăţie decât în toată viaţa lui de până atunci – gurile au înghiţit fără alegere tot ce le-a adus vântul pustiei: muşte, tăuni, ierburi putrede, pulberi şi scuipat de profeţi.

Altă dată, rănile s-au deschis ca nişte sexe hidoase şi păsări cu capete pleşuve şi ochi sângerii au venit să se împreuneze cu ele. Unii spun c-ar fi fost vorba de hesperide – toată noaptea ţipetele lor au dezgustat auzul lui Iov, numai auzul, căci trupul nu-i mai putea fi dezgustat de nimic.

Deoarece, din când în când, carnea îi irumpea aidoma unui mic vulcan în fierbere, aruncând în stânga şi-n dreapta puroi arzător, Iov şi-a căutat o văgăună ferită. Dar nici acolo n-a avut pace – s-a dus vestea că sângele lui fierbinte, lămurit de şapte ori în foc şi strecurat prin şase rânduri de pânze de in poate vindeca lunatecii. În jurul craterului unde sta pitit au început să se aşeze negustorii nomazi şi niciunul nu l-a părăsit până în ziua când, în urma unei erupţii fără precedent, părţi din carnea lui au fost zvârlite la mai bine de trei kilometri în jur.

Trupul i s-a împuţinat atât de tare, încât singura rană ce i-a mai rămas a fost gura – lărgită, adusă până-n colţul urechilor.

Aproape nu l-a mai durut când buboaiele i s-au prefăcut în ţepi de porc spinos, ţepi elastici care la cea mai mică mişcare se arcuiau, înfigându-se adânc în propria lor rădăcină.

TĂCEREA LUI IOV

Pentru că înţelepţii ce-l studiau îndeaproape şi răspândeau scrieri pedante despre el deveneau tot mai insistenţi, punându-i nesfârşite întrebări, cu sau fără tâlc, Iov s-a aplecat spre tăcere. Nenorocul, însă, nu l-a părăsit şi în numai o lună, datorită aceloraşi înţelepţi, tăcerea lui a

devenit proverbială. Cu timpul, în schimbul câtorva mici servicii (ca de pildă biciuirea a ceea ce mai rămăsese dintr-însul) ori a unor obiecte de strictă necesitate (ciobul tăios cu care se scărpina şi care se tocea tot mai des), Iov a consimţit să le facă acestora jocul.

S-a constatat că orice obiect metalic, dar în special orice ban de aramă, de argint ori de aur ar fi ţinut în gură, se topea cu mare iuţeală, luând forme precise şi alcătuind un admirabil şi indestructibil căluş.

Căluşele lui Iov au ajuns la mare preţ în lumea veche. Oameni de pe cele mai îndepărtate meleaguri veneau la groapa lui şi cumpărau căluşe pentru profeţii, vracii şi magii lor, în schimbul unor amărâte cioburi de lut ars.

HRANA LUI IOV

În fiecare dimineaţă, pe când ceilalţi dormeau, Iov vedea apropiindu-se de lăcaşul lui mizer o fecioară lipsită de frumuseţe, stearpă şi cu părul verde, ce-i lăsa dinainte o cupă neşlefuită, plină cu apă. După ce fecioara pierea în dosul unei coline, din cupă ieşea un şarpe lucios argintiu ce se încolăcea leneş pe gâtul ei. Iov nu-şi putea răcori buzele decât ucigând şarpele, aşa că în fiece dimineaţă îl omora, strivindu-i capul între degetul mare şi arătător – capul şarpelui plesnea ca o băşică.

Într-o zi, obosit şi plictisit de monotonia acestui ritual, nu l-a mai omorât. Şi şarpele a început să-l muşte. Nu i-a dat nicio atenţie până când n-a observat că-n locul muşcăturilor usturătoare carnea i se însănătoşise, frăgezită, puternică, fără paloare.

În dimineaţa următoare n-a mai strivit capul şarpelui, ci l-a înecat în cupă; la fel a făcut şi-n celelalte zile, până când a aflat din gura celor ce stăteau în jurul lui, pe buza largă a văgăunii, că la marginea cetăţii se descoperise leşul unei fecioare străine, lipsită de frumuseţe, cu părul ierbos.

MĂŞTILE LUI IOV

Dacă răsuflarea gurii lui nu s-ar fi dovedit nesănătoasă şi dăunătoare, Iov ar mai fi avut multe de pătimit de pe urma paraziţilor ce-l pândeau clipă de clipă, dornici de câştiguri lesnicioase. Când s-a cunoscut preţul acestor câştiguri, paraziţii au prins să dea înapoi: întâi şi-au mutat corturile la depărtare de un ceas de groapa lui, apoi la cale de-o zi, şi-n cele din urmă l-au părăsit.

Pe cai înşeuaţi, cu arcuri trecute oblic peste piept şi bărbi parfumate, s-au ivit în locul lor soldaţi babilonieni însoţiţi de făurari de măşti.

După ce au stat privind cu mirare la Iov, recunoscând că un asemenea model nu mai întâlniseră niciodată, meşterii i-au luat tiparul feţei ca unui mort, cu lut moale, întărit apoi şi trecut în forme de aramă şi fier.

Când a o sută mască a fost gata, s-au înturnat de unde veniseră – măştile, se spune, ar fi fost împărţite celor mai vajnici temniceri din imperiu, spre spaima şi cutremurarea osândiţilor ce se răzvrătiseră împotriva Suveranului ori a zeilor. La muzeul din Bilh boo a se păstrează o astfel de mască, degradată, mâncată de rugină şi cu obrazul stâng şters în întregime.

SINGURĂTATEA LUI IOV

Părul cârlionţat i-a căzut, numai pe creştetul capului a continuat să-i crească o şuviţă rebelă, de grosimea a două degete. Când şuviţa s-antins îndeajuns, Iov şi-a luat obiceiul s-o împletească şi s-o despletească zilnic, de mai multe ori, pentru a-şi omorî timpul. Apoi şi-a strâns-o într-un coc, cu multă migală şi lucrul acesta i-a dat o deosebită satisfacţie.

Îi plăcea să-şi privească umbra pe nisip şi să remarce continua şi rapida creştere a cocului; în ziua când umbra acestuia s-a arătat la fel de înaltă ca cea a trupului, Iov şi-a cunoscut marea, nesfârşita singurătate. Cu o piatră ascuţită şi-a tăiat părul din rădăcină, hotărând să-şi facă din el o legătură pentru coapse. Sexul i se despicase la

vârf, în aşa fel încât nu mai putea şti acum dacă are două mădulare vârtoase ori numai unul, nemernic şi neputincios, şi se simţea oarecum ruşinat din această pricină.

URÂŢENIA LUI IOV

Fără ştirea lui, urâţenia i s-a desăvârşit, ispitind la idolatrie. Un vraci a căzut mort la simpla-i vedere, un bărbat în puterea vârstei şi-a pierdut minţile visându-l, şi un copil a alergat trei zile şi trei nopţi fără odihnă printre coline, după ce, întâmplător, i-a zărit umbră.

Pe bună dreptate, Iov a început să fie socotit ca o primă, fatidică şi prevestitoare arătare a Şcolului.

Judecătorii din ţinuturile învecinate au decis ca de aici înainte execuţiile paricizilor şi deicizilor să se facă prin simpla înfăţişare a acestora dinaintea sa; călăii, recrutaţi din rândul orbilor, nu avea de ce se teme. Condamnaţii ce nu voiau să-l privească în faţă şi s-o sfârşească astfel mai repede erau ţintuiţi în cruce de jur-împrejurul văgăunii lui.

Asta l-a supărat pe Iov, căci îi invidia prea tare pe cei ce puteau muri şi, cum era firesc, nu suporta să-i aibă atât de aproape. Săpând o groapă şi ţinând în gură o trestie prin care respira, şi-a ascuns capul sub nisip.

Un an încheiat a stat astfel, aidoma unui muşuroi diform, iar când a dat să-şi înalţe iarăşi fruntea spre cer, a înţeles că-şi pierduse chipul, că masca hidoasă-i căzuse de pe faţă şi-n locul ei, pur şi simplu, nu mai apăruse nimic – avea gură, frunte, ochi, nări, dar trăsăturile i se şterseseră, obrajii i se contopiseră într-o pastă vâscoasă, şi nu mai semăna câtuşi de puţin a om.

Descumpănit şi temător de-o nouă faimă, s-a refugiat, neştiut de oameni, într-un deşert pietros. Acolo a avut parte de o ultimă revelaţie, remarcând că ori de câte ori se aşeza trudit pe pietre triunghiulare, neapărat triunghiulare şi identice cu cele apărute-n visul marelui şi împlătoşatului hipopotam, pe suprafeţele verticale ale acestora îi apărea

cu limpezime chipul, chipul cel vechi, dinaintea căderii, frumos şi viril, rămânând întipărit aidoma unei peceţi în roca dură.

E greu de spus cât timp i-a trebuit lui Iov să găsească şi să prefacă toate pietrele triunghiulare ale pustiului în imagini ale sale (treizeci de mii la număr, spun unele cărţi esoterice) – cert e că la capătul acestei încercări şi-a recăpătat înfăţişarea omenească şi avuţiile pierdute i-au fost înturnate înzecit. Căsătorindu-se, a avut fii şi fiice.

Neamul lui Iov a fost un neam blestemat. Prin legămâiat de sânge, copiii, nepoţii şi strănepoţii lui au fost nevoiţi să-şi petreacă vieţile asemeni celor mai dispreţuiţi robi din carierele de piatră, nimicind mărturiile idolatre din pustiu, sfărâmând obstinaţi, fără speranţă şi aproape nebuni zecile de mii de chipuri ale Părintelui.

DON QUIJOTE ÎN EXIL

1 introducere

Imediat după publicarea primei cărţi despre don Quijote, flagelul imitaţiei neasemuitului hidalg s-a întins în tot regatul. A apărut chiar o mică lucrare (grabnic interzisă de Inchiziţie) cu titlul *Imitatio Domini Quijote*. În vremea când neştiutorul cavaler din La Mancha trecea prin peripeţiile ce aveau să fie istorisite de Cervantes în a doua parte a cărţii sale, în Spania se aflau deja peste o mie de hidalgi ce-şi spuneau don Quijote, călărind pe bidivii deşelaţi, având scutieri pe nume Sancho şi împărţind dreptatea după capul lor.

Acest fapt a dus, cum e lesne de înţeles, la o serioasă perturbare a ordinii sociale. Nici chiar o invazie a maurilor – se estima – nu ar fi putut provoca atâta tulburare şi nelinişte, faptele cavalerilor Tristei Figuri fiind întru totul demne de ale modelului lor.

Proliferarea nu le-a putut fi oprită, cu toate că persecuţiile şi pedepsele ce li se aplicau au ajuns deosebit de drastice. Dimpotrivă, confreria quijotescă s-a întărit şi

mai mult după martiriul câtorva dintre adepţii ei. Cincizeci de ruguri s-au aprins pentru a mistui cavaleri pe nume don Quijote şi cinci sute de condamnări pe viaţă la galere au fost puse în seama aceluiaşi nume.

Acţiunea cavalerilor quijotişti risca să atingă proporţiile unei răzmeriţe populare şi chiar ale unui război civil, când împuterniciţii regelui au luat, în sfârşit, o măsură salvatoare, hotărând exilarea *marelui suspect*» autenticului don Quijote de la Mancha – exilare ce avea ca scop demascarea şi ruşinarea tuturor celor ce i se substituiseră. Nu le-a fost, greu, fireşte, să găsească motive. Pe lângă generarea catastrofalului fenomen de masă, în seama venerabilului hidalg au mai fost puse, cu probe suficiente, şi alte păcate, ca de pildă: eliberarea unor osândiţi din lanţuri, rănirea gravă a unui vizcain, atacarea din senin a doi benedictini, grave pagube materiale pricinuite morilor de vânt din şesul Montielului şi multe, multe altele.

Într-o noapte, pe când mai zăcea încă bolnav şi istovit de ultimele sale isprăvi, don Quijote a fost ridicat de o unitate înarmată a Sfintei Hermandad, comandată de trei juzi inchizitori, şi purtat apoi, vreme de mai multe luni, prin Spania, spre a fi înfăţişat tuturor ca adevăratul cavaler al Tristei Figuri, exilat pentru totdeauna din regatul pe care îl supusese atâtor grave zguduiri.

Don Quijote a fost fericit peste măsură în tot acest timp, neluând seama nici la lanţurile ce-i împovărau mâinile şi picioarele, nici la belciugul ce-i fusese petrecut în jurul gâtului – lucru care nu trebuie să mire, deoarece nici chiar în cel mai îndrăzneţ şi tainic vis de mărire al său nu cutezase să-şi închipuie un tur de triumf asemănător celui pe care i-l prilejuiau călăii săi. Realitatea întrecu pentru prima oară cu mult aşteptările sale. Fu în al nouălea cer ori de câte ori convoiul ce-l însoţea străbătu străzile unor mari oraşe ori se opri în mijlocul târgurilor.

pentru a da citire numelui, faptelor şi sentinţei sale. Faima lui atinse culmi inimaginabile; câştigă mai multe inimi ca niciodată. Apariţia sa într-un loc sau altul deveni prilej de serbări populare, de bâlciuri – prosperară iluzioniştii, trupele ambulante de teatru, păpuşarii şi artizanii de toate categoriile. Se făcură gravuri şi miniaturi după chipul său; i se tipăriră numaidecât toate discursurile ţinute în acest timp. Fu bătut cu pietre şi călcă pe covoare de flori şi de mantii purpurii.

Cunoscu, aidoma unui principe, toate bucuriile şi tristeţile slavei. În mai multe rânduri, tineri exaltaţi atacară convoiul ce-l străjuia şi încercară să-l elibereze – însăşi garda regală fu trimisă în cele din urmă să-i asigure paza. INumele-i ajunse pe toate buzele.

Hidalgul nu se mai simţi nici istovit, nici bolnav, şi dacă fusese vreodată în pragul morţii, aceasta se întâmplase cu siguranţă numai în paginile prevenitorului Cervantes, care presimţise consecinţele dezastruoase ale faimei eroului sau şi voise de aceea să-i închidă ochii înainte de a le vedea împlinite.

După ce toate drumurile şi cetăţile Spaniei fură colidante în acest chip, după ce din amvoanele catedralelor şi din înălţimea turnurilor de strajă fu vestită tuturor sentinţa neasemuitului hidalg, ziua sorocită expulzării sale din ţară sosi şi don Quijote fu îmbarcat împreună cu Rocinante pe o corabie cu destinaţia necunoscută. Lui Sancho nu i se îngădui să-şi urmr e stăpânul, ca nu cumva cuplul din nou reunit să-şi continue aventurile pe alte meleaguri. Don Quijote îşi puse scutierul să jure în ultima clipă a despărţirii că va veghea necurmat asupra domniţei sale Dulcineea del Toboso (ceea ce Sancho şi făcu până la moarte), apoi apele-i despărţiră pentru totdeauna. Ca urmare, regatul îşi regăsi pentru o vreme pacea şi confreria quijotescă se autodizolvă. Amintirea şi faima hidalgului dăinuiră însă în legende. Una

dintre ele, mai cu seamă, are darul de a ne releva renumele de care continuă să se bucure cavalerul printre compatrioţii săi. Aceasta, vorbind despre sfârşitul timpurilor şi al lumii, hotăra că *atunci* îi va fi dat neînifrântiului hidalg să săvârşească cea mai măreaţă şi de veşnică pomenire faptă a sa, şi anume înfruntarea celor patru cavaleri ai Apocalipsului într-o lupta dreaptă, fără egal, ai cărei sorţi de izbândă cărţile profetice nu-i dezvăluie. Titlul ei complet – pentru – cei ce doresc să se încredinţeze de adevărul spusellor noastre – este: *De la Jamâs imaginaţia y espantable lucha del Caballero de la Triste Figura patrocinado por San Jorge con Ios cuatros jinetes del Apocalipsis patrocmados por Lucifer*[1]

2 „SANTA QUIJADA*

„Santa Quijada” – Sfânta Falcă – fusese botezată odinioară, în vremurile ei bune, corabia căreia i se încredinţase misiunea de a-l duce pe don Quijote în exil.

Erau unii marinari bătrâni – obişnuiţi ai speluncilor din Cádiz – care susţineau că denumirea i se trage de la carena sa, făurită în întregime din falca străvechiului Leviatan, dar alţii, mai puţin bătrâni şi fante*v* „ti, socoteau că numele-i aminteşte doar de o cumplită luptă, purtată cu mulţi ani în urmă, împotriva aceluiaşi mitologic animal. Şi unii şi alţii erau de acord asupra vechimii ei – aproape nu se afla lup de mare care să nu fi navigat măcar o dată sub flamura sa.

„Santa Quijada” participase la Conchistă şi prova ei brăzdase toate oceanele lumii, dar de mai bine de zece ani – fiind socotită inutilizabilă – nu mai părăsise cheiurile Cádizului. Hoţii, cerşetorii şi ucigaşii o transformaseră în lăcaş şi adăpost al lor – în cabina căpitanului, mai spaţioasă, se instalase chiar un original bordel; un cămătar

---

1 Neasemuita și înspăimîiitătoarea luptă a cavalerului Tristei Figuri — patronat de Sfîntul Gheorghe — cu cei patru cavaleri ai Apocalipsului, patronați de Lucifer.

abil. făcuse avere închinând noapte de noapte, la un preţ de nimic, priciurile rezervate echipajului; o cârciumă rău famată prosperase în bucătăria cu miros de peşte rânced, iar în cală, la lumina făcliilor, se sfârşiseră jalnic mai multe dispute între tâlhari de seamă.

Când autorităţile hotărâseră să repună corabia pe linia de plutire, fusese nevoie de un adevărat asalt pentru a o putea smulge din mâinile pungaşilor, târfelor şi cerşetorilor din port. În urma asaltului, ca şi a ruşinoaselor profanări la care fusese supusă vreme de un deceniu, „Santa Quijada” fu gata să se scufunde. Meşteri pricepuţi dar cam zoriţi, o salvară însă, o călăfătuiră din nou, îi îndreptară pe cât cu putinţă catargele, îi înlocuiră pânzele, galionul, cârma şi, lăsând restul în voia Proniei cereşti, o declarară aptă să înfrunte iarăşi mările.

Lătăreaţă, cu prova la fel de greoaie ca şi pupa, cu bordajul ciuruit şi arborada ameţitor de încâlcită, „Santa Quijada” se deosebea prea puţin de acele nefericite corăbii ale invincibilei Armada care fuseseră de curând nimicite de furtuni şi de flota amiralului Howard. Greementul său era alcătuit dintr-un adevărat hăţiş de grandee, braţe, vergi, draiuri, fungi, balansiere, parâme şi funii, iar coverta ascundea la fiecare pas o capcană, o trapă secretă, ce servise înainte afacerilor tâlhăreşti. Gabia îi fusese îmbrăcată odată în plăci de argint, pentru a cinsti locul de unde se zărise pentru prima oară Pământul Nou, dar acum, fiind despuiată de podoabe, se înfăţişa jalnic ochiului. Scândurile dunetei şi ale teugii erau mai toate găunoase şi plesnite, iar în cabine mişunau păduchii şi purecii. În cală, pe parcursul călătoriei, marinarii aveau să descopere, în saci bine mascaţi, oseminte omeneşti, ceea ce dovedea că „Santa Quijada” slujise dubioşilor săi locatari drept cimitir şi cavou. Şobolanii, deşi se purtase un război crunt împotriva lor, continuară să roadă măruntaiele corăbiei şi liliecii, pătrunşi cine ştie cum înăuntru-i, să se izbească

nopţi la rând de pereţii ei.

„Santa Quijada” se asemăna acelor ruini din cuprinsul cărora era de ajuns să clinteşti o singură piatră pentru ca totul să se întoarcă în pulbere. Fiecare clipă a dăinuirii sale pe valuri era un adevărat miracol. Căpitanul Samson Maria y Hernandez de Palmolivo notă pe cea dintâi filă a Jurnalului său de bord, sub un motto ce avea să însoţească de aici înainte fiecare notaţie („Slavă cerului şi celor de sus pentru această *clipa* în cătrе nu ne-am scufundat încă”) următoarele gânduri, pe cât de amare şi triste, pe atât de adevărate: „De mult nu mai am nicio îndoială că regele voieşte moartea tuturor celor pe care i-a silit să se îmbarce pe această relicvă. Echipajul e format din condamnaţi la gallere cărora li s-a făgăduit eliberarea la capătul drumului. Dar la ce bun? Călătoria pe Santa Quijada» de fapt o condamnare la moarte cu termen neprecizat. Mai devreme sau mai târziu, oricum, ne vom scufunda. De ce îmi voieşte mie pieirea măritul stăpân, bănuiesc… Dar ce păcate au oare de ispăşit ceilalţi doi? Mi s-a dat de înţeles că, din ceasul în care o vom părăsi, Spania nu va mai avea înlăulnitru-i niciun duşman de temut. Să fie oare aşa? Am ajuns la o vârstă pe care mulţi o invidiază, dar niciodată nu mi-a trecut prin cap că duşmanii regatului ar fi numai *trei*…”

3 SANCHO

Duşmanii Spaniei erau de fapt patru – doar că, de ultimul dintre ei, căpitanul Samson nu avea ştire (căci se îmbarcase clandestin pe „Santa Quijada”), şi nici nu avea să afle prea curând, deoarece don Quijote îl ţinu ascuns o lună în cabina sa, unde, dealltfel, îl şi găsise pitit sub pat în cea dintâi noapte a călătoriei. Numele acestuia era Sancho Ulmeina, eretic şi specialist în istoria Inchiziţiei.

Operele sale fundamentale – pe care le citi pagină cu pagină cavalerului din La Mancha – se numeau: *Despre*

moarte ca trupească şi sufleteasca cunoaştere a focului[2] şi *Istoria plină de bazoase întâmplări şi de jalnice fapte a maicei noastre Inchiziţia, povestită de umbra lui Torquemada*[3]. Titlul acesteia din urmă nu era o glumă, sau, mai bine-zis, nu era o glumă de care se făcea vinovat Sancho, ci însăşi natura-mamă care-i dăruise o stânjenitoare şi incredibilă asemănare cu răposatul inchizitor general al creştinătăţii.

Jucându-şi de minune rolul de fantomă, Sancho Ulmeria pătrunsese în rândurile capilor Inchiziţiei, susţinând că e însuşi Torquemada, întors din moarte pentru a-i mustra şi a le cerceta faptele. Mai mulţi inchizitori generalii muriră de groază în acel timp şi alţii se închiseră de bunăvoie în mănăstiri retrase. Vreme de un an, cât substituirea sa nu fu descoperită, Sancho avu acces la – cele mai secrete documente ale Sfântului Oficiu şi lucră neîntrerupt ia desăvârşirea Istoriei sale (cu ajutorul, fireşte, a cincizeci de consilieri şi secretari particulari). Repus în toate drepturile de mare inchizitor, îl întâlni pe rege şi pe granzii de Spania, prilej cu care îi făcu pe aceştia albie de porci – pentru că, nu-i aşa, ce se putea întreprinde împotriva unui mort?

Acţiunea lui înlăumtrul inchizitorimii fu similară cu cea a neînfricatului hidalg în rândurile cavalerimii rătăcitoare. Unor vestiţi eretici şi liber-cugetători li se comută pedeapsa cu moartea la exil pe viaţă în ţări exotice ori în Franţa şi multor agenţi în sutane li se hotărî pieirea sau încarcerarea în beciuri afunde. Sediul Oficiului fu mutat într-un subsol insalubru, drept care majoritatea

---

2 De la muette como cogniciôn ftsica y espiritual del fuego, Barcelona, 1607.

3 La btstoria llena de graciosos sucesos, lamentables becbos y procesos de nuestra madré la Inquisicion, contada por la sombra de Torquemada, ‘Madrid, 1615, concesiunea tipăririi acordată lui Juan de la Cuesta.

funcţionarilor începură să scuipe sânge, şi totodată fu emisă legea – conform căreia oricare osândit la mistuirea pe rug putea obţine iertarea, oferind călăului, în locul său, un animal de casă.

În acel an de pomină, fură sacrificaţi cinci mii de porci, trei sute de boi, cincizeci de măgari, zece mii de capre, trei mii de oi şi – ruşinos lucru – trei cai.

Cine ştie unde ar fi dus toate acestea dacă Sancho Ulmeria n-ar fi făcut în cele din urmă o greşeală gravă, neputându-se împotrivi ispitei de a-şi publica sub mumele de Torquemada eretica lucrare asupra morţii şi focului.

Supus caznelor, îşi mărturisise adevărata identitate, după care reuşise să evadeze şi rămăsese ascuns în munţi trei ani. Când revenise printre oameni, fusese prins numaidecât, atât datorită blestematei asemănări, cât şi datorită orgoliului său ce nu-i îngăduise să-şi schimbe veşmintele de mare inchizitor.

Trebuie spus, deailtfel, că şi în faţa lui don Quijote apărase costumat în aceleaşi veşminte inoonfundabile. Deoarece fusese urcat de trei ori pe ruguri aprinse, izbutind tot de atâtea ori să scape dintre flăcări în ultima clipă, anumite părţi ale trupului îi erau grav vătămate – mai cu seamă mâinile. Pentru a-şi le ascunde, Sancho Ulmeria se folosea de o pereche de mănuşi lungi până la cot şi roşii ca para focului, de care se simţea foarte mâmdru şi pe care, la drept vorbind, le purta cu o rară distincţie. Avea trupul mărunt şi pielea smeadă. Ochii oblici, cu pleoape enorme şi grele, dădeau chipului său o aparenţă demonică şi somnolentă. Fruntea îngustă, aproape triunghiulară, îi era tăiată de striuri neverosimil de adânci şi urâte. Altfel, avea o voce profundă, învăluitoare, şi lui don Quijote îi plăcea să-l asculte povestindu-şi în orele urzii peripeţiile – cu atât mai mult cu cât Sancho Ulmeria se arăta un bun cunoscător al aventurilor hidaligul lui şi nu era deloc zgârcit în laude.

Cunoscând aproape pe de rost cartea lui Cervantes – care, între altele, îi servise şi ca îndreptar în existenţa lui de fals inchizitor – îl minuna adesea pe don Quijote, recitind capitole întregi, fără greşeală – neuitând un cuvânt şi neadăugând nimic de la el – cu talent demn de un mare histrion. De la aceste recitări, cei doi trecură la dialoguri în care don Quijote se interpreta pe sine, iar Sancho Ulmeria pe fostul scutier Sancho Panza. Peste o vreme, epuizând de mai multe ori toate discuţiile consacrate, începură să improvizeze altele noi, în contextul unor aventuri imaginare. În cele din urmă, don Quijote îi propuse lui Sancho Ulmeria să-i devină scutier (dar numai pe timpul călătoriei, urmând ca după aceea să se despartă) şi acesta acceptă, pe de o parte pentru a-şi reglementa situaţia pe corabie şi pe de altă parte deoarece, în adâncul inimii, se recunoştea a fi un convins şi consecvent quijotist.

În aceeaşi zi cei doi se arătară împreună pe punte şi atât căpitanul Samson, cât şi echipajul de pe „Santa Quijada" îl primiră cu b-unovăinţă şi fără prea mare mirare pe Sancho Ulmeria. Spre a le răsplăti generozitatea, don Quijote hotărî ca, imediat după cină, să le descreţească puţin frunţile, interpretându-le (secondat de Sancho) duhlia convorbire din capitolul IX aii Cărţii aventurilor sale. Reprezentaţia dată atunci fu prima dintr-un lung şir de reprezentaţii ce avea să transforme trista adunătură de osândiţi de pe „Santa Quijada" într-un grup unit de fanatici adepţi ai quijotismului.

4 DOUĂ ISPRĂVI

Cea dintâi faptă a hidalgului pe mare fu legată în chip firesc de stihiile dezlănţuite de aceasta, într-un ceas potrivnic. Nori cumpliţi la vedere începură să se strângă la marginea orizontului. Echipajul îşi făcu rugăciunea din urmă şi căpitanul Samson, notând poziţia navei, îşi închise Jurnalul de bord într-o sticlă, ţinând-o la îndemână, gata s-o arunce în valuri la primul semn de scufundare. Se părea

că „Santa Quijada” își trăiește ultimele clipe, când don Quijote ieși pe punte cu armura și armele strălucindu-i amenințător în lumina plumburie a cerului. Privi în jur cu ochi furibunzi și le ceru marinarilor să se liniștească, bizuindu-se pe vitejia lui. Îi încredință că duhurile vrăjmașe ce se osteneau acum să ațâțe valurile vor fi domolite și rușinate de spada lui. La urma urmelor, nu era pentru prima oară că le înfrunta. Porunci apoi, și nimeni nu i se împotrivi, atât de disperată era situația, ca trupul să-i fie legat fedeleș de catargul cel mare, pentru a nu-i fi răpit cumva în adâncuri, lăsându-i-se libere doar mâinile. Amintind tuturor că fapta ce va să o săvârșească e numai și numai întru slava Dulcinee! sale, pe veci părăsită și înlăcrimată, îl chemă pe însuși Belzebuthul mărilor să se înfrunte cu dânsul. Echipajul, întărâtat și disperat, repetă într-un glas cuvintele provocării, după care, scoțând strigăte sălbatice, se rândui pentru luptă, înarmat până-n dinți, după pilda cavalerului.

Și Belzebuth, ascuns în pântecul unor valuri uriașe, răspunse chemării și sabatul mării se dezlănțui. Scârțâind din toate încheieturile, „Santa Quijadace începu să facă temenele în stânga și-n dreapta, doar – doar va fi cruțată de o izbitură mortală. Cu instinctul sigur al unei corăbii rutinate, nu încercă să înfrunte munții de apă, lovindu-se în schimb de valurile mai mici, folosindu-se de cea mai neînsemnată pală prielnică și împotrivindu-se din răsputeri căderilor abisale. Aidoma unui soldat prea bătrân pentru a mai căuta în bătălie altceva decât supraviețuirea, „Santa Quijada” luptă rând pe rând cu perfidie, cu lașitate, cu disperare, cu șiretenie.

Onoarea sa fu salvată de don Quijote, care își asumă fără șovăire partea eroică, primejduită a încleștării. Lumina fulgerelor îl surprinse întotdeauna în atitudini neînfricate, lovind în crestele valurilor, împroșcând spumă, despicând cu lancea val după val și ocărind neîmblânzit

nevolnicia duşmanului. Datorită ll-ul, după primele clipe de groază, oamenii îşi reveniră, străduindu-se să-i ajute, cum puteau, încercatei corăbii. Toate catargele avură de suferit, afară de cel pe care-l sprijinea Neînvinsul. Caila începu să se umple cu apă. Izbit de valuri, sufooându-se, don Quijote nu-şi domoli nicio clipă mânia, căci neavând cum să dea un pas înapoi, trebui să se arate mereu la înălţime.

Conitraziclând pe cei mai faimoşi autori de cărţi cavalereşti, ce susţineau că puterea unui cavaler sporeşte pe măsură ce acesta ajunge să se hrănească din trupul duşmanukui său, don Quijote, cu cât înghiţea mai multă apă sărată, cu atât se simţea mai părăsit de vlagă. Continua totuşi să izbească în stânga şi în dreapta, strigând cât îl ţinea gura că, fără îndoială, infernul se strămutase cu totul în mare, că dracii toţi luaseră în circă valuri pentru a-i potopi, şi chemând toţi arhanghelii cunoscuţi şi necunoscuţi în ajutor.

Nu că s-ar fi temut (îşi spuse el într-o fulgerare de gând), dar presupunând că va învinge iadul de unul singur, nu-i va mânia oare pe cei de sus? – sau (nepotrivire ce-l supăra în cel mai înalt grad) biruind numai el, cum oare va putea respecta legea cavalerească, trimiţând domniţei sale curate o întreagă legiune de lighioane diavoleşti, spre a-i slăvi frumuseţea şi a-i relata desfăşurarea glorioasei lupte?

Slăbiciunea ce-l cuprinse de la un moment dat o puse numai în seama ostenelii şi a marelui număr de diavoli despicaţi până atunci din creştet în tălpi. Încredinţat că şuvoaiele ceri scăldau trupul erau şiroaie de sânge, se scutura plin de scârbă, temându-se că nici apele Guadailquivirului nu-l vor putea curaţi vreodată de acea spurcăciune. Din crestele înspumate i se arătau capete rânjite, monstruoase şi, pentru a le fi pe măsură, dovedindu-şi totodată dispreţul, hidalgul îşi schimonosea faţa în chip înspăimântător. Cei ceri zăriră în acele clipe

simţiră nevoia acută să-şi facă mai multe rânduri de cruci. Don Quijote luă parte cu atâta patimă la acel sabat, încât îi mai lipsi foarte puţin pentru a deveni el însuşi un diavol deşucheat şi năstruşnic. Pătruns de demonism, cu ochii lucindu-i smintiţi în fundul capului, hidalgul îl pofti în celle din urmă pe însuşi Lucifer să i se arate dinainte, pentru a decide o dată pentru totdeauna soarta acestei bătălii. Fură clipe înălţătoare în care don Quijote se simţi aidoma Cidului înfruntând singur, în strâmtoarea Roncevaux, armiile păgânilor. Însufleţit de amintirea ilustrului model, cavalerul se spurcă şi mai tare la gură, proferând ameninţări atât de usturătoare, că ar fi putut scoate din sărite şi un sfânt, darmite pe starostele dracilor. Aşa că, sătul de insuliţe, Satana se înveşmânta într-un titanic val care-l izbi în pilin pe don Quijote, lăsându-l năuc, fără grai şi fără cunoştinţă, atârnând moale ca o cârpă de catarg, şi târî totodată corabia pe buza unei înspăimântătoare prăpăstii, aproape o leghe.

Mulţumiţi, pare-se, cu această derizorie corecţie, Lucifer şi acoiliţii săi părăsiră marea – la urma urmelor nici ei nu prea agreaseră acel mediu, obişnuiţi fiind cu piârjolul şi căldurile exotice. Furtuna se îndepărtă, „Santa Quijada” îşi regăsi echilibrul, şi o rază de soare, miraculoasă, străbătu prin pânza de nori, aureolând trupul căzut în nesimţire al cavalerului.

De pe braţul stâng scutul îi dispăruse, iar în dreapta abia se mai ţinea un ciot de lance sângeriu (în cursul ultimei izbituri, fără să vrea, hidalgull se rănise pe sine în coastă). Multe alte răni şi vânătăi îi glorificau chipul şi mădularele. Lumina supranaturală ce cădea asupră-le, ca şi îndepărtarea din senin a furtunii care se vestise atât de îndelungată, îi făcu pe înfricoşaţii marinari sări asemuie pe dom Quijote cu însuşi Moise, cel ce despărţise cu toiagul său apele Mării Roşii, sallivându-şi tovarăşii de exil.

Dezlegat de catargul mare, pe care-l salvase cu

preţul zdrobirii măruntaielor sale, hidalgul fu supus unei alte cazne. Pântecu-i prea plin fu aşezat pe-un butoi şi rostogolit de mai multe ori înainte şi înapoi, pentru a da afară toată ne curăţia din care se îndestulase până atunci. Purtat pe braţe în cabina sa, fu lăsat apoi în grija lui Sancho. Acesta-i obloji trupull timp de o săptămână, neuitând ca în fiecare clipă de luciditate a stăpânului său să-i slăvească neîntrecută bravură. Mai degrabă aceste laude şi nevoia de a culege grabnic laurii gloriei decât stângacele îngrijiri ale scutierului îl puseră pe picioare pe aprigul cavaler. Într-o bună zi, el ieşi nesprijinit pe punte şi entuziasmul! echipajului nu mai cunoscu margini. Luat pe umeri, fu ovaţionat îndelung şi câţiva exaltaţi i se închinară cu smerenie.

Pricepându-se la scris mai bine ca oricare altul, Sancho nu ezită să alcătuiască chiar în acea săptămână o scurtă relatare a luptei lui don Quijote cu Satana (deghizat în zeul păgân al apelor), relatare ce avea să intre mai târziu cu titlu de mărturie directă, de netăgăduit, în analele quij’otismului.

Puţin a lipsit atunci ca echipajul în spontana şi naiva lui recunoştinţă să nu-l sanctifice pe bravul mancheg. Din fericire, însă, pentru toată lumea, cea de a doua ispravă a sa veni la timp, răcorind minţile prea înfierbântate.

De mai multă vreme, Rocinante suferea de rău de mare ori de-o altă boală necunoscută. Că-utând s-o descopere, don Quijote ajunse la convingerea că bidiviului său îi lipiseau aventurile, aerul unor vaste întinderi şi, fără îndoială, şaua în care să-şi poarte faimosul stăpân. Hotărî prin urmare să-l încalece din nou şi, înfruntând toate primejdiile punţii legănătoare, să-i dea ocol, la trap, de câteva ori. Căpitanul şi Sancho încercară să-i schimbe gândul, dar toatie argumentele invocate de ei se dovediră de prisos. Hidalgul ţinea prea mult la armăsarul său pentru a-l părăsi într-o atare restrişte. Mângâinduri aşadar

– urechile blegite, îi făgădui pe curând. aventuri fără de seamăn, după care marinarii, folosind scripeţi improvizaţi, îl ridicară cu chiu cu vai pe covertă. Acolo însă se iviră alte probleme. Tangajul corăbiei era prea mare şi Rocinante se vedea în fiece clipă ameninţat să se prăbuşească peste bord. În grabă, fu încins cu funii de şa, de picioare, de mijloc, de coadă – în fine, de fiecare parte a trupului în jurul căreia se putea petrece o funie – şi priponit în aşa fel încât nu mai putu face nicio mişcare. Într-o parte şi alta a sa, ţineau de funii câte zece oameni, Sancho apucase de hăţuri, dirijându-le celorlalţi manevrele, iar căpitanul cu restul echipajului se străduia să-i găsească corăbiei o cărare cât mai lină.

În aceste condiţii începu jalnica aventura a înconjurului punţii. Mai întâi, încurcându-se în funii, don Quijote încercă să încalece şi reuşi într-adevăr la a şaizeci şi patra încercare. Apoi, cu multă delicateţe, lovi în – coastele armăsarului, dar acesta nu se putu clinti din loc. Ochii îi erau ieşiţi din orbite şi te-apuca mila văzând cum îi tremură gleznele. Strinisoarea funiilor slăibi. Rocinante făcu primul pas, apoi încă unul, dar dezastrul întârzie să se petreacă. Atunci când „Santa Quijada” se înclina într-o rână, Sancho dădea o comandă ascuţită şi zece funii întinse la limită reţineau trupul bidiviului pe punte. O fracţiune de secundă echilibrul se restabilea şi calul putea înainta încă un pas, după care ceilalţi zece oameni trebuiau să se opintească, pentru a împiedica prăbuşirea. Latura dinspre tribord fu străbătută astfel fără niciun incident – mai greu fu în momentul în care Rocinante trebui să cotească. Se împletici şi cu siguranţă ar fi căzut dacă toată lumea nu s-ar fi repezit la fonii, săltându-l pur şi simplu în aer. Speriat de această nedorită levitaţie şi de panica din jur, îndată ce atinse iarăşi se înduiriile punţii cabră, încercând să scape de povara călăreţului. Don Quijote se ţinu demn în spinarea săltăreaţă şi Sancho

izbuti să numere în gând până la zece – mirându-i-se de iscusinţa stăpânului său – când acesta, proiectat din şa cu capul înainte, se izbi zdravăn de lemnul tare al copastiei. Rocinante fu coborât neîntârziat în boxa ce-i era rezervată, iar cavalerului, căruia i se clătinaiseră creierii şi începuse a aiura, i se dădură primele îngrijiri. Ajunse să fie dus din nou pe braţe în patul de suferinţă, de astă dată, însă, ca urmare a unei isprăvi prea puţin memorabile. (Unii autori se feresc chiar să o pomenească printre faptele săvârşite de don Quijote pe mare – omisiune explicabila, deoarece întâmplarea nu e dintre cele exemplare, fiind mult mai prejos de altele, asemănătoare, de pe uscat.)

Pe „Santa Quijada”, nefericita păţanie provocă un mic război în oare cele două grupe de oameni ce mânuiseră funiile se acuzară rând pe rând de neîndemânare şi rea-voinţă, tăbăcindu-şi bine trupurile şi învineţindu-şi reciproc ochii. Nimeni nu se gândi, fireşte, să pună pe seama cavalerului, a stângăciei ori a ideii sale trăsnite de a călări pe coverta, cele întâmplate. Spre a saliva situaţia, obrazul stăpânului său şi pentru a şterge urmările nefaste ale întâmplării, Sancho recurse la o soluţie care se dovedi cu timpul! providenţială. În numai câteva ore, văzând cum se încing spiritele şi întrevăzând ameninţarea unor fracţiuni în sânul spontanei comunităţi quijotiste, el compuse primeile strofe ale *Imnului către don Quijote*, cărora aveau să li se adauge altele, la fiecare nouă faptă a Neînvinsului pe mare.

Imnul! a răsunat de multe ori pe „Santa Quijada”, dar de ajuns la urechile noastre n-a ajuns, deoarece don Quijote s-a împotrivit – din modestie ori din cine ştie ce altă raţiune – răspândirii lui pe meleagurile unde fusese exilat. Printr-o minune, din manuscrisul distrus de Sancho s-au păstrat câteva cuvinte, îndeobşte cele rimate, de la sfârşitul versurilor (Dulcineea, fire, uimire, prostire; de Rocinante prăvălit, îmiblătit, strivit, nimicit; altruismul,

quijotismul, servilismul; luptat Satana, satanismul) şi de asemenea refrenul: „În veci trăiască quijoitismull”.

5 TRISTUL BARTOLOMÉ

În ordinea importanţei, părintele Bartolomé cel Triit era al doilea mare duşman al Spaniei după cavalerul din La Manicha.

Pe „Santa Quijada” fusese îmbarcat din trei motive: în primul rând pentru a nu ajunge niciodată la destinaţie, în al doilea rând spre a se macra această intenţie, destinaţia corăbiei nefiind atâta decât Noua Spanie (ţara sa de adopţiune în care, după o strădanie de peste douăzeci de ani, îşi câştigase apelativul de mare Protector al Indienilor) şi in all treilea rând – să nu uităm cât de catolică era Spania – pentru că orice vas, şi cu atât mi-ai mult un vas al morţii, trebuia să-şi aibă preotul său. După un an de exil, părintele Bartolomé era, aşadar, singurul care putea socoti pe drept cuvânt că e repatriat.

Dragostea sa pentru indieni se dovedise atât de adâncă şi neprefăcută, încât de la o vreme cu greu mi-ai putuse fi deosebit de unul dintre ei – înfăţişarea i se schimbase cu totul, pielea îi căpătase o altă culoare, trăsăturile i se remodelaseră şi conformaţia trupului îi suferise prefaceri uluitoare. Doar ochii şi privirea lor, deopotrivă melancolică şi viguroasă, îi trădau obârşia. În rest, părea că-n adâncul lui se insinuase un altul, un frate geamăn, născut şi crescut sub allt soare. În urmă cu treizeci de ani, ştirile despre seminţiile enigmatice de la celălalt capăt al lumii însemnaseră pentru a.1 făgăduiiala unei a doua naşteri – făgăduiala ce se împlinise: deşi născut în Castilia, din părinţi cu sânge neamestecat, părintele Bartolomé putea fi considerat – fără riscul unei prea mari erori – cell dintâi metis conştient de sine şi fervent all Lumii Noi.

În această calitate, care-i poate surprinde doar pe cei neavizaţi, organizase el rezistenţa băştinaşilor din Noua

Spanie, rezistenţă ce culminase cu celebrul marş început printre ruinéle Tenochtitlanului şi încheiat, după multe peripeţii, la marginile oceanului. În cronicile vremii – oficiale sau diandestine – marşul era pomenit ca cea mai mare mişcare populară iniţiată împotriva conchistadorilor. Rechemat în ţară pentru această acţiune, Protectorul îşi continuase demersurile nesfioase şi directe pe lângă rege, devenind în scurt timp unul dintre cei mai dificili şi incomozi misionari. Aşa că toţi voiră să-l ştie din nou cât mai departe de Escorial.

Cei care îi orânduiseră întoarcerea în Mexic cu „Santa Quijada” săvârşiseră însă o mare greşeală, neţimând seama de compania ce-o va avea la bord, companie din toate punctele de vedere prea puţin indicată pentru un răzvrătit de ralia lui. Încă din prima parte a călătoriei, cum era şi firesc, părintele Bartolomé cel Trist pusese ochii pe don Quijote. Intuind cu o uluitoare clarviziune rolul istoric covârşitor pe care-l putea avea răspândirea idealurilor quijotiste în ţinuturile pustiite şi lipsite de orice speranţă, intrate sub stăpânirea coroanei spaniole după Conchistă, îşi făgădui să-l câştige pe marele mancheg de partea cauzei sale. Pentru început, îşi propuse sări familiarizeze cu cele mai acute probleme ale Lumii Noi, introducându-l treptat şi cu multă fineţe în adâncul plin de miracole şi de mizerii al acesteia. Calea pe care o alese fu demnă de un iezuit pătruns de subtilitatea augustină şi de naivitatea franciscană şi de aceea nu avu cum să dea greş. În cell puţin una din aceste capcane apostolice, don Quijote tot trebuia să cadă – şi poate nu e întâmpllător că el căzu, rând pe rând, în fiecare dintre ele.

Punându-şi planul în aplicare, Bartolomé îşi făcu obiceiul să se aşeze seară de seară pe puntea mare, cu picioarele încrucişate sub trunchi, cu bustul închimat tinzând spre orizontală şi fruntea plecată cu smerenie dinaintea unui mic vas în care ardeau mârodeni, şi să-şi

facă prea cucernicele rugi în strania limbă a aztecilor, pe care ajunsese să o cunoască la fel de bine ca şi spaniola, însoţindu-şi rostirea cu gesturi mistagogice, pentru a căror năstruşnicie cerşea neîncetat îndurare cerului. Sunetele primitive ale graiului nahuati, când guturale, când mângâietoare, asemănându-se unor incantaţii magice, stârniră din prima zi curiozitatea şi îngrijorarea lui don Quijote. Bănuindu-l pe abilul preot de niscaiva vrăji (care, cine ştie, urmăreau poate să-i răpească vlaga cavalerească), se hotărî să-i ceară socoteală neîntârziat şi fără ocol.

Cu acest prilej îşi încinse spatia, îşi puse coiful lui Mamhr-iino pe creştet şi luă o atitudine cât se poate de impozantă şi dezinvoltă. Toate acestea, însă, nu-i slujiră la nimic, deoarece de la prima ameninţare părintele Bartolomé se arătă dispus să-i dezvăluie taina vrăjilor sale, netăgăduinţi nicio clipă că ar fi vorba de altceva decât de vrăji. Îi pretinse doar să nu trădeze nimănui secretul limibii oculte. Sensibili la orice fel de mister, şi ispitit cu atâta perfidie, don Quijote nu rezistă tentaţiei, spunlântiu-şi că, la urma urmelor, de-i va fi dat vreodată să se lupte cu un vrăjitor, cunoaşterea formulelor magice îi va da o armă de temut împotriva aceluia şi o garanţie în plus că va ieşi biruitor. Astfel, cerând şi el cerului iertare pentru necurata îndeletnicire la oare avea să se dedea (şi încă în compania unui popă franciscan!), bătu palma cu Bartolomé cel Trist.

Relatarea acestui episod intitulat *Un fals şi ridicol pact cu Satana*, într-un stil maliţios şi dispreţuitor, atât de nepotrivit pentru un scutier şi cronicar de felul lui Sancho, nu trebuie pusă decât pe seama excluderii acestuia de la subtilele lecţii de limbă nahuatl pe care, cu începere din acea clipă, le luă zi de zi don Quijote. Închipuindu-şi că pătrunde în adâncurile interzise ale magiei, el pătrunse în teritoriile nu mai puţin profunde şi misterioase ale unei limbi străvechi; crezându-se iniţiat în istorii oculte, el luă

cunoştinţă de fapt de realităţile Conchistei şi de situaţia politică şi religioasă ce-i urmase; imaginându-şi că stăpâneşte formule vrăjitoreşti, el ajunse în posesia unor date extrem de preţioase despre azteci şi despre primii conchistadori.

Putem oare să-i facem o vină credulului cavaler ca nu şi-a dat seama la timp de înşelătorie, că nu a pu'tut distinge dintru început între simbol şi realitate, între Mootezuma şi spiritul întunericului, între Quetzalcoaitl şi principiul speranţei şi al luminii, între Gortés şi purea nimicitoare, între Tenochtitlăn şi cetatea vrăjilor absconse? Ce altceva decât o operă a magiei negre putea să-i pară cavalerului nostru istoria Conchistei povestită şi convertită în termeni mitici de împătimitul Bartolomé? Ce altă impresie decât aceea a unei diabolice vrăjitorii putea să-i sugereze bunului hidalg istoria războiului în care seminţii întregi fugiseră cuprinse de panică la vederea cailor, la auzul bubuiturilor de tun şi la atingerea implacabilă a săbiilor de oţel? Cum altfel decât cu ajutorul unor duhuri ale aerului, ale apei şi focului reuşiseră acei cavaleri ai morţii, puţini la număr, să supună zeci de mii de războinici?

Cu multă perseverenţă şi răbdare, întunedându-i sau luminându-i mintea după vrere, părintele Bartolomé şi sili pe don Quijote să adopte, fără ştire, psihologia şi punctul de vedere aii primilor azteci confruntaţi cu albii cuceritori. Pentru această bine intenţionată, dar îndelungată amăgire a cavalerului Tri-stei Figuri, îşi primi însă, în cele din urmă, pedeapsa. Aceasta veni, după cum era de aşteptat, de la prea-jignitul Sancho Ulmeria. Învăţatul scutier, nu numai că nu se resemnase să fie alungat de la enigmaticele lecţii ale franciscanului, dar, trăgându-l necontenit de limbă pe don Quijote, făcânduri în încâlcite discuţii să-şi uite făgăduialla şi arătându-se tot mai încântat de vastele lui cunoştinţe, reuşise să ţină pasul cu dânsul şi să afle

totul despre magica limbă. Pricepând numaidecât că e vorba de un grai necunoscut, de pe meleagurile Conichistei, nu-i spuse nimic – stăpânului său, dar înfăţişându-se dinaintea părintelui Bartolomé, îi aruncă tot adevărul în faţă – şi nu oricum, ci grăind în nahuati. Atât de mare fu uimirea şi spaima franciscanului, încât pe dată rămase bâlbâit şi nu scăpă de această pacoste decât după – încheierea călătoriei. Ca urmare, în schimbul făgăduielii că nu-i va destăinui nimic hiidailgului, Sancho fu îngăduit la următoaréle lecţii. Totodată se învoi să-i dea o mână de ajutor franciscanului, planul imaginat de acesta părându-i-se întru totul demn de faima şi puterea lui don Quijote. Schimbarea la faţă a unui continent şi reclădirea lui din cenuşă nu era, într-adevăr, o treabă oarecare!

Paralel cu această subtilă operă de convingere, Bartolomé cel Trist urmări o alta, nu mai puţin dificilă. De astă dată îşi concentra efortul asupra marinarilor de pe „Santa Quijada”. Remarcând în repetate rânduri efectul electrizant şi binefăcător exercitat de mancheg asupra lor, el începu să strecoare în prediciile-i zilnice idei şi pilde de nuanţă quijotescă, ameistecând preceptele biblice cu cele inspirate de cavalerism, istoria divină cu cea a rătăcitorului hidalg. Efectele acestei încercări nu întârziară să se arate. În timpul slujbei nu mai adormea nimeni, predicile nu mai erau subminate de ingrate sforăituri şi toată adunarea le asculta cu răsuflarea tăiată şi ochii strălucind de bucurie.

Cu timpul! cuvântărileri deveniră mai îndră*7” şi mesajul lor nu mai fu un secret pentru nimeni l pentru nimeni, în afara neasemuitul lui hidalg, bineînţeles. Credinţa şi ideile acestuia îşi aflară, astfel, în persoana părintelui Bartolomé cell dintâi apologet. Nu intenţionăm prin această afirmaţie să contestăm iniţâietatea lui Cervantes (al cărui merit stă deasupra tuturor – căci el l-a descoperit pe do-n Quijote şi l-a urmat fidel în toate

aventurile lui pe uscat) ori săr i criticăm atitudinea faţă de cavalier. Departe de noi o asemenea impietate! Tot ceea ce vrem e să subliniem că pe mare, departe de orice usicat, franciscanul Bartolomé a fost acela care a dat o dimensiune nouă, aproape doctrinală, adeziunii echipajului la modul de viaţă quijotesc. Peste ani, tot el a alcătuit şi primul manual riguros de quijotism destinat Lumii Noi.

6 CĂPITANUL SAMSÔN

Când i se încredinţase comanda „Santei Quijada”, căpitanul Saumon Maria y Hernandez de Palmolivo împlinise deja venerabila vârstă de nouăzeci şi nouă de ani, dar barba şi mustăţile îi rămăseseră la fel de roşcovane ca-n tinereţe. Scăpase, în cei şaptezeci de ani cât cutreierase mările, din peste cinci sute de furtuni, suptavieţuise mai mulltor atacuri piratereşti, participase la şase războaie oficiale şi ia alite multele – nedeclarate, fusese salvat de treisprezece ori din înspăimântătoare naufragii şi trăise pe insule pustii, înainte de a fi descoperit şi readus în patrie de alte corăbii, cu totul! cam zece ani. Steauari norocoasă nu se clintise niciodată de pe cer, trupu-i nu suferise de nicio boală, nu zăcuse decât o dată la pat din pricina unei răni cu multă faimă, dar cu toate acestea, în ajunul plecării spre Noua Spanie, ajunsese să-şi pună la punct cel – de a-l o sutălea testament, care în linii mari rămăsese identic cu primul, doar că în locul vechilor moştenitori fuseseră trecuţi nepoţii şi strănepoţii lor.

Care era locul de taină în oare, totuşi, căpitanul Samson îmbătrânea, nimeni nu se dovedise în stare să afle până acum; încercatul lup de mare avea chipul tăbăcit şi încreţit ca un pergament, dar fără o vârstă anume, membrele-i erau agile, puternice şi mai ales unul (dintre ele se dovedea în continuare deosebit de vrednic (de curând se căsătorise cu o văduvă cu cincizeci de ani mai tânără şi ultimul său fiu abia împlinise zece ani), pletelle-i

erau cenuşii, nasul coroiat şi bărbia netremurătoare, iar glasul viril şi neînduplecat, ca odinioară.

Făcând un salt. În cronologia istoriei noastre şi situlându-ne cu puţin înaintea debarcării pe nouil continent, vom reuşi totuşi să lămurim o mică parte a acestui mister. împlinind o sută de ani pe punitea „Santei Quijada”, Samson Maria y Hernandez de Palmoirivo – suferi o schimbare radicală. Ar fi greşit să spunem că îmbătrâni brusc, deoarece fizicul îi rămase neafectat. În schimb, deveni melancolic, zbuciumat, sensibil, începu să citească avid poezie şi chiar să – scrie lungi poeme de dragoste în ascuns, îşi distruse *Memoriile*, socotind că nu are ce spune oamenilor de vreme ce viaţa lui nu se afilia încă la zenit şi-şi făuri rafinate proiecte de viitor, hotărând să ia rontul de la început, cu mai multă înţelepciune şi cumpănire. Prima sa încercare avea să fie deschiderea unei iniţrepirinderi de pompe funebre pentru animalele de lux din Noua Spanie.

Întorcându-ne la momentul. cronologic care ne interesează, îl vom lăsa pe cititor să judece singur în ce măsură – trandafiriul personaj din ukima săptămână a călătoriei pe mare mai păstra vreo aisemănare cu năbădăiosul, incoruptibilul şi lucidul căpitan care, între altele, îşi atrăsese dizgraţia superiorilor, ampotrivindu-se œ încăpăţânare atât tipului dezastruos de nave ce intraseră în componenţa Invincibilei Armade, cât şi tacticii de luptă preconizate de amiralul de Medina Sidonia.

Într-ale marinăriei – cu toate că nu aceasta fusese marea sa (pasiune – (căpitanul Samson se credea un ales, o făptură deosebită, dăruită de cer cu geniu şi simţ profetic. Legătura.sa cu oceanul, cu adâncurile-i nelimitate – fusese consfinţită odată, (demult, printr-un legământ aparte cu Leviatanul. Din pricina acestuia, asemeni altor fiinţe alese (despre care e menirea altor autori să scrie), bătrânului Samson îi lipsea un picior. Ceva din fiinţa sa

intrase în alcătuirea biblicului monstru – ceva din ființa sa devenise veşnică într-însull, ceva din fiinţa sa – avea să cutreiere la nesfârşit adâncurile şi largurile, înspăimântând şi minunând muritorii. De acest lucru căpitanul era nespus de mândru şi amintirea episodului în care-şi pierduse piciorul îl făcea întotdeauna să se umfle în pene şi să roşească de fericire. Ziua în care înfruntase singur şi fără arme Leviatanul, într-o barcă prăpădită (căci galera pe care se afla n-ar fi rezistat nici cellei mai mici lovituri a frunţii teşite), devenise adevărata lui zi de naştere, pe care nu uita s-o serbeze ca atare niciodată. Se spune că, în fiece an la acea dată, Leviatanul apărea în preajma corăbiei pe care se afla sărbătoritul şi că acesta-i presimţea întotdeauna apropierea datorită însufleţirii miraculoase a ciotului de fildeş ce-i ţinea loc de picior.

În adâncul sufletului său – căpitanul Samison se simţea totuşi un neîmplinit. Marea, adevărata sa pasiune, abandonată – în tinereţe, erau măştile funerare – şi nu orice fel de măşti funerare, oi numai acelea alcătuite după – chipul dobitoacelor şi animalelor. Căpitani – faimoşi erau mulţi pe lume – meşteri funerari însă mult mai puţini şi oricum neînzestraţi cu geniul pe – care-l avusese dânsul odată. În urmă cu trei sferturi de vea-o, ispitit de frumuseţea a zece tauri dedicaţi unei vestite coride, cuprins – de exaltare şi inspiraţie Ila vederea lor, îi ucisese unul câte – unul într-o – singură noapte şi le făcuse tot atunici măştile funerare, fără a-şi putea justifică a doua zi fapta în faţa judecătorilor altfel decât prin acele opere /de artă pe care nimeni nu dădea doi bani – pentru a scăpa – de pedeapsă – trebuise să fugă neîntârziat din Spania şi să ia calea mării. Nu regretase niciodată acea noapte unică, cu toate <că soarta i se vitregise din cauza ei, şi – celle zece măşti allé taurilor îl însoţeau şi acum în călătorii, împodobiindu-i splendida panoplie animalieră din cabină.

Din pricina năstruşnicului obicei de anşi acoperi din

când în când faţa – cu una din măştile taurilor şi ide a se înfăţişa astfel pe punte – mai cu – seamă în clipele când voia să se impună – echipajele – ce-l – avuseseră comandant îl porecliseră El *Torro*. Toţi îi ştiau năravul şi – trecuse de mult vremea când apariţia lui pe covertă mai înspăimânta vreun novice sau vreun m-uis – sărac – cu duhul.

Don Quijote, însă, nu avea ştire de acest obicei şi nici nu era înclinat spre speculaţii când i se ivea prilejul unei fapte vitejeşti; la cea dintâi întâlnire neprevăzută – cu bizarul Ei Torro (în mintea lui înceţoşată de fantasme mitologice coimturându-se fulgerător imaginea minotaurului) îşi scoase – spada şi – tăbărî asupra lui – culloandu-l la pământ dintr-o singură lovitură. Din fericire, masca zbură ide pe chipul căpitanului, aşa că a – două izbitură nu mai veni să-i spintece inima.

Echipaj-ul izbucni în hohote inestăpâniite de râs, dar cei doi rivali buimăciţi se priviră îndelung şi cu ură în ochi, gata să şatră iarăşi, la bătaie – căpitanul se simţi umilit şi dezonorat în faţa echipajului, iar don Quijote, încredinţat că Samson Hernandez se deghizase astfel numai spre a-şi bate joc de el, fu jignit şi mânios peste poate. În cuvinte aspre, cei doi hotărâră să nu lase lucrurile să se oprească aici, ci, alegându-şi fiecare un martor, să se înfrunte în duel după cum cerea codul! cavalerism, ului. Zis şi făcut. Sancho, reprezentăindu-l pe hidalg şi Bartolomé cel Trist pe căpitan, se retraseră într-o cabină pentru a stabili arma şi condiţiile duelului. După o consfătuire de câteva minute, înţelegându-se de minune, cei doi hotărâră următoarele: întreg echipajul să se adune pe puntea mare alcătuind un careu în interiorul căruia să se desfăşoare lupta; (tradiţionalele spade de Toledo să fie înlocuite cu două bâte ghintuite, botezate la repezeală buzdugane, pentru a se evita o excesivă vărsare de sânge; căpitanul Samson să poarte masca pe chip, pe de o parte deoarece ea fusese

pricina provocării şi pe de altă parte pentru a fi salivată şi onoarea manchegului, dându-i-se impresia că luptă tot cu minotaurul; cei doi luptători să fie susţinuţi cu strigăte şi încurajări, fiecare de către o jumătate a echipajului, dată fiind valoarea şi importanţa lor egală; ochii să le fie legaţi pentru ca numai destinul şi Pronia cerească să hotărască soarta încleştării şi, în caz de moarte, supravieţuitorul să nu sufere consecinţele omorului; ciomăgeala să dureze până la prăbuşirea unuia dintre combatanţi. Stabilite fiind toate acestea, Sancho legă în grabă ochii potrivnicilor, astfel ca niciunul să nu remarce că în mâinile marinarilor rânduiţi în careu se ascund ciomege şi bâte de diferite calibre, iar părintele Bartolomé bătu din picior, dând seminalul începerii luptei. Mai întâi, cei doi fură lăsaţi să lovească la întâmplare în stânga şi în dreapta şi chiar să miruiască zdravăn pe câte-un nefericit privitor. Apoi, însă, primind îngăduinţa părintelui Bartolomé şi a lui Sancho, oamenii începură să izbească cu precizie şi măiestrie peste ţurloaiele şi spinările rivalilor. Spre a le da senzaţia că lupta, e întru totul reală, îi loviră Ila început deopotrivă. Don Quijote, învăţat cu o asemenea lucrătură asupra sa, se ţinu mult mai bine decât năbădăiosul Samson, câştigând întreaga simpatie a marinarilor. Temându-se aceştia ca nu icutnva printr-o lovitură – iniţimplătoare, dar prea puternică, idolulilor – să-şi ucidă potrivnicul, înicăroandu-şi cugetul cu un nedorit păcat, lăsându-i totodată fără căpitan, îşi concentrară toate eforturile asupra acestuia din urmă, nemaiţinând seama nici de vârstă, nici de firele-i albe de păr. Rezultatul fu că – în – numai câteva clipe, venerabilul Samson Maria y Hernandez de Palmolivo se lungi la pământ lac de sudoare şi acoperit de vâmătăi din creştet în tălpi. Nici don Quijote, să fim bine înţeleşi, nu scăpă teafăr din această ultimă ploaie de lovituri, doar că experienţa sa vastă îşi spuse cuvântul şi, deşi bine îmblătit, reuşi să irămână în picioare. Era, după cum bine se vede, o

fatalitate ca şi atunci când zise vedea admirat, respectat şi oarecum protejat, aprigul hidălg să încaseze, sub un pretext sau altul, o bătaie soră cu moartea; era o fatalitate ca până şi atunci când i se voia binele, martiriul său să-şi urmeze cursul ascendent.

Din fire neranchiunos şi sucit, socotind că lupta fusese dreaptă, căpitanul Samson nu-i purtă pică mancheg, ului, ba chiar mai. mult, numai din acea zi îi dărui cu adevărat prietenia sa, iar don Quijote nu – s e lăsă nici el mai prejos, cerându-şi din inimă iertare pentru ciomăgeala prea dură pe care i-o dăduse. Conflictul luă astfel sfârşit în chip îmbucurător, cu un mic ospăţ în care fu băută jumătate din provizia de vin de pe „Santa Quijada”.

Cei doi cavaleri deşelaţi, dar mulţumiţi că-şi recâştigasară onoarea, se lăsară banidajaţi, oblojiţi şi aşezaţi în două hamacuri apropiate pentru a putea ciocni în voie cupă după cupă.

Încă din acea noapte, din mintea llui don Quijote începură să se şteargă premisele şi condiţiile exacte ale acestei vitejeşti isprăvi, astfel că, peste puţin timp, el ajunse să susţină cu mâna pe inimă şi convins de adevărul! nealintit aii spuselor salle că, în largul mării, în împrejurări cufundate în mister, îi fusese dat să se lupte cu însuşi minotaurul şi să-l învingă. Şi nimeni, oricât de surprinzător ar părea acest lucru, nu mai cuteză, cu începere din acel ceas, să-şi imagineze ori să-şi rememoreze isprava altfel decât modelând-o după fantasma cavalerului. Nilmeni, atunci – sau mai târziu, nu cuteză să-i dezmintă credinţa ori să-l batjocorească pentru ea.

Oare tu, iubite cititor, care te arăţi oarecum indignat de această *mistificare*, ai fi cutezat?

7 DON QUIJOTE – GABIER

Don Quijote îşi găsi un nou rost pe corabie în ziua când, întâmplător, neastâmpăruil iâl trăcu să urce în gabie. Perspectiva ce zise deschidea ochiului din acel loc i se

păru atât de măreaţă şi înfricoşătoare, asemănându-se în atâtea privinţe cu cea dintr-un turn de cetate, încât, obţinând permisiunea căpitanului, deveni cel mai vajnic gabier de pe „Santa Quijada”.

Căţărarea sa pe trunchiull arborelui principal, cu ajutorul unei uşoare scări de frânghie, ajunse cel mai de seamă eveniment al fiecărei zile, urmărit cu sufletul la gură şi inima cât un purice de întreg echipajul. Nevoind să renunţe.la spadă „la scut ori la armură pe timpul îndelungatelor ore de veghe, hidalgul pornea spre gabie îngreunat, împiletiicindu-i-se, pândit la fiecare pas de mii de primejdii şi chiar planând uneori pe deasupra punţii, atârnait într-o singură frânghie. Rugăciunile rostite cu gllas tare de cei de jos îl însufleţeau, dar îl şi zăpăceau în aşa hal, încât avea nevoie mai întotdeauna de-un ceas (punctat ide ameţitoare acrobaţii) pentru a ajunge la parapetul îngust unde era, în sfârşit, în siguranţă. Acdk se liniştea, ochii săi se aţinteau clipind des spre fruntariile sinilii şi glasul i se înălţa răscolitor, cam la trei ceasuri o dată, spre a vesti ivirea pământului. Imiiimiile tresăreau şi, œ toate că nimeni nu dădea crezare acestor strigăte – cunoscută fiind atât fantezia cât şi miopia gabierului –, efectul lor era isaflutar, însemnând o tonică şi periodică făgăduială a atingerii îndepărtatei ţinte.

Cu timpul!, prezenţa mancheguiui în gabie începu – să fie resimţita ca o necesitate imperioasă, iar năistruşmoele-i strigăte ajunseră cea mai apreciată distracţie a marinarilor. Pe lângă ivirea pământul lui, în orele de cart, hidalgul mai avea obiceiul să vestească apropierea unor monştri marini, naşterea tumultuoasă, însoţită de trombe de foc şi de aburi, a unor insuliţe vulcanice, căderea unor meteoriţi isitrălucitori în a, fundurile idlocotitoare şi, bineînţeles, apariţia unor corăbii descrise cu multă convingere şi lux de amănunte.

Sancho ne încredinţează, într-o relatare ce poarta

acelaşi titlu ca şi capitolul nostru, că don Quijote nu născocea nimic din toate acestea, fiind înzestrat cu un simţ special, care-i permitea să vadă lucruri nevăzute sau foarte îndepărtate, aducând ca dovadă a afirmaţiei sale straniul episod cu pluta magică, anunţată ide hidalg cu trei ceasuri înainte ca cel mai înzestrat işii mai ager la privire marinar să o zărească, aievea, în largul mării.

E cunoscută credinţa unor /seminţii păgâne din Noua Lume în (revenirea pe pământ şi întruparea (duhurilor fără odihnă în animale – mai cu seamă în cele de pradă – cât şi obiceiul acestor seminţii de a nu ucide (sălbăticiunile idemoniza-te ci de a le hărăzi unei pieiri chinuitoare, prinzându-le vii şi încătuşândurie pe plute lăsate apoi în voia valurilor – e bine ştiută de oricare corăbier această practică magică ce urmăreşte pedepsirea (duhului vrăjmaş sălăşluit în animal, deoarece nu puţine plute de acest fel străbăteau mările în lunile idând pe pământ se înmulţeau vrajbele, războaiele ori bântuiau cumplite molime. Da, ca o corabie, apropiindu-se de un anume port, întâlnea astfel de mesaje, era semn că uscatul e frământait de mari nevoi şi marinarii îşi prelungeau pe cât cu putinţă călătoria pe ape…

Când don Quijote vesti aşadar apariţia unei plute cu un leu încătuşat pe isupirafaţa-i lucie, sufletelle tuturor se strânseră şi, trei ceasuri, până ce aceasta apăru la babordul „Santei Quijada”, echipajul rămase într-o stare de maximă încordare. În acest timp, vizionarul gabier dădu şi alte detalii, ce avură darul să înspăimânte în cel mai înalt grad cugetele superstiţioase ale oamenilor. Mai întâi le descoperi dimensiunile remarcabile ale plutei (şaizeci de c-oţi lungime şi şaizeci lăţime), apoi le vorbi despre mulţimea însemnelor vrăjitoreşti risipite în jurul leului şi le descrise, în cele din urmă, înfăţişarea isumbră şi apatică a acestuia. Nu exageră în niciun amănunt şi acest lucru fu cât se poate de limpede când toţi marinarii ajunseră să

cerceteze cu ochii lor isuperba sălbăticiune. Un (linţoliu ide preţ – vădind importanţa duhului cuibărit într-însul – îi acoperea cea mai mare parte a trupului vânos. Descoperit îi rămăsese doar capul! lăsat moale pe Halbele dinainte. Nemişcat, părea că doarme, dar chipul îi trăda atâta cruzime, î. nicât nimeni nu se îndoia că pe sub pleoapele vineţii ochii lui pândesc. Picioarele dinapoi erau strânse în cercuri de fier şi în lanţuri bine fixate în lemnul tare al punţii pentru a-l împiedica să cadă de pe plută ori să se arunce în mare, înnebunit de foame, de arşiţă, de sete.

Urmărit cu ură, cu ştirbă, cu teamă – de toţi ochii, animalul somnolent defilă la babordul corăbiei – singur don Quijote îl privi neliniştit, cu un sentiment de stranie compasiune. Pe seama acestei porniri obscure ce-i stăpânea isufiletul trebuie pusă şi dorinţa – altfel inexplicabilă – de a-şi însuşi preţiosul linţoliu. Frumuseţea acestuia era într-adevăr mare, dar care corăbier ar fi îndrăznit să jinduiască u n lucru aflat isu’b s-o pază atât de fioroasă? Don Quijote, care nu era corăbier şi care, pe deasupra, nu se temuse niciodată de lei, socotindu-i demni să se înfrunte cu orice cavaler – îndrăzni.

Ajutat de Sancho, al coborî în pripă într-o barcă şi se apropie de pluta rebelă. Îndată ce păşi pe supnafaţa-i lunecoasă, îşi scoase spada. Pe „Santa Quijada „încetă orice murmur şi câteva clipe, cât dură totul, nimeni nu mai îndrăzni să respire.

Neînifricatuil mancheg ajunse lângă animal şi cu mâna stângă îi smulse de pe trup linţoliul alb, picurat cu nenumărate cruciuliţe purpurii şi pene de quetzal, măiestrit lucrate, după care, zicându-şi că ar fi ruşinos să-l ucidă în somn, îi înţepă botul cu vârful spadei. Animalul nu se clinti, dar pleoapele i se ridicară alene, dezvăluindu-i ochii ceţoşi şi agonici. Din nou, mila aceea obscură, fără margini, încinse sufletul hidalgului. Închizând ochii, mâhnit că nu-i fusese dat să.se bată pentru pradă aşa cum

s-ar fi cuvenit şi spunându-şi ca acesta era singurul mod în care un cavaler putea să se achite de datoria ce-o avea, îşi ridică spada şi o repezi în ţeasta leului, punându-i capăt suferinţelor.

Tristă şi jalnică ispravă cavalerească! Tristă şi jalnică peste poate – mai ales dacă nu ţinem seama că don Quijote nu avusese cum şti în ce hal de slăbiciune se găsea fiara şi că numai cu diouă-treii zile înainte incursiunea lui ar fi dus la o cumplită luptă pe viaţă şi pe moarte.

Tristă şi jalnică faptă, pe care cei mai mulţi autori refuză să o treacă în rândul celor săvârşite ide erou pe mare.

Echipajul resimţi şi dl în chip neplăcut cele petrecute, chiar dacă nu cu atâta intensitate ca prea simţitorii cronicari de mai târziu.

Regretând că linţoliul! magic mu fusese obţinut prin luptă dreaptă şi neputând pătrunde tâlcul ultimului gest aii hidalgului, oamenii – se întristară – mărunta întâmplare descoperindu-lle cât de departe se aflau încă de înţelegere! deplină a idolului lor, de acceptarea – necondiţionată, bucuroasă, a tuturor faptedor salle.

În zadar se strădui părintele Bartolomé să-i însufleţească – moralul dezamăgiţilor quijotişti începu să scadă de la o zi la alta. Optimismul de până atunici îi părăsi. Consecinţele funeste ale uciderii leului muribund se accentuară, vădindu-i-se în munca de zi cu zi şi. luând în cele din urmă proporţii îngrijorătoare. Nepăsător la toate acestea, dar consternat la rându-i Hui, hidalgul se ferecă într-o singuratecă meditaţie, părăsim idiu-şi rareori cabina.

Sancho se trezi astfel singurul! care mai putea face ceva. Situaţia era gravă, aşa că tertipul pe care-l născoci pentru a readuce veselia pe corabie nu fu unul oarecare. Ba chiar, după părerea multora, întrecu măsura.

Un mare turnir, cu investirea de noi cavaleri înidhinaiţi Tristei Biguri, fu proiectat şi iniţiat numaidecât

pe „Santa Quijada”. Mare maestru de ceremonii fu ales Sancho Ulmeria. Părintele Bartolomé sfinţi puntea mare şi-o declară aptă să devină teatru al tuturor luptelor drepte. Căpitanul Samsân, măgulit de alegerea Hui în funcţia de arbitru imparţial, alături de don Quijote, sprijini ideea turnirului. Dulgherul şi fierarul vasului primiră poruncă să lucreze zi şi noapte, fără răgaz, tsipre a făuri armurile, săbiile şi lăncile necesare. Regulile specifice turnirului fură citite zilnic, de mai multe ori, pentru a fi bine învăţate de toţi parţiicipanţii.

În scurt timp, o activitate febrilă schimbă cu totul înfăţişarea „Santei Quijada”. Ciocanele izbeau necontenit fierul, strigăte însufleţite răsunau până noaptea itârziu pe toate punţile şi ultimele provizii de vin erau date gata în jurul focurilor aţâţate – în vase mari de aramă. Faptele manchegului, sub ale cărui însemne heraldice aveau să fie armaţi şi ei cavaleri, începură să circule ca-otr-o saga, dio gură în gură, slăvite fără nicio reticenţă. Când, mai – târziu, dom Quijote alpăru încins pe deasupra armurii cu albul linţoliu – ei (izbucniră în (strigăte şi ovaţii entuziaste – dând uitării întristătoarea faptă.

Turnirul iniţiat de Sancho dură o săptămână – jumătate din oamenii echipajului primiră investitura de cavaleri ai Tristei Figuri, iar din cealaltă jumătate se recrutară scutierii celor dintâi. Acest generos rezultat al turnirului aduse însă mari neajunsuri „Santei Quijada”»

Cavalerii, în virtutea noii lor demnităţi, nu mai acceptară \a fie trataţi de sărmanul căpitan ca simplii marinari. Totodată se leneviră într-atât, încât ajunseră să nu mai pună mâna pe nimic, trimiţându-şi iscuitierii să-i înlocuiască la toate muncile. Don Quijote se văzu, astfel, silit să intervină şi să remedieze situaţia, trecându-i pe toţi din ordinul cavaleriilor rătăcitori în cel al cavaleriilor Umilinţei, numindu-l totodată pe căpitanul nonagenar mare maestru al confreriei lor.

8 DULCINEEA

În cea de-a opta săptămână a călătoriei pe mare, o uşoară dispoziţie melancolică a hidalgului se prefăcu într-o puternică şi furioasă criză amoroasă. Netam, nesam, mancheguiui i se năzări să-şi adauge definitiv faimoaselor titluri pe care le poseda un altul, insuficient validat până atunci – de *campeador* ai iubirii. Penitenţa la care – se supusese odinioară în munţii Sierra Morena întru slava Dulcineei i se păru neconcludeinită pentru posteritate, găsind că e un prilej foarte nimerit să o repete şi să o desăvârşească fără întârziere pe „Santa Quijada”.

În prima noapte de insomnie, cavalerul îşi goii cabina, transformând-o într-o chilie de pustnic. Renunţă la orice aşternut, mulţumit să-şi odihnească oasele doar pe scândurile tari ale patului şi hotărî să nu se mai atingă nici de bucate, nici de vin, săturându-se numai cu apă de mare. Prim ale ceasuri de canon nu prea-i priiră, dar apoi găsi o adevărată plăcere în a-şi pedepsi trupul! înfel şi chip, lipsit fiind de singura desfătare pe care o dorise aievea, dintotdeauna. De asemenea, se încăpăţână ca pe timpul zilei să nu se mai odihnească o clipă, plimbându-se fără niciun rost dintr-un capăt în altul al punţii, uroand şi icoborând din gabie, scotocind cala şi ieşind la lumină murdar şi cu înfăţişarea din ce /n ce mai prăpădită.

În numai trei zile, pungi vineţii i se-ngroşară sub ochi, pleoapele i se subţiară, buzele arse de sete îi /crăpară şi luminile ochilor începură să-i pâlpâie vlăguite. Veşmintelle-n neorânduială şi cu bună ştiinţă rupte şi terfelite îi dădură curând un aspect jalnic.

Dacă Dulcineea s-ar fi ivit atunci dinaintea inimosului său admirator, n-ar fi fost numai uimită, ci şi puţin speriată. Bizuindu-ne pe firea ei robustă de ţărancă, putem totuşi spune că n-ar fi dat bir cu fugiţii, ca o domniţă oarecare, ci ar fi căutat mai întâi isa se lămurească pentru care pricini ineasemuitu-i cavaler ajunsese într-un

asemenea hal – şi, poate, l-ar fi îndemnat să pună capăt acestui greu canon, îogăduindu-l, primitoare, în culcuşul său. Dar cum Dulcineea era foarte departe şi n-avea habar die martiriul îndrăgostitului, credinciosul Sancho trebui să i se substituie, să alcătuiască în numele ei o misivă înduioşătoare, s-o închidă într-un butoiaş şi, sub ochii hidalgului, să se prefacă a o pescui din mare. Prevedere inutilă! înflăcăratului penitent nici prin gând nu-i – trecu să se îndoiască de autenticitatea epistolei aşteptată în – taină încă din prima zi a exilului.

Timid, roşind pe-mitrecute, de-ndată ce – cu mâini tremurătoare, izbuti să-i rupă peceţile, el zise retrase într-un colţ, nevoind să dezvăluie urechilor profane prea gingaşu-i conţinut. Exaltarea însă îi copleşi vrerea şi, de da primele rânduri, nemaiîncăpându-şi în piele, începu să dea citire cu glas tare slovelor, aprinzându-se şi devenind din ce în ce mai pătimaş. Sancho întrecuse măsura: pe la jumătatea scrisorii, don Quij-ote leşină de încântare. Revenindu-şi cu ajutorul a câteva hârdaie de apă turnate în creştet, reluă citirea cuprins de-un asemenea suflu poetic, încât, fără efort, versifică întreaga epistolă. Astfel, proza ereticului Sancho deveni un amplu poem alexandrin, închinat neîndoielnicei bărbaţii a hidalgului şi frumuseţii fără asemănare a ţărăncuţei din Toboso.

Efectul scrisorii în care preafrumoasa îi cerea cavalierului \a renunţe.la istovitoarea-i penitenţă, dediitiindu-şi tot tââitpul alcătuirii unui răspuns, întrecu orice aşteptare. Don Quijote nu mai găsi altă cale de a-şi domoli aleanul decât sfărâmând toate obiectele ce-i ieşeau în căile şi provocând fără-ncetare pe ceilalţi cavaleri din ordinul Umilinţei la luptă. Dar, cum toţi – recunoşteau că domniţă pe măsura Duloimeei nu se afla în Lume, fiind gata (la rândulilor să-şi dea ultima picătură de sânge pentru acest adevăr, manchegul se văzu silit să renunţe la orice înfruntare, apucându-se să redacteze misiva de

răspuns.

În prima zi alcătui 30 de scrisori, în a doua 58, iar în a treia atinse cifra record 99 dar, nemulţumit, le aruncă pe toate-n foc. Chintesenţa iubirii lui mu se lăsa prinsă dintr-o singură trăsătură de condei: acest fapt era cât se poate de clar!

Deznădejdea hidaligul lui atinse culmi inimaginabile – spre a-şi pedepsi căpăţâna seacă, şi-o lovi cu multă râvnă de toate catargele, şi-o mânji cu cenuşă şi cu catran, cerând tuturor marinarilor să-Tardă o pereche zdravănă de palme de câte ori dădeau ochii cu dânsul.

Ca urmare, oamenii începură săr ocolească; totodată, pentru ari împiedica să-şi zdrobească ţeasta de obiectele prea dure de pe – corabie, le rebotezară în aş a fel în cât Don Quijote. să nu mai cuteze să le profaneze cu atingerea sa. Coverta fu numită Dulcineea, catargul mare – Stâlpul Virtuţii, copastia – Domniţa del Toboso, cârma – Neasemuită.

Părintele Bartolomé veni şi el în sprijinul hidalgului, sacrificâindu-şi predicile şi slăvind în cuprinsul lor frumuseţea Dulcineei cu atâta măiestrie şi putere de convingere, încât, peste noapte, toţi marinarii se pomeniră îndrăgostiţi cobză de fantasma acesteia şi posedaţi de un adevărat demon poetic. Rezultatul fu alcătuirea, în numai câteva zile, a peste cinici sute de (scrisori amoroase care, citite eu m-ulkă atenţie şi patimă de don Quijote, îi dădură un mou impuls creator şi duseră: la acea Grandioasă sinteză numită (după pilda cărţii lui Tomicl Aquíno) *Summa amoris* – lucrare valoroasă în sine, cuprinzând peste cinci sute de pagini, comparabilă doar cu antica *Ars Amandi* a. lui Ovidiu.

Rezervele de hârtie ide pe corabie fiind epuizate, o parte a epistolei fu scrisă pe filelle Jurnalului de bord şi o atâta fu scrijelită, cu preţul unor mari eforturi, în lemnul punţilor, catargelor, itambuchiurilor şi pereţilor interiori ai.

cabinelor. Astfel, „Santa Quijada” ajunse ea însăşi o masivă epistolă către Dulcineea. Samson Marra y Hernandez de Palmolivo îi făgădui lui Don Quijote că, îndată ce corabia se va întoarce în Spania, atât jurnalul de bord, cât şi întreaga lemnărie ce cuprindea partea a doua a *Summei* (demontată şi bine stivuită) îi vor fi trimise în dar neasemuitei fecioare.

Din nefericire pentru toată lumea, „Santa Quijada” se scufundă înainte ide a atinge ţărmurile Mexicului, ducând cu ea în adâncurile reci şi veşnice mărturia celei mai aprinse şi mai erudite iubiri. Scăpaţi din naufragiu, fanaticii marinari quijotişti încercară în mai multe rânduri, să recompună inter, minaibila misivă, dar trebuiră să recunoască de fiecare dată zădărnicia unei atari tentative.

Ca mărturie a inegalabilei iubiri şi pentru ca amintirea ciudatului episod al scrierii *Summei* să nu se şteargă, ei întemeiată, în apropierea vechiului Tenochtitlán, celebrul oraş Dulcineea – citadelă pentru mai multe veacuri a quijotismului din Lumea Nouă.

9 DON QUIJOTE ŞI LEVIATANUL

Înainte de a se lua în piept.cu Leviatanul şi de a-l înfrânge oarecum fără voia sa, don Quijote trebui să ducă la bun sfârşit o faptă mai puţin spectaculoasă, dar întru totul meritorie, salivând viaţa căpitanului Samsân Maria y Hernandez de Palmolivo.

Lucrurile se desfăşurară astfel: cu trei zile aminte de ivirea monstrului, nonagenarul căpitan îşi simţi ciotul de fildeş însuf Heţindu-se, devenind un mădular simţitor, alături de iceileialte şi, ştiind prea bine că acest semn prevestitor va îl urmat, ca întotdeauna, de altele, imprevizibile, de o natură cu totul şi œ totul dubioasă, pe care era mai prudent să le ascundă de ochii echipajului, se retrase tainic în cabina sa. Acolo se dezbrăcă în pielea goală şi, aprinzându-şi pipa, se aşeză într-un jilţ, pândind neliniştit, dar şi curios, apariţia bizarelor semne –

câteodată acestea se arătau inofensive (creşterea peste măsură a bărbii, a părului şi acoperirea trupului cu o blană pufoasă şi deasă), câteodată stânjenitoare (alungirea unui braţ ori a unui picior), uneori ridicole (supradimensionarea unui anume mădular intim), alteori de-ia dreptul ameninţătoare (doilorarea pielii în negru, galben sau roşu). De fiecare diată, în această perioadă, căpitanul Samsân reuşea să iasă basma curată în faţa marinarilor, ferecându-se în cabină până la apariţia Leviatanului, când semnele îl părăseau de la sine, redânidui înfăţişarea obişnuită. De astă dată, însă, mu socoti necesar să rămână izolat, deoarece spuzeala vineţie, asemănătoare mucegaiului, ce-i împânzi corpul putu fi lesne ascunsă sub veşminte. Îşi cercetă cu atenţie mâinile, dar pe ele nu se vădi nicio pată – (îşi puise totuşi mănuşile. Chipull îi era şi el curat, dar, pentru a preîntâmpina orice surpriză, şi-i acoperi cu una din măştile taurilor. Încălţă o pereche de cizme înalte, îşi puise o pălărie cu boruri largi şi, astfel mascat, ieşi pe puntea de comandă. Nu trezi nici cea mai mică suspiciune şi totul merse bine până spre amiază, când arşiţa deveni de mefândurat şi obrajii începură să-i fiarbă sub mască. Uitânid de sine, şi-o luă jos şi, asudat, îşi scoase mănuşile şi-şi descheie puţin haina la piept, limtr-o clipă soarta îi fu pecetluita; oamenii zise îndepărtară îngroziţi de el, apoi începură să-l huiduiască şi. să-i azvârle în cap tot ce le cădea sub mână. Doborât la pământ!, sărmanul căpitan fu priponit în bâte şi şutiţi şi legat fedeleş cât ai clipi – cu stupoare, în cursul acestei dificile şi dezagreabile operaţii, află că faţa, mâinile şi pieptul îi erau atacate de bubait negru. În zadar căută atunci să fie explice cum stăteau lucrurile – zadarnic vociiferă, cerându-le un scurt răgaz pentru a le dovedi netemeinicia spaimei lor; temându-se de răsuflarea-i otrăvită, marinarii îi înfundară gura cu câlţi şi-i dădură câţiva ghionţi zdraveni în coaste spre a-l sili să tacă. Dacă ar fi fost după ei, l-ar fi azvârlit numaidecât

peste bord, pentru a împiedica răspândirea molimei – dar, cum pe „Santa Quijada” se afla şi don Quijote, nu îndrăzniră să-şi ducă la împlinire gânduil înainte de a-i cere şi llui părerea.

Neînfricatul şi bunul mancheg apăru pe punte şi, după o sumară cercetare a bolnavului, declară că erupţia nu era molipsitoare şi că, în scurt timp, datorită unui balsam miraculos, dobândit odinioară de la cumplitul cavaler Fierabras, ai va vindeca.

Speriaţi de această amânare a sentinţei, marinarii începură să murmure şi câţiva cutezară chiar să se îndoiască pe faţă de eficacitatea oricărui balsam în cazul buibatului negru. Numaidecât neîncrezătorii îşi primiră corecţia cuvenită, întinzându-se cât erau de lungi pe punte şi rămânând în această stare până la sfârşitul isprăvii hidaligul lui. Acesta îi porunci lui Sancho să alerge în cabina sa şi să-i aducă şipul salvator, cerând celorlalţi marinari să umple numaidecât un butoi cu apă de mare şi să-l aşeze pe covertă. îl dezlegă apoi pe Samson Maria y Hernandez de Palmolivo şi, curtenitor, îl rugă să aibă bunăvoinţa de a-şi dezbrăca veşmintele. Auzind această cerere, venerabilul căpitan se propti bine pe picioare, îşi aţinti privirea semeaţă undeva foarte sus şi idediară că era mai degrabă dispus să-şi primească, nevinovat, moartea, decât să zise dezonoreze în faţa echipajului. Luâmidu-i ca atare vorbele, marinarii se şi pregătiţă să-i facă vânt peste bord, punând capăt acelei ameninţătoare şi intolerabile situaţii, când don Quijote interveni din nou, făcând un gest pe cât de măreţ, pe atât de înduioşător şi întrecând prin jertfa sa, o dată pentru totdeauna, întreaga floare a cavailerimii rătăcitoare.

Înainte ca cineva să înţeleagă ce se petrece, neasemuitul cavaler de la Mancha, biruitorul uriaşilor, salvatorul domniţelor părăsite şi mântuitorul celor aflaţi la ananghie, se arătă tuturor goii puşcă, descărnat, săllbănog

şi clollănos, dar mândru şi fără pic de roşeaţă-n obraji. Ca urmare, oamenii se traseră îndărăt şi-şi lăsară privirile ruşinate în pământ. La rându-i lui, stimulat de această pildă şi tremurând de emoţie, căpitanul Samson renunţă la veşminte şi se lăsă uns din creştet în tălpi cu balsamul lui Fierabras. Peste câteva clipe, cei doi eroi ai isprăvii se aflau cufundaţi până la gât în acelaşi butoi cu apă de maire, iar părintele Bartolomé, cocoţat pe o ladă, predica înflăcărat despre spiritul de jertfă al hidalgului, asemuindu-l cu cei mai vestiţi sfinţi ai creştinătăţii ş<i cerând, fără urmă de blândeţe în glas, nedemnilor marinari să se po, căiască pentru jignirea ce-o aduseseră cauzei cavalerismului şi credinţei datorate lui don Quijote. Sfârşindu-şi fulminantul discurs, franciscanul îşi azvârli cât colo rasa călugărească şi rămase şi el despuiat în faţa echipajului.

Cât aii clipi, căindu-se de eroarea săvârşită, marinarii se descotorosiră de haine şi goi-goluţi, supunându-se aceleiaşi umilinţe, începură să se îmbrăţişeze plângând şi să ceară iertare pe întrecute milostivului hidalg. Însufleţit de acest succes nesperat, don Quijote nu mai putu fi convins cu niciun preţ să iasă din butoi până a doua zi dimineaţa – timp în care primi cu multă modestie laudele celorlalţi. Numai după ce se-mbţăcă dânsul, marinarii îndrăzniră să-şi acopere şi ei goliciunile.

Acea noapte de pomină de pe „Santa Quijada” fu poate cea mai înălţătoare din toate, noaptea în care inimile – se simţiră cu adevărat fraterne şi oarecum u/iiite printr-un nou botez. În manualul său de quijotism, destinat Lumii Noi, Bartolomé cal Trist analizează pe larg consecinţele acestei nopţi privilegiate, socotind-o fundamentală pentru înţelegerea şi însuşirea idealurilor cavalerismului.

Gum din ziua următoare urmele bubatului negru începură. să se şteargă de pe trupul căpitainului şi cum don Quijote nu dădu niciun semn de molipsire, spectrul

molimei părăsi cugetele marinarilor şi afacerea fu socotită încheiata. Samson Maria y Hernandez nu – se linişti, însă, căutând să găsească o căile de-a-i mulţumi aşa cum se cuvenea mancheigul lui şi, după multe frământări – ajunse la concluzia că nu-i. putea oferi nimic altceva decât prilejul unei noi isprăvi – glorioase, dezvăluindu-i taina ivirii Leviatanului şi lăsâniduri să hotărască singur dacă e nimerit ori nu să-l înfrunte.

Don Quijote primi năstruşnica propunere a – căpitanului ca pe o provocare şi pregăttirille de luptă începură numaidecât, apariţia monstrului fiind prevăzută. peste puţine ceasuri, în preajma miezului nopţii. Deasupra mării – se boltea un – cer înstelat şi senin cu o lună ce lumina ca ziua. Marinarii se-adunară pe covertă vorbind în şoaptă şi privind pe furiş undele întunecate din adâncul cărora avea să se-nalţe curând fruntea gigantică şi zbârcită. Un tremur nervos puse stăpânire pe toţi. Căpitanul Samson mâncă o bătaie soră cu moartea, iar părintele Bartolomé regretă puţin că înainte cu două zile intervenise cu atâta hotărâre spre a-i salva viaţa.

Nerăbdător, cavalerul se arătă şi el pe punit-e, plimbându-se ţanţoş încoace şi-n-colo. îmbufnat îşi resemnat, fără culoare în glas, Sancho Ulmeria recita la voia întâmplării fapte vestite, săvârşite de hidalg în trecut – totul suna ca un pomelnic la o înmormântare. Solemnitatea clipei era sporită de tăcerea nemăsurată a spaţiilor. Transfigurat, hidalgul privea spre larguri, aşteptând ivirea marelui rival şi visând la lupta ce avea s-o pourte cu el, când visarea îi fu tulburată de un mic incident. Trei dintre marinarii armaţi nu de mult cavaleri ai Umilinţei hotărâră să-şi salveze stăpânul cu orice preţ, acţionând la nevoie chiar împotriva voinţei – sale. Pentru a nu fi siliţi să i se împotrivească prea mult, unul din ei apucă un ciomag în mână, iar ceilalţi doi înşfăcară un să o dintr-o ţesătură solidă, pregătindu-se să i-l arunce peste

cap. Deşi toţi membrii echipajului le urmăriră manevrele cu inima istrânsă, nici unul nu socoti înţelept să-i atragă atenţia neştiutorului cavaler. Gând grupul decis al salvatorilor ajunse chiar în spatele lui, cel cu ciomagul se propti mai bine pe picioare, iar ceilalţi doi, îmbărbătându-se cu un strigăt, se aruncară asupră-i. Dar – nenorocire – fatalitate – semn al destinului – sacul nu avea fund! Agresorii se retraseră ruşinaţi, ascunzându-şi feţele pentru a nu fi recunoscuţi, iar don Quijote, buimac, săgetă câteva clipe adunarea mută dinaintea lini cu ochi plini de reproş. Sacul, agăţat în garda sabiei, atârna pe dânsul ca iofustă – şi-l smulise furios şi-3 azvârlii în mare. În aceeaşi clipă, valuri mari începură să se stârnească în preajma corăbiei. Gigantic, Leviatanul aruncă o trombă la mică depărtare de „Santa Quijada". Don Quijote îşi înălţă glasul întru slava Dulcineei, după care coborâi singur într-o barcă şi începu să vâslească spre monstrul ce-l aştepta nemişcat şi paşnic aidoma unei insule lunguleţe de piatră. O altă trombă înspumată se ridică scânteietoare! n aer, murându-l din – cap în picioare. Marinarii îşi acoperită ochii. Sancho şilalţi câţiva, mai tari de înger – continuară totuşi să privească. Ajuns la numai două lungimi de barcă de Leviatan, hidalgul se ridică în picioare şi-şi înălţă braţul, cumpănind greutatea suliţei. Tot atunci, monstrul se răsuci şi coada lui atinse într-o doară fragila ambarcaţiune. Un strigăt de furie şi de groază izbucni din toate piepturile. Proiectat în văzduh, printre sfărâmăturile bărcii, don Quijote se dădu de mai multe ori peste cap, ţinându-se vajnic, cu amândouă mâinile, de suliţa rămasă intactă. Nori grei aoopeniră apoi luna şi totul se cufundă în întuneric.

Cititorul care-n acest punct al istoriei noastre se aşteaptă să dăm o descriere amănunţită şi palpitantă a încleştării dintre don Quijote şi Leviatan va fi cu siguranţă dezamăgit şi contrariat văzând că nu intenţionăm să facem acest lucru. Dacă, supărat peste măsură, nu va sări pur şi

simplu peste acest episod, ci se va arăta dispus să asculte motivele pentru care procedăm astfel, ne va da în cele din urmă dreptate.

Mai întâi, din pricina beznei, nici unul – din martorii înfiorătoarei întâmplări nu a avut cum să-i surprindă continuarea. Apoi, trecut fiind prim-ull moment de groază, marinarii s-au arătat, spre cinstea lor, prea puţin interesaţi de desfăşurarea luptei şi de eventualelle-i amănunte senzaţionale – preocupaţi numai de recuperarea trupului, înisulfleţit ori neînsufleţit, al eroului – bulucindu-se la bărci, ilanisându-le pe apă şi cercetând cu obstinaţie împrejurimiile „Santei Quijada".

În al treilea rând – şi acesta e motivul! cel mai important pentru care nu ne hazardăm într-o descriere fictivă – don Quijote, singurul! în măsură să aducă unele lămuriri, declară că lupta propriu-zisă luase sfârşit odată cu teribila izbitură a cozii şi că de-ntâmplat nu se mai întâmplase, după aceea, mare lucru. Decât că, ţinându-tse vajnic de suliţă – unic pundt de sprijin într-un univers clătinat – se prăbuşise în goli, dar, în iloc să se adamcească în unde, se izbise zdravăn de un perete, din fericire flexibil şi lunecos. După o scurtă, dar temeinică încercetare, îşi dăduse seama că se află în însuşi plantecul Leviatanului. Dovedind imuiltă înţe Hepciune, cel puţin în acest caz, în ilo e să încerce să-i dea lovitura de graţie, lăsase să-i cadă armele şi, ideisfăcându-şi larg braţele, începuse să laude măreţia şi nemăsurata putere a monstrului. Amintindu-şi cum predecesorii săi, de felul lui I-ona, petrecuseră ani îndelungaţi în acea întunecime greu mirositoare, datorită blestemelor şi necontenitelor cârtelli la adresa cerului, făcuse să vibreze înutrrinsul cele mai elocvente – coarde immice şi (tertipul îi reuşise de minune. Trupul Leviatanului se cutremurase mai întlâi de scârbă, apoi, pur şi simpllu, îl vomitase aruimoandu-l afară.

Atunci norii descoperiseră iluna, monstrul pierise în

adâncuri şi marinarii îl scoseseră bine zdrumicat din unde. Armele-i glorioase rămaseră, însă, pe vecie în pântecul colcăitor.

Unii autori, specializaţi în – ceea ce mai nou – se numeşte demistificare, încearcă să ridiculizeze relatarea cavalerului din La Mancha, socotind-o o – simpllă halucinaţie provocată de năprasnica lovitură a – cozii Leviatanului. Dacă în condiţii normale – afirmă ei – hidalgul a fost în stare să ia nişte mori de vuit drept uriaşi cu braţe rotitoare, mai trebuie, oare, să ne mirăm că, într-o atare conjunctură, aidâmcull în care s-a scufundat i-a apărut ca însuşi pântecul monstrului?

Ei bine, acestor autori fără căpătâi le interzicem să-şi facă publice lucrările maliţioase înainte de a-şi dovedi bravura, aruncând mănuşa în obrazul nepătat al eroului nostru. Se tem de apriga-i mânie? Fie şi aşa – suntem dispuşi să le mai acordăm o şansă, îngăduindu-le să-l provoace la luptă pe Sancho Ulmeria, primul care a aşternut pe hârtie această poveste, primul vinovat, aşadar, de răspândirea ei pe tot pământul. Pentru a le spori furia, le vom reaminti că ereticul scutier a făcut credibilă relatarea afirmând că atât el, cât şi întreg echipajul „Santei Quijada” au zărit în zorii zilei cadavrul Leviatanului plutind pe ape, răpus şi sfâşiat, fără-ndoială, de armele pe care neasemuitul cavaler le uitase în pântecul său.

Neîncrezătorii să tragă spada! Cât despre noi, vom lăsa deschis finalul acestui capitol până ce adevărul va fi stabilit în chip peremptoriu de un duel cavaleresc pe viaţă şi pe moarte.

Sanguis decrevit!

10 AMADIS AL XXX-LEA

Printre ultimele aventuri ale hidalgului pe mare se înscrise şi specifica, tradiţionala, nelipsita aventură a înfruntării unei corăbii-pirat. Aceasta veni la timp,

petrecându-se aievea (şi întocmai cum o vom descrie mai jos), împiedicându-i pe scrupuloşii cronicari quijotişti să o născocească şi să păcătuiască, astfel, împotriva adevărului. Că, la o cercetare mai atentă, corabia funestă s-a dovedit a nu fi propriu-zis una piraterească şi nici căpitanul ei un răufăcător notoriu, ba dimpotrivă, nu e vina nimănui – important rămâne numai faptul că don Quijote n-a fost frustrat, în datele ei esenţiale, de o păţanie consacrată şi ţinută la mare cinste de toţi aventurierii mărilor.

Împrejurările în care corabia-pirat s-a înfăţişat echipajului de pe „Santa Quijada" au fost dintre cele mai ameninţătoare. Lipsa vântului făcea imposibilă fuga ori manevrele menite apărării, curentul oceanic favoriza apropierea navelor, iar tunurile comandate de căpitanul Samson nu voiau nicicum să funcţioneze. Când unul din ele scuipă totuşi o ghiulea, ţeava-i plesni şi răni mai mulţi oameni, făcând multă pagubă-n jur.

Resemnaţi, aşteptându-se la tot ce putea fi mai rău, dar pregătiţi să-şi vândă scump pielea, marinarii îşi aduseră dintr-odată aminte de don Quijote. Trezit de explozia tunului dintr-un somn adânc şi binefăcător, închipuindu-şi că Leviatanul revenise şi ataca furios corabia, hidalgul se-mbrăcase deja şi-şi pusese armura, scotocind prin toate ungherele în căutarea unor arme. Cum cele autentice îi fuseseră înghiţite de monstru, trebui să se mulţumească cu altele, boante, fără tăiş şi cam fragile, folosite de marinari în timpul turnirului.

Când află despre ce era vorba, mulţumi cerului şi destinului pentru minunatul prilej ce i-l ofereau şi, fără să-ntâmpine de astă dată nicio împotrivire, urcă într-o barcă alături de Sancho şi alţi trei marinari, îndreptându-se glonţ spre corabia agresoare. Nava, plutind în derivă, fu uşor de abordat – don Quijote, icnind şi congestionându-se la faţă, urcă singur pe punte, cu ajutorul unei funii. Acolo îl aşteptau pe puţin douăzeci de piraţi, în cele mai

neverosimile şi mai nepotrivite poziţii (care şezând, care dormind, care privind în cu totul altă parte decât s-ar fi cuvenit), tratându-l dispreţuitori şi indiferenţi.

Neînfricatul cavaler văzu roşu înaintea ochilor şi din pieptul lui ieşiră asemenea răcnete, încât marinarii de pe „Santa Quijada” simţiră că li se face părul măciucă. Aidoma unui taur înfuriat, don Quijote porni la atac. Primul răufăcător pe care spada lui boantă-l atinse se dădu de-a berbeleacul în mare; următorul, privindu-l cu nişte ochi goi şi stupizi, primi o asemenea lovitură în foaie, încât se frânse numaidecât din mijloc. Convins că bandiţii îngheţaseră pur şi simplu de spaimă la vederea lui ori fuseseră vrăjiţi de căutătura-i semeaţă, hidalgul nu-şi făcu nicio problemă în legătură cu pasivitatea şi nemişcarea acestora. Răsucindu-se ca o sfârlează, însufleţind acel univers adormit, răvăşindu-l şi dându-l peste cap, nici nu avu timp să observe cât de uşor îi cădeau victime toţi rivalii. Unui munte de om ce stătea lângă cârmă, rezemat într-o halebardă şi aninat – fără îndoială din pricina greutăţii lui – în câteva funii legate de cel mai apropiat catarg, îi reteză genunchii şi, în cădere, uriaşul fu cât pe-aci să-l îngroape sub el. Însuşindu-şi halebarda, armă adevărată şi de temut, don Quijote semăna pustiul în jur. Capete de bărboşi şi de spâni, de adolescenţi şi de bătrâni, cu înspăimântătoare cicatrice, începură să se rostogolească pe covertă ori să zboare peste bord.

Cumplită era mânia manchegului, neistovită puterea ce izvora dintr-însul! O, voi, piraţi ce străbateţi trufaşi şi răzvrătiţi mările lumii, feriţi-vă în veci de corabia pe care s-ar putea afla din întâmplare un asemenea cavaler!

Ajuns lângă catargul mare, don Quijote văzu ca printr-o ceaţă un ins ce-l ţintuia cu aroganţă, zâmbind într-o doară şi ţinând în mâna dreaptă o floretă cu garda de aur. Cu o lovitură iute, îi zdrobi pieptul, apoi, cu încă una bine plasată, îi reteză picioarele – trufaşul hoţoman

continuă să-l privească zâmbind. Uşor tulburat, hidalgul îi turti capul de catarg şi, cu un trosnet teribil, acesta plesni; zâmbetul rămase totuşi încrustat pe chipul ciopârţit şi galben, ca de ceară. Abia atunci, simţind că-l ia cu friguri, cavalerul nostru descoperi vicleşugul celuilalt: tot trupul îi era înfăşurat în funii legate de catarg – le tăie şi duşmanul căzu la pământ, cum ar fi trebuit să facă, în mod normal, încă de la prima lovitură. Lupta continuă şi mai aprigă după aceea şi fără niciun alt incident, deoarece don Quijote descoperi şiretlicul piraţilor care, fie pentru a-l înspăimânta, fie pentru a-şi ţine drepte trupurile cuprinse de tremurul fricii, se legaseră cum putuseră de diferite obiecte de pe corabie.

Între timp, pe punte se căţăraseră Sancho şi ceilalţi trei marinari. În urma lor soseau alţii, cu toate bărcile disponibile de pe „Santa Quijada”, dând strigăte vitejeşti de asalt şi fluturându-şi în aer armele şi bonetele. Cuprins de un nou avânt, manchegul voi să isprăvească cu ultimii ticăloşi înainte de a primi sprijinul echipajului, dar nu-şi putu înfăptui dorinţa deoarece Sancho Ulmeria, ca un neautentic scutier ce era, îi încătuşă braţele iar marinarii îl legară fedeleş. Apoi, nedreaptă răsplată pentru o asemenea faptă de bravură, cavalerul se văzu murat din creştet în tălpi de mai bine de zece hârdaie cu apă.

Abia atunci, trezit ca dintr-un vis şi privind cu luare aminte în jur, se dumiri că piraţii pe care-i spulberase cu atâta râvnă nu erau decât nişte biete păpuşi, neîndemânatic lucrate, iar sângele şi maţele risipite pretutindeni doar cârpe, ceară, rumeguş şi paie.

Să nu-şi închipuie cineva că prin aceasta don Quijote se dezonorase ori se făcuse de ruşine; marinarii îl dezlegară, îi lăudară îndrăzneala şi-l asigurară că întâmplarea nu-i ştirbea cu nimic faima – cutezase oare vreunul din ei să atace corabia-pirat când încă nu se ştia că echipajul îi e format numai din aceste stranii şi

neverosimile păpuşi? Ba mai mult – presupunând că ar fi ştiut şi acest lucru, care marinar nu s-ar fi îngrozit la gândul de-a păşi pe o corabie a nălucilor, supusă, poate, unei cumplite osânde? Graţie haosului pe care don Quijote îl sădise-n jur, totul arăta mai omenesc şi mai puţin îngrijorător. Unul câte unul, luându-şi inima-n dinţi, marinarii începură să cerceteze corabia şi să pătrundă-n interiorul ei. Peste puţin, don Quijote fu condus într-o cabină retrasă, unde fusese descoperit, agonizând, un om între două vârste – niciun alt suflet viu nu se mai afla pe corabie. De multe zile, probabil, muribundului nu i se mai dăduse nicio îngrijire, căci veşmintele îi erau murdare şi rău mirositoare. Broboane reci de sudoare îi curgeau de pe fruntea pleşuvă şi-naltă pe faţa gălbejită, atinsă de paloarea morţii. Mai păstra o scânteie de viaţă doar în ochii înceţoşaţi, ţintuiţi cu încăpăţânate asupra unui scut aşezat la picioarele patului – scut măiestrit lucrat şi cu blazon cavaleresc. Cu uimire şi tulburare, don Quijote recunoscu pe suprafaţa lui însemnele gloriosului şi venerabilului cavaler Amadis de Gaula, pildă vie şi model al întregii cavalerimi rătăcitoare.

Marinarii se-ntoarseră pe punte. Lângă suferind rămaseră doar hidalgul, franciscanul şi scutierul. Îi spălară trupul cu veneraţie, îi primeniră veşmintele şi aşternutul şi încercară să-i picure printre buzele strânse câţiva stropi de vin. Spre seară, nefericitul cavaler dădu semne de viaţă, obrajii îi prinseră puţină culoare şi, sprijinit, reuşi să se aşeze în capul oaselor. Ciuguli câteva fărâmituri de pâine şi izbuti să dea peste cap un pahar plin ochi cu vin rubiniu de Plebanos.

Cu toate acestea nu scoase niciun cuvânt până ce don Quijote nu-i arătă consideraţia adâncă ce i-o purta, rugându-l, de-i stătea-n putinţă, să le dezlege enigma ciudatei corăbii, altă fiinţă vie care să le aducă vreo lămurire nemaiaflându-se în cuprinsul ei. Auzind de

această pustiire, muribundul se-ntunecă la chip şi o clipă cei trei crezură că-i venise sorocul, dar apoi, golind stacană după stacană, îşi reveni şi limba i se dezlegă. Numele său era Amadis al XXX-lea (străstră-strănepot al marelui Amadis de Gaula), cavaler rătăcitor exilat de bunăvoie, alături de întreaga floare a cavalerimii rătăcitoare din Spania, pe nefericita corabie cu flamură piraterească. El şi ceilalţi patruzeci de cavaleri faimoşi – morţi cu toţii între timp – hotărâseră să se supună acestui exil voluntar, înainte cu câţiva ani, din pricina unui anume hidalg din La Mancha, pe nume, pare-se, don Quijote, ale cărui aventuri deşănţate îi eclipsaseră, ridiculizându-i, ruşinându-i şi punându-i în cele mai blestemate încurcături. Semnele dizgraţiei li se arătaseră mai întâi pe la hanurile unde trăgeau, toate târfele din partea locului înghesuindu-se să-i admire şi oferindu-se să-i armeze, din nou, cavaleri. Apoi, avuseseră de furcă cu paznicii morilor de vânt, cu vizeainii, cu alcazii, cu Santa Hermandad, fiind excluşi din rândurile ei, şi-n cele din urmă, pentru a le încununa nefericirea, însuşi regele scosese un edict ce le interzicea să se apropie vreodată de slăvitul Escorial. Ca urmare, în loc să fie cinstiţi curii le cerea rangul, începuseră să fie trataţi ca nişte golani smintiţi, arătaţi cu degetul de toţi mocofanii şi luaţi în tărbacă. Cu alte cuvinte, acel năstruşnic mancheg le mâncase pâinea. Faima lui incertă o copleşise pe-a lor şi figura lui ajunsese să fie singura preţuită de oameni. Nimic nu-i mai putuse mulţumi pe aceştia. Încercaseră să-i semene necunoscutului cavaler, dar le fusese peste putinţă să-i egaleze năstruşnicia şi vitejia năbădăioasă. Fiind crescuţi la o cu totul altă şcoală a cavalerimii rătăcitoare decât la aceea pe care căuta să o impună obscurul hidalg, nu izbutiseră să ţină pasul cu dânsul. Când îşi dăduseră seama că învăţătura lor nu mai corespundea vremii şi că noua credinţă impusă de mancheg câştigă inimile în pofida

celei vechi, reprezentată de ei, hotărâseră să-şi piardă urma în lume, să se exileze, lăsând Spania pe seama noii sale sminteli. Cumpăraseră o corabie, făcuseră jurământ de credinţă şi de tăcere, făgăduindu-şi unii altora să nu mai calce pe uscat decât pentru a se aproviziona cu cele necesare traiului pe mare, şi deveniseră navigatori stingheri şi singuratici. Ridicaseră flamura piraterească pentru a se feri de orice întâlnire nedorită şi pentru a sili toate corăbiile să-i ocolească. Astfel, din cavaleri ai faimei deveniseră cavaleri fără faimă, fideli noului şi vitregului lor statut. Conform înţelegerii de la început, spre a nu fi copleşiţi de disperare la moartea unuia sau altuia dintre ei, îndată ce un cavaler pierea într-o furtună, într-o încăierare cu băştinaşii din insule ori cu adevăraţii piraţi, supravieţuitorii îl înlocuiau cu o păpuşă cât de cât asemănătoare cu dânsul, pe care o ţintuiau pe punte.

Spre dimineaţă, după ce le dezvăluise alte şi alte nefericite episoade din existenţa sa de sihastru, Amadis al XXX-lea îi întrebase cu tremur în glas dacă în Spania se mai vorbea de acel don Quijote, vestit şi preamărit în vremea lui. La această întrebare, Sancho se-nroşi, părintele Bartolomé se cufundă-n rugăciune, iar don Quijote, punându-şi mâna pe piept, îi dădu un răspuns vrednic de laudă, asigurându-l că acel obscur hidalg din La Mancha fusese uitat de toată lumea şi, dacă cineva îl mai ţinea minte, era numai pentru adânca preţuire arătată cavalerimii rătăcitoare şi pentru marea sinceritate cu care deplânsese exilul nepreţuiţilor cavaleri, morţi pe această corabie. Pentru a le duce faima mai departe, se informă şi el, umilul servitor şi admirator al lui Amadis al XXX-lea, de numele tovarăşilor săi, făgăduindu-i să le preamărească în întreaga lume. Numele celor patruzeci de cavaleri alungaţi din Spania de faima inegalabilului don Quijote de la Mancha sunt acestea: Amadis al XXXI-lea, al XXXII-lea, al XXXIII-lea, Florisel de Niquea al XI-lea, Tancred de

Clorinda, Morrigán de Morrigán, Luis de Avilla al XLI-lea, Barahona de Angélica, Baltasar de Alcázar, Pedro de Padilla al XVIII-lea, Bernardo de Iberia, Quirieleison de Montalbán al II-lea, Palmerín de Inglaterra, Palmerín de Francia, Palmerín de España, Tirante-cel-fără-pată-şi-prihană, Bernardo del Carpió al X-lea, Rogel cel Roşu, Rogel cel Negru, Rogel cel Violet, Lepolemo al XCIX-lea cavaler-al-Crucii, Olivante de Laura, Olivante de Teresa, Olivante de María, Olivante de Gloria, Roldan de Angélica al LXV-lea, Reinaldos de Montalbán al III-lea, Tirante cel Alb, Esteramundi de Maldonado, Estera

mundi de Argán, Esteramundi de Maldonza, Florisando de Roncesvalles al X-lea şi al XI-lea, Platir de Plăcerdemivida, Primaleón de Montemayor al XXI-lea şi al XXII-lea, Lisuarte de Grecia al XXVIII-lea, Esplandián de Pintiquimestra al VI-lea, Florismarte de Hârcania al XVI-lea, Lancelot Osuláunu.

Sfârşind de înşirat numele cavalerilor, Amadis al

XXX-lea se arătă peste măsură de obosit. Cu un ultim efort, îi ceru lui don Quijote să-i împlinească dorinţa din urmă, şi anume să incendieze corabia de îndată ce trupul lui neînsufleţit va fi cusut, după datina mării, într-un sac şi cufundat în unde. Don Quijote îi făgădui şi, când Amadis îl întrebă ce nume poartă, pentru a-i putea mulţumi, răspunse tulburat şi trist: Alonso Quijano. Puţin după aceea, stră-stră-strănepotul lui Amadis de Caula muri fără chin şi fără regret, narcotizat de cei zece litri de vin ce-i băuse pe nerăsuflate în acea noapte. Trupu-i fu cusut în sac şi don Quijote, înainte de a le face semn marinarilor să-l azvârle în mare, îl plânse cu lacrimi adânci. Cu toate că echipajul şi chiar căpitanul Samsón ar fi voit să se strămute pe corabia cavalerilor rătăcitori – aceasta fiind mult mai trainică şi mai bine utilată decât „Santa

Quijada” – hidalgul nu îngădui o asemenea profanare şi cu mâna lui îi dădu foc. Apoi se-napoie pe „Santa

Quijada” şi se-nchise-n cabină. Trei zile nu bău niciun strop de apă şi nu puse nimic în gură. Sancho, privindu-l printr-o crăpătură a uşii, îl văzu stând nemişcat, pe un colţ al patului, cu capul în mâini şi repetând necontenit acelaşi şi acelaşi nume: Alonso Quijano.

11 POETUL ŞI CRONICARUL

În mintea lui don Quijote se petrecuse una din acele deconcertante răsturnări, de natură să-i pună în cea mai mare încurcătură şi dificultate pe toţi biografii săi: cavalerii morţi de moarte bună pe corabia exilului îi apărură ca victime neîndoielnice ale mâniei lui oarbe, iar păpuşile spulberate pe punte i se înfăţişară ca oameni vii, măcelăriţi până la ultimul, dintr-o regretabilă eroare. Don Quijote – ucigaşul cavalerimii rătăcitoare din Spania: pas de mai scoate din creierii zăticniţi ai eroului o asemenea aiureală! Mâinile-i erau mânjite cu sânge, chipul îi era mânjit cu sânge, pieptul îi era şi el pătat, la fel ţurloaiele, spinarea, tălpile – o adevărată nenorocire! Numai penitenţa îndelungată şi aspră îl mai putea salva de flăcările veşnice ale Gheenei. Covârşitoare şi sumbre gânduri frământau cugetul însinguratului cavaler.

Nu acelaşi lucru se putea spune despre părintele Bartolomé cel Trist, devenit peste noapte senin şi chiar voios. Ne sunt cunoscute planurile acestuia în legătură cu don Quijote, cu răspândirea quijotismului pe tărâmurile virgine ale Lumii Noi, dar nu ştim nimic despre felul cum înţelegea să le pună în practică. Până de curând nici abilul franciscan nu prea avusese habar. îl familiarizase pe mancheg cu limba nahuatl, îi deschisese noi orizonturi de cunoaştere, îi dezvăluise numeroase taine ale Conchistei, dar se văzuse mereu constrâns să le învăluie, din lipsa unei tactici nimerite, într-un veşmânt străin, mistagogic şi vrăjitoresc. Acum, în sfârşit, se simţea pregătit să-i spună adevărul şi aştepta doar prilejul nimerit. Spovedania lui Amadis al XXX-lea îl inspirase şi-i arătase limpede calea pe

care o avea de urmat Cavalerul. Faţa Lumii Noi nu putea fi schimbată decât înlocuind vechiul tip de conchistador cu altul nou, după chipul şi asemănarea acestuia; Noua Spanie nu putea renaşte decât supunându-se unei noi cuceriri întru legea şi idealurile quijotismului. Gândul părea simplu, dar nu era lesne de înfăptuit: lucrurile trebuiau să se desfăşoare în aşa fel încât don Quijote să ajungă singur la el şi să voiască recucerirea noilor pământuri. Deocamdată Lumea Nouă, Conchistă, conchistadorii şi indienii erau pentru el simple ficţiuni. Cu nerăbdare, marele Protector al Indienilor aştepta ca hidalgul să ia contact cu aceste realităţi şi să se convingă de necesitatea prefacerii lor. Din fericire, contactul aşteptat nu întârzie prea mult şi constitui, din toate punctele de vedere, o revelaţie cu adânci urmări pentru don Quijote.

La cinci zile după incendierea falsei corăbii piratereşti, „Santa Quijada” acostă lângă o mică insuliţă din apropierea coastelor Mexicului, pentru a-şi împrospăta proviziile cu apă. Insuliţei i se spunea La Isla de los veinte nombres[4], deoarece cartografii nu se putuseră hotărî asupra nici uneia din denumirile date de cei douăzeci de corăbieri ce o descoperiseră – fapt imposibil, dar atestat de ticluitele jurnale de bord – în aceeaşi zi. Denumirile-i merită să fie amintite deoarece caracterizează, cum nu se poate mai elocvent, imaginaţia navigatorilor spanioli: Insula încântării, Insula dezolării, Insula rodiilor, Insula Şerpilor, Insula Demonului, Insula Fecioarei, Noua Castilie, Noua Granada, Noua Estremadura, Insula pustie, Insula belşugului, Insula Sf. Ignaţiu, Insula Sf. Gheorghe, Insula Sf. Ioan, Insula Sf. Petru, Insula Adormirii, Insula Trezirii, Insula Alfa, Insula Omega şi, în fine, Insulafăra-nume. Pentru a încununa aceste botezuri succesive, cronicarii quijoteşti o numiră, în amintirea păţaniei ce-o suferi don

---

4 Insula cu douăzeci de nume

Quijote în cuprinsul ei, Insula conchistadorilor.

O vegetaţie luxuriantă o acoperea aproape în întregime. În urmă cu cincizeci de ani, un trib numeros o populase – între timp membrii lui fuseseră exterminaţi ori transformaţi în sclavi şi vânduţi, ca nişte păgâni ce erau, turcilor şi arabilor. Păsări exotice roiau în văzduh şi izvoarele calde răspândite ici-colo ridicau aburi fierbinţi deasupra pădurilor. Se spune că piraţii îşi îngropau comorile în adâncul ei. În templele ruinate creşteau ierburi mucegoase şi arbori sfrijiţi, neatinşi vreodată de razele soarelui. Văi înguste, în care abia se putea strecura un călăreţ, urcau spre vulcanul de dimensiuni mijlocii ce-ncununa mijlocul insulei. Răsuflarea-i era aproape stinsă – fumega, dar fumul i se-nălţa străveziu ca o ceaţă. Tărâm sufocant de umbre şi năluci, străin de dulcea limpezime a câmpiilor castiliene, La Isla de los veinte nombres ispiti sufletul dornic de sihăstrie al hidalgului.

În dimineaţa când „Santa Quijada” trebuia să ridice ancora pornind spre Mexic, don Quijote ajunse înot pe plaja îngustă a insulei. Gol până la brâu, încins cu spada lui Amadis al XXX-lea şi desculţ, el se avântă în junglă. Un ceas, hăţişul nefiind prea des, înainta aproape alergând, lăsându-şi trupul biciuit de crengi, de liane, de ierburi – epuizat de flagelarea vegetală se opri apoi lângă un izvor. Sângele îi şiroia pe umeri şi tălpile îl dureau. Se aplecă să bea şi chipul trist, hieratic, i se oglindi în suprafaţa umbroasă a apei. Privindu-se adânc în ochi, don Quijote îşi făcu jurământul de pustnic – tulbură apoi izvorul şi chipul celuilalt pieri. Porni mai departe, croindu-şi drum cu sabia.

Spre amiază, frânt de oboseală, poposi la poalele vulcanului. Aerul era încins şi arzător ca sub o lupă. Se cufundă în somn. Nu visă nimic, dar, aidoma profeţilor, trezindu-se, intră în adevăratul vis: cel al realităţii. Întâmplarea făcuse ca, în timp ce el dormea acoperit de-un morman de frunze, doi indieni fugiţi de pe un vas spaniol,

încărcat cu aur şi sclavi, ce poposise în drumul său spre Spania de cealaltă parte a insulei, să se refugieze de urmăritori într-un arbore din apropiere. Vocile şoptite ale acestora păreau că vin din văzduh. Dilatate de tăcerea după-amiezii solare, păstrau prea puţine inflexiuni omeneşti. Spaima strecurase în ele accente misterioase. Don Quijote le ascultă fără teamă, începând puţin câte puţin să le înţeleagă. Indienii fugiţi grăiau în limba nahuatl, limba vrăjitorilor după ştiinţa hidalgului, aşadar, nu puteau fi decât nişte spirite. Tremurătoare, glasurile invocau fără şir ori discernământ zei păgâni şi sfinţi creştini. Deşi se arătau confuze şi delirau, era totuşi limpede că aveau nevoie de ajutor. Stârniseră probabil vreun vrăjitor temut ce se sălăşluise în acea insulă. Numindu-i pe spanioli demoni albi, nu treziră nicio suspiciune în cugetul hidalgului. După bunul obicei al oricărui sălbatic aflat la ananghie, cei doi făgăduită zeilor protectori şi sfinţilor Juan, Jorge, Pedro şi Alonso marea cu sarea, în schimbul mântuirii lor. Don Quijote, auzindu-şi pomenit prenumele, îşi închipui că toate acele răsplăţi fabuloase îi sunt oferite lui. Răspunzându-le în nahuatl, îi asigură că nu mai aveau de ce se teme de vreme ce-şi puseseră nădejdea într-însul şi-i făgăduiseră daruri atât de bogate. Câteva clipe, totul amuţi. Apoi se auziră câinii. Cu toate că don Quijote nu ştia de niciun vrăjitor care să aibă nevoie de câini pentru a-şi urmări spiriduşii, se pregăti de luptă. Şi câinii demonilor albi se repeziră hămesiţi spre arborele apărat de neasemuitul cavaler. Vai lor – animale fără minte! în mai puţin de-un minut, lătraturile li se prefăcură-n horcăieli de moarte. Se lăsă din nou liniştea. Apoi se iviră înşişi demonii albi, travestiţi, spre a-l induce în eroare pe erou, în soldaţi spanioli. Văzându-şi haita spârcuită de strania arătare, aceştia ezitară câteva momente. Destul pentru ca unul din ei să primească o lovitură năucitoare în chivără şi, împiticindu-se, să cadă lat

la pământ. Uitând de pustnicie şi de jurământul făcut, don Quijote, redevenit cavaler al nepreţuitei sale Dulcineea, le pretinse să i se închine, aducându-i acesteia laude. Convinşi că n-au în faţă o nălucă ori un duh rău, ci un om aievea, pe care numai dracu-l aruncase de cine ştie unde în calea lor, soldaţii mai prinseră ceva inimă şi-şi scoaseră spadele. De prisos încercare! Ştiindu-se protejat de forţe supranaturale, hidalgul nu mai cunoştea teama. Se repezi spre tăişurile ameninţătoare, semănând în jur groază şi alegându-se cu multe răni (fiecare primi apoi un nume ales, simbolic, în limba nahuati). Încărcându-şi rănitul, soldaţii dădură bir cu fugiţii. Prea vlăguit, învingătorul renunţă să-i mai urmărească. Căzu în genunchi, sângerând din toate mădularele. Ca prin vis, văzu două siluete ce se apropiau de el, sfâşiindu-şi veşmintele. Fu bandajat, sângele i se opri şi, puţin după aceea, ridicat pe braţe, leşină. Astfel luă sfârşit scurtul şi neizbutitul episod al îndepărtării sale de lume.

Când îşi reveni, era din nou pe „Santa Quijada" şi echipajul stătea roată în jurul lui. Limba vrăjitorească nu înceta să-i răsune-n urechi amestecată cu crâmpeie de spaniolă. Cei doi indieni, avându-l tălmaci pe părintele Bartolomé, povesteau marinarilor cum fuseseră descoperiţi şi salvaţi de hidalg, aducându-i nenumărate laude şi numindu-l adesea mare tlacatécatl[5]. Cu o voce slabă, don Quijote ceru o cupă din vinul luat de pe corabia-pirat, o goli până la fund şi, vlăguit de greaua pierdere de sânge, se cufundă iarăşi în somn. La căpătâiul lui rămase numai Sancho. Peste puţin, îl înlocui unul din marinarii armaţi cavaleri. Pe covertă îl aşteptau, aşezaţi pe rogojini, ca pentru un mare sfat, căpitanul Samson, o parte din marinari, franciscanul şi cei doi azteci.

Numele celui dintâi era Netzualcoyotl, prinţ, poet şi sfetnic al ultimului rege aztec răzvrătit, Cuahtemoc. Al

---

5 conducător al bărbaților

doilea se numea Xichinpopin, bărbat de viţă nobilă, învăţat, bun astrolog, recitator şi cronicar al Conchistei. Amândoi fuseseră buni prieteni ai franciscanului Bartolomé înainte de plecarea acestuia în Spania. Convinşi după o vreme că Protectorul indienilor nu avea să se mai întoarcă, încercaseră să organizeze o disperată rebeliune a sclavilor din mine, dar, surprinşi în timpul pregătirilor, fuseseră puşi în lanţuri şi osândiţi parte la moarte, parte la o cumplită robie dincolo de ocean. Doar ei reuşiseră să fugă de pe corabia încărcată cu aur, mirodenii şi sclavi şi, graţie nesperatului ajutor al hidalgului, să scape cu viaţă. Vărsând lacrimi amare, bătându-se cu pumnii în piept şi jelind apusa glorie a miticului Aztlan în versuri nespus de sugestive, cei doi nobili îi impresionară adânc pe ascultători.

Ridicându-se în cele din urmă în picioare şi înălţându-şi glasul deasupra lor, grăind în nahuatl şi traducând apoi în spaniolă, franciscanul Bartolomé le făgădui mântuirea. Pe corabia ce se-ndrepta acum spre Mexic se afla omul speranţei, omul dreptăţii şi al bucuriei, cel care cu faima şi braţul său avea să stârpească Răul. O mare tăcere se lăsă în larguri şi deasupra „Santei Quijada”. Bartolomé cel Trist vorbi până spre seară, neîntrerupt, despre virtuţile cavalerului din La Mancha, despre neţărmurita-i putere de-a înrâuri cugetele şi inimile, reaminti tuturor aşa-zisul flagel al imitaţiei ce bântuise în Spania, neocolind nici echipajul de faţă, despre înnobilarea tuturor celor din preajma cavalerului, despre sămânţa revoltei metafizice ce stăruia într-însul, având nevoie doar de un obiect potrivit pentru a irumpe în şuvoaie irepresibile, despre măreţie, despre renaştere, despre credinţă; purtat de avântu-i oratoric, nu ezită să-l asemuiască pe don Quijote cu Quetzalcoatl, zeul aşteptat, fiinţa cu puteri supraomeneşti, hărăzită să dea un nou chip Mexicului şi samavolnicei cuceriri dintru-nceput.

Adunarea de pe „Santa Quijada” hotărî să facă tot ce-i stătea-n putinţă pentru a aprinde în sufletul minunatului cavaler dorinţa de-a îndrepta tot Răul din Lumea Nouă. Putem oare acum, după atâtea veacuri, să ne-ndoim de buna lor credinţă? Putem oare să punem nădejdea lor numai în seama unei însufleţiri ori iluminări specifice oricărui început? Cei patruzeci de exilaţi, de sceleraţi şi de robi de pe „Santa Quijada” credeau în naşterea unei noi epoci, închinată dreptăţii şi curajului; pentru această miraculoasă Utopie nu li se cuvine decât cinste, pentru tentativa reală de a o înfăptui – numai admiraţie! Aventura lor a fost una dintre cele mai fascinante şi, cel puţin pentru noi, care scriem această cronică, ea are forţa şi valoarea marilor mituri ale istoriei.

Convalescenţa lui don Quijote şi revenirea-i la viaţă coinciseră astfel cu o profundă trezire a conştiinţei sale. Limba nahuati, prin mărturia plină de pocăinţă a franciscanului, deveni pentru dânsul ceea ce fusese întotdeauna – limba aztecilor, limba războinicilor înfrânţi şi nimiciţi în lupta cu conchistadorii spanioli. Aceştia, din simple viziuni, deveniră oameni în carne şi oase, ca şi indienii. Episodul din junglă îi fu lămurit pe deplin. Formulele fals-vrăjitoreşti i se reorânduiră în minte, alcătuind o frescă a Conchistei. Numele atribuite unor duhuri şi puteri nevăzute redevenită nume ale regilor azteci, ale zeilor şi ale cavalerilor spanioli. Pentru prima oară în viaţă, ajuns la o vârstă destul de înaintată, cavalerul Tristei Figuri află, cu neîncredere mai întâi, apoi cu groază, cu uimire şi cu revoltă, despre existenţa câmpurilor de exterminare în masă (avu nevoie de mult timp până să înveţe corect aceste trei cuvinte stranii şi respingătoare), despre lagărele de muncă forţată şi despre umilirea celor sortiţi unei pieiri lente şi necruţătoare. Netzualcoyotl, prinţul poet, şi Xichinpopin, cronicarul, îi recitară seară de seară din cântecele lor compuse anume

pentru a-l lumina şi, pătrunşi de un quijotism de ordin intuitiv, îi deveniră în scurt timp prieteni apropiaţi. Lor li se datorează câteva din cele mai frumoase poezii dedicate, în taină, Dulcineei. Cititorul le poate găsi şi acum în oricare din antologiile poeţilor mexicani ori în vreunul din numeroasele codice ale Conchistei. Versurile glorifică Iubita ca pe un rod nepreţuit al lumii: părul ei îmbină culori nenumărate „într-un penaj cu joc de nestemate”, buzele ei sunt „licoare ameţitoare ce-i îmbată pe prinţi”, braţele ei de neguri, de răcoare au mireasma „porumbului copt ce îmbie fierbinte”, gâtu-i e „lujer crud de manila”, „inima-i de foc bate între corole de lumină”, şi pântecul său tresaltă aidoma unei „păsări de jar”, ce-l vrăjeşte şi-l ademeneşte pe îndrăgostit în „Casa Primăverii”. Ţărăncuţa. din Toboso e numită când „ploaie azurie, învăluită-n fum”, când „frunziş ce se deschide-n taină”, şi ridicată la demnitatea niciodată jinduită de ea a celei „ce iscă viaţa în câmpie”. Dragostea manchegului se-nveşmântă ca însuşi „Pomul înflorit al vieţii”, iar aleasa lui, „cea vrednică să o contemple zeii”, păşeşte regal pe-ntinderile Tenochtitlanului, urmărită de gingaşul descântec al cântăreţului:

Să dăinui îndelung!
Deschide-ţi mirabila coroană aici, pe pământ;
De te unaui, florile tale se-aştern peste noi…
Tu singură podoaba-ţi risipeşti…

Delicatelor stihuri de amor li se adăugară în timp altele, pentru a descrie pe un ton de sumbră exultanţă şi revoltă înfrângerea aztecă şi umilitoarele-i consecinţe. Dacă vrem să înţelegem cu adevărat tulburarea ce-o pricinuî-x hidalgului şi hotărârea ce-o zămisliră într-însul, trebuie să pătrundem şi noi în peisajele lor crepusculare, înroşite de văpaia rugurilor, colbuite de pulberea scuturilor zdrobite peste care se-ntind vrăjmaşele umbre ale morţii şi jeluirile orfanilor. Principii sunt în lanţuri, cei născuţi

pentru bucurie zac în ţărână, spun poemele, şi astăzi, când ceasul mâniei a sunat, neomenia, dezmăţul, mârşăvia au ajuns la mare cinste, cu toţii-s întinaţi încă din fragedă pruncie, regii sunt robi, totul cade, se-nvălmăşeşte, tronurile s-au surpat şi zidurile palatelor poartă mărturii de sânge. Moştenirea a fost pierdută, ca un vis, peste noapte, templele fumegă iar lacrimile curg şuve: „spălând oasele celor morţi pentru onoarea şi mândria seminţiei lor. Poeţii deplâng risipirile de suliţi, războinicii pieriţi în luptă, „florile inimii pe-ntinsul câmpei", şi robia nedemnă, chinuitoare în care au căzut fraţii, copiii şi părinţii lor, căci omul nu mai face acum nici cât „Stârvul unui şobolan". „Pustie, ay, cât de pustie e inima mea", se lamentează Netzualcoyotl, „sunt poetul Ţărmului celor nouă şuvoaie şi pe limanul învolburat, o, prieteni, cât de curând a venit vremea greu giulgiu să aruncaţi peste mine. Pe ţărmul turturelelor, acolo, departe, voi pogorî în mormânt".

Mişcat până la lacrimi şi pornit pe fapte mari, minunatul hidalg din la Mancha îi ceru părintelui Bartolomé, primul său iniţiator în tainele Conchistei, să-l numească neîntârziat Cavaler al Noii Spanii, pentru a îndrepta toate nedreptăţile săvârşite acolo.

Spre a da mai multă solemnitate mult aşteptatei clipe, Marele Protector îl lăsă să-nţeleagă că nu avea căderea să decidă singur, trebuind să ceară sfatul cavalerilor Umilinţei, căpitanului Samson, scutierului Sancho şi mai cu seamă celor doi nobili azteci. Don Quijote se supuse resemnat aşteptării şi-n ceasul când în zare se iviră ţărmurile Mexicului primi investitura. Bartolomé cel Trist îl unse cu mir şi, atingându-i umărul drept cu sabia de obsidian a prinţului Netzualcoyotl, îl declară Reconchistador general al Lumii Noi. Numirea ca şi jurământul hidalgului fură rostite atât. În spaniolă, cât şi în nahuati.

Investitura de pe „Santa Quijada” fu semnul incendiar a ceea ce mai târziu se numi în istorie Reconchista întru don Quijote. Ea se întinse pe mai multe veacuri, strămutând quijotismul în Lumea Nouă şi dându-i nuanţa specific sud-americană cu care avea să se întoarcă din nou în bătrâna Europă.

Reconchistadorii nu veniră în chip de colonizatori, ci de luptători în numele unei continue cuceriri, în numele unei nelinişti noi, ce-i făcu duşmani neîmpăcaţi ai vechilor stăpâni dornici de linişte şi de chivernisire. Dispreţuită bogăţiile, şi jurământul pe care-l păstrară întotdeauna cu sfinţenie fu acela de sărăcie. După pilda Modelului lor, îşi închinară vieţile unor domniţe fără prihană de peste ocean, şi numai datorită acestora cronicarii de azi izbutesc să-i distingă oarecum pe unii de alţii. Sunt cunoscuţi peste o sută de don Quijoţi de Laura, peste trei mii de Maria, peste opt sute optzeci de Ines, peste trei sute cincizeci de Hernánda, peste şase sute de Sofia, peste o mie de Dolores şi aproape zece mii de Dulcineea. Acestor nenumăraţi cavaleri identici în manifestări şi, miraculos adevăr, identici la înfăţişare, li se datorează, înainte de orice, legenda ubicuităţii celui dintâi don Quijote, legenda nemuririi Modelului.

Cu toate că manchegul nu a participat direct la Reconchistă, el a fost mereu prezent în imitatorii săi, născându-se şi murind cu fiece prozelit, cu fiece veteran. Timp de secole nimeni nu s-a desprins, orgolios, de învăţătura sa; a fost urmat cu credinţă şi fanatism atât în slavă, cât şi în anonimat, imitându-i-se, cum s-a putut mai bine, până şi perioada obscură, misterioasă, de la sfârşitul vieţii. Regula Ordinului a fost deosebit de strictă în această privinţă: cavalerul ale cărui fapte atingeau numărul tabù al faptelor neasemuitului hidalg, avea datoria de onoare să se retragă din lume, pierzându-şi urma în deşerturi ori munţi pustii. În rest, Regula Imitaţiunii îngăduia ca novicii să-şi

aleagă fără constrângere tărâmul prin care să hălăduiască, să nu asculte de niciun superior, să făptuiască numai ceea ce credeau de cuviinţă să făptuiască şi să nu dea socoteală decât modelului din inima lor. Trecut de iniţierile necesare, cavalerul închinat Tristei Figuri era liber să propovăduiască învăţătura quijotistă după plac, unde şi când voia. Nicio reţea secretă, organizată, de pildă, după tipul celei masonice, nu i-a unit vreodată pe răzvrătiţi! quijotişti. Singuratici, temerari, desăvârşiţi în sine şi însemnaţi dintru-nceput de aceeaşi fatalitate, ei nu au reuşit să-i făurească Noii Lumi o istorie ideală, dar au izbutit, în schimb, să sădească la rădăcinile ei revolta împotriva a tot ceea ce nu era ideal. Stră-strănepoţii reconchistadorilor întru don Quijote au fost acei colonei cu miile ce-au făcut să izbucnească pretutindeni pe vastul continent revolte disperate şi curajoase, lupte anarhice pentru independenţă, răzmeriţe fără sorţi de izbândă pentru cine ştie ce dreptate uitată, pentru cine ştie ce adevăr suprem ori idee neverosimilă. Reconchistadorii întru don Quijote au populat Lumea Nouă cu o rasă aparte, nobilă şi nepăsătoare la cele vremelnice, disperată, smintită şi hărăzită unor superbe înfrângeri şi unor biruinţe fără viitor.

Totul a început în ziua când manchegul a păşit pe tărâmul încă virgin şi fecund al Mexicului, însoţit de cei douăzeci de Cavaleri ai Umilinţei, întru totul asemănători cu dânsul. Autorităţile însărcinate să-l ţină sub strictă supraveghere au fost confruntate cu un fenomen de mimetism fără precedent şi silite să-şi disperseze agenţii în toate teritoriile. La trei luni după invazia primilor quijotişti, numărul lor ajunsese la patru sute; după alte două luni, la o mie, atingând curând o arie impresionantă de răspândire. Securitatea noilor posesiuni fu pusă în primejdie. Escorialul, alarmat de veştile de peste ocean, recurse la o stratagemă umilitoare, sfătuind viceregii de la

Tenochtitlán să încerce o oficializare a primejdiosului curent. Rezultatul acestei tentative se arătă, însă, dezastruos. Pentru 166 de zile un anume Sancho Ulmeria luă puterea, desfiinţa sclavia, proclamă egalitatea oamenilor în faţa statului şi a cerului şi înălţă Utopia la valoare de lege. În zece vase, încărcă întreaga armată a inchizitorilor şi a juzilor, expediind-o înapoi, în Spania, cu nenumărate asigurări că funcţia ei va fi suplinită magistral de el însuşi. Institui norme de convieţuire străine de datinile ierarhizate ale bătrânei Spânii şi porunci ca toate bisericile să fie închinate pocăinţei conchistadorilor. Îi sili pe aceştia să-şi împartă averile şi să intre în mănăstiri, organizând procesiuni de penitenţă în timpul cărora mulţimea îi putea biciui în voie. Apoi declară deschisă prima săptămână a Jocurilor quijotiste. Un turnir rămas celebru reuni tinerimea din Mexic sub flamura unei tulburătoare fraternităţi. Cinci mii de adolescenţi fură investiţi cavaleri ai Tristei Figuri, primiră arme noi şi depuseră jurământul de credinţă. Datorită lor, această primă perioadă a Reconchistei, încheiată în chip tragic, mai fu numită în analele vremii şi Cruciada Adolescenţilor. În timpul reacţiunii regaliste, ei se dovediră buni luptători şi pieiră aproape toţi. Ca urmare a înfrângerii, Sancho Ulmeria fu condamnat la moarte. Execuţia sa fu de-a dreptul cutremurătoare. De şase ori năstruşnicul eretic izbuti, datorită vastei sale experienţe, să scape de pe rug neatins de flăcări, exasperându-şi călăii; de şase ori nobilii ce asistau la execuţie trebuiră să-l fugărească prin piaţa pustie, înconjurată numai de trupe călări, şi să-l readucă la locul supliciului; de şase ori Sancho Ulmeria birui moartea – înfricoşaţi, temându-se de naşterea unei noi legende, nobilii făcură cerc în jurul lui şi, la un semn, îi străpunseră trupul cu zeci de pumnale, blestemându-l ca pe un tiran temut şi nu ca pe un oarecare eretic rebel. Aceeaşi soartă o împărtăşiră, o zi după aceea, trei din miniştri săi:

Netzualcoyotl, Xichinpopin şi căpitanul Samson. Al patrulea, datorită faptului că era preot, fu osândit doar la încarcerare pe viaţă. În închisoare, folosindu-se de acest răgaz, el îşi desăvârşi vestitul *Manual de quijotism* – regaliştii, regretând că nu-l executaseră la timp, îşi repararră numaidecât greşeala, ucigându-l mişeleşte şi în taină.

Sângeroasa represiune nu reuşi să pună capăt Reconchistei. Quijotiştii se retraseră pentru câţiva ani în locuri pustii, dar nu se făcură uitaţi, ieşind din când în când la marile drumuri şi clădind peste noapte, de-a lungul lor, cu o energie şi o rapiditate de invidiat – în amintirea primei fapte a marelui mancheg – mori de vânt. Acestea deveniră simbolul rezistenţei şi revoltei lor nestinse. A doua perioadă a Reconchistei fu pusă, aşadar, sub semnul Morilor de Vânt.

Când forţele ordinii nu mai prididiră să distrugă ziua ceea ce quijotiştii clădeau noaptea, fu limpede că numărul acestora îl întrecuse pe al soldaţilor regalişti. Venise timpul ca reconchistadorii să iasă la lumină, să coboare din munţi, să se adune din pustiuri şi să întemeieze în vecinătatea străvechiului Tenochtitlán oraşul-fortăreaţă Dulcineea, inaugurând perioada matură, de triumf a quijotismului. În cincizeci de ani fortăreaţa fu atacată de 9826 de ori, fără a putea fi înfrântă măcar o dată. Loc de iniţiere al celor ce aspirau la demnitatea de cavaleri rătăcitori, cocoţată pe vârful unei coline, cuprinzând trei izvoare între zidurile ei şi rânduită asemenea unei mănăstiri, ea a sfidat veacurile până la marele cutremur din 18... când, spune legenda, El espíritu de los Terremotos, ros de invidie şi de ranchiună, a fărâmat-o, nelăsându-i piatră pe piatră.

Perioada Asediilor fu urmată de cea a Cenuşii – mărturie a neputinţei şi a slăbiciunii bolnăvicioase a vechilor conchistadori. Uriaşe păpuşi, înfăţişând don

Quijoţi călare, fură aduse în faţa unor juzi sclerozaţi, supuse unor judecăţi sumare şi osândite, cu o vană satisfacţie, la mistuirea pe rug. În grandioase şi festive auto-dafé-uri, peste zece mii de astfel de întruchipări se prefăcură-n cenuşă. Niciun don Quijote aievea nu căzu viu ori mort în mâinile torţionarilor. Pretutindeni în Noua Spanie răscrueile, porţile oraşelor şi pieţele începură să fie vegheate de schelete mutilate şi carbonizate, amintind tuturor pedeapsa cuvenită răzvrătiţilor. Contrar aşteptărilor, drastica şi ridicola măsură a regaliştilor spori numărul reconchistadorilor, consolidându-le renumele în rândurile poporului de jos. Mai mult sau mai puţin, toţi ajunseră să simtă quijoteşte. Practica auto-dafé-urilor folosită de autorităţi se asemăna atât de mult cu cea vrăjitorească, încât, în cele din urmă, Inchiziţia s-a simţit datoare să intervină, punându-i capăt şi înlocuind-o cu o alta, mai subtilă şi mai perversă. Meşterilor pietrari şi sculptorilor din vice-regate li s-a dat ordin să cioplească cât mai multe statui închinate hidalgului din La Mancha. Statuile au fost ridicate pe socluri. În piatra lor s-au săpat epitafuri nostalgice şi pline de fervoare. La inaugurarea fiecărei noi statui, se celebra o mesă pentru morţi: don Quijote murise, li se spunea tuturor, don Quijote nu mai era decât un vis.

Reconchista şi quijotismul erau înmormântate cu o pompă şi cu un fast nemaivăzut. Perioada cunoscută sub numele de Războiul Statuilor a fost, cu siguranţă, cea mai grea şi mai dramatică din istoria Recuceririi. Cavalerii rătăcitori, confruntaţi cu propriul lor cult, s-au simţit o vreme dezarmaţi şi neputincioşi. Apoi, au început un necruţător război cu întruchipările lor de piatră. În cursul acestor tragice lupte, mulţi au căzut victime furiei poporului; alţii au fost măcelăriţi în ambuscadele regaliştilor. Se ştia că acolo unde avea să se ridice o statuie, mai devreme sau mai târziu, se va ivi şi modelul ei,

întruchipare vie şi adevărată a cavalerului din La Mancha. Reconchistadorii suferită pierderi de ordinul miilor – ştiindu-se aproape, foarte aproape de o înfrângere definitivă, ţinură primul sfat din istoria lor şi, căzând de acord asupra unei disperate măsuri de apărare, îi răpiră a doua zi pe toţi meşterii pietrari din Noua Spanie, îi duseră în faţa muntelui Chichén Itzá şi îi siliră timp de cinci ani să-şi răscumpere vina, săpând aidoma unor sclavi, în piatra dură, chipul monumental şi înfricoşător al Cavalerului Tristei Figuri. Ca urmare, statuile fură uitate şi putură fi nimicite, altele nu se mai înălţară, căci meşterii refuzară chiar sub ameninţarea pedepsei cu moartea să mai dăltuiască altele. Poporul, cuprins de o nouă fervoare, de un nou val de credinţă, copleşit de măreţia Chipului, începu să bată calea spre Chichén Itzá ca spre un loc de pelerinaj.

Astfel, reconchistadorii obţinură răgazul de care aveau nevoie pentru a-şi obloji rănile şi pentru a-şi îndesi iarăşi rândurile decimate. O perioadă de o sută de ani intră în istorie sub numele de Noua Expansiune, dar nu mai avu cum să egaleze în importanţă şi valoare perioada Asediilor. Numărul cavalerilor crescu nemăsurat, dar flacăra dintr-înşii se domolise, dând semne vădite de oboseală. Quijotismul, ca şi Marele Chip de la Chichén Itzá, bătut de ploi, de ninsori, de vânturi, de soare, îmbătrânea.

Ultimul episod al Reconchistei – doar parţial şi fragmentar înfăptuite – îl constitui adunarea generală a veteranilor quijotişti pe marele Podiş mexican. Ei se-ntâlniră acolo, populând pustiul cu umbre prelungi şi uscăţive, se strânseră în jurul focurilor de tabără şi al corturilor, făcând bilanţul strădaniilor lor, numărându-şi înfrângerile şi biruinţele, rănile şi isprăvile vitejeşti, morţii şi viii din cele câteva secole de luptă. Prin analogie cu o altă fatidică şi blestemată „numărătoare” cuprinsă într-unul din episoadele biblice ale domniei lui David, cronicarii

denumiră această ultimă acţiune a reconchistadorilor Numărătoarea. La câteva zile după încheierea ei veni cutremurul, citadela Dulcineea pieri şi quijotismul se întoarse în Spania – locul său de obârşie.

Iată pe scurt istoria Reconchistei. Iată, la fel de sumar expuse, faptele reconchistadorilor întru don Quijote. Biruitori şi biruiţi, solitari şi credincioşi unui Unic model, ei au făcut să curgă mult sânge, dar au ştiut să-l şteargă de pe blazonul lor, semeţi, plătind cu propria viaţă. N-au impus Utopia, dar au dat adâncime unei istorii altfel sărace şi precare. Nu au clădit o împărăţie veşnică a dreptăţii, dar au crezut neclintiţi şi puri în mitul ei. În ce măsură, în marea aventură sud-americană, şi-au trădat (fără voie) Maestrul şi învăţătorul, cititorul poate să judece singur. Noi ne-am făcut o datorie din a-i înfăţişa numai adevărul, la fel cum îi făgăduim că vom face şi mai departe, în capitolele următoare ale acestei vrednice de scris istorioare.

13 SEARA TRISTĂ

Pentru a nu-i dezamăgi pe cei care-i pronosticaseră o pieire sigură, „Santa Quijada” se scufundă la mai puţin de o leghe de coastele Mexicului, pe o mare liniştită şi aproape fără vânt. Cei mai mulţi comentatori atribuie catastrofa unei cauze naturale, unei avarii mai vechi, nedescoperite la timp ori unei stânci submarine, neocolite cu destulă prevedere, dar alţii, dând crezare unui zvon acreditat de primii Cavaleri ai Umilinţei, pun totul în seama neasemuitului hidalg. Conform acestui zvon, proaspătul Reconchistador general ar fi ieşit pe punte cu puţin înainte de scufundare, ar fi poruncit ca Rocinante să fie numaidecât scos la lumină şi, înălţându-şi braţele, cu o mină solemnă, ar fi cerut Puterilor de Sus ca noua confrerie a reconchistadorilor să păşească pe noile tărâmuri într-un chip nemaivăzut şi cu totul diferit de felul cum păşiseră pe ele primii conchistadori.

De îndată, corabia începuse să pârâie, să trosnească din toate încheieturile şi, luând apă, se scufundase vertiginos. În vălmăşagul ce-a urmat, nimic din cuprinsul ei n-a mai putut fi salvat. Don Quijote, purtat voiniceşte în spinare de Rocinante, s-a aruncat primul în valuri, îndreptându-se spre ţărm. Când marinarii au ajuns şi ei goi-puşcă pe plajă, urmaţi de Sancho, de căpitanul Samson şi de franciscanul Bartolomé, don Quijote le-a făcut semn de rămas bun, binecuvântându-i din înaltul falezei, a smucit frâul şi silueta lui a dispărut pentru totdeauna în negura serii.

Niciunul din supravieţuitorii de pe „Santa Quijada” nu l-a mai văzut de atunci şi nici vreun urmaş al primilor reconchistadori nu l-a însoţit în peregrinarea sa prin vastele meleaguri ale Americii Latine, cu toate că Regula Iniţierii, respectată de fiecare, cuprindea şi o îndelungată etapă în care ucenicul nu făcea altceva decât să-şi caute, neodihnit şi cu mare dor în suflet, Maestrul pierdut. Seara în care don Quijote s-a cufundat în mister şi în legendă e cunoscută în analele quijotismului ca Seara Tristă.

14 ÎNCHEIERE

Şi totuşi, ce s-a întâmplat mai departe? Mărturisesc, iubite cititorule, că mi-am pus de nenumărate ori această întrebare. Frământat de enigma trecutului şi urmărit de fantoma tulburătoare a mancheguiui, am muncit cu multă râvnă, scotocind prin arhivele vremii şi cercetând documente ignorate de contemporanii noştri. Am eşuat pe numeroase căi; m-am încrezut într-altele, dar am fost înşelat; m-am simţit tentat să abandonez lucrul ori să născocesc un final după puterea minţii mele. Am citit biblioteci întregi şi m-am pierdut în hăţişul lor. Captivat, aparent, de alte subiecte, am scris între timp câteva opuscule cu diferite teme. În cele din urmă, răbdarea mi-a fost răsplătită, şi pe un raft mucegăit am descoperit câteva file stinghere ce cuprindeau două legende aztece (scrise şi

traduse în spaniolă de aceeaşi mână) purtând semnătura fostului ministru Xichinpopin. Ele se referă limpede la primele şase luni de existenţă a strălucitului hidalg în Mexic. Numele eroului nostru nu e pomenit în niciun loc, dar anumite indicii ne fac să credem că e vorba de el.

Cea dintâi scriere istoriseşte revolta indigenilor dintr-un câmp de muncă şi de exterminare, condusă de un personaj numit Marele Alb sau Marele Reconchistador. El e înfăţişat călare pe un armăsar costeliv, dar puternic, înarmat cu lance, scut şi spadă, uscăţiv la trup, cu barbă şi mustăţi argintii, vorbind perfect limba nahuatl. Revolta organizată de el e fulgerătoare, spontană. Reconchistadorul apare peste noapte în rezervaţia morţii, ucide paznicii sau îi pune pe fugă, înspăimântă cu glasul său tunător soldaţii şi, eliberându-i pe ostateci, îi convinge să-l urmeze într-un lung exod spre munţii încă liberi. Marele Alb nu dă niciun amănunt despre el însuşi. Oamenii îl numesc noul Cuahtemoc şi el le cere să se închine unei femei cu pielea albă al cărei nume legenda nu-l pomeneşte. Poeţii aflaţi în rezervaţie îi închină câteva poeme, făgăduindu-i să slăvească în veci nobleţea acelei domniţe necunoscute. Dezrobit, poporul porneşte spre munţi cu ariergarda formată din câţiva războinici mai răsăriţi şi din enigmaticul Cavaler. Următorii sunt înfrânţi de mai multe ori şi aztecii ajung în ţinuturile libere fără pierderi prea mari – războinicii, însă, sunt capturaţi într-o ultimă luptă. În ziua execuţiei, prin jertfa celorlalţi, misteriosul Alb reuşeşte să evadeze. E greu de spus dacă în persoana Liberatorului mitic trebuie să-l vedem pe însuşi hidalgul din La Mancha ori pe vreunul din epigonii săi. E aproape cu neputinţă să dovedim – datele fiind atât de sărace – că eroul acestei legende nu a fost altul decât cel dintâi don Quijote. Inima ne spune, însă, că ar fi putut fi dânsul.

Ceva mai concludentă ni se pare a doua scriere, cadrul ei fiind mult mai exact şi trimiţându-ne în

adâncurile mitului. Importanţa ei pentru spiritualitatea aztecă e atât de mare, încât, pe drept cuvânt, ne putem întreba dacă nu cumva Visul, visul veşnic izbăvitor a zămislit-o, conferindu-i amănunte atât de convingătoare… Citindu-i doar titlul ne simţim cutremuraţi: *Întoarcerea lui Quetzalcoatl*. Da, chiar aşa, iubite cititorule, ea vorbeşte despre întoarcerea omuluizeu, despre întoarcerea, de veacuri făgăduită, a dezrobitorului, a Şarpelui-cu-pene-verzi, a făpturii dătătoare de Speranţă, pe care nefericitul rege Moctezuma a putut-o confunda, spre pierzania întregului său popor, cu conchistadorul Cortés, primul alb intrat în Tenochtitlán. Ceea ce ne duce cu gândul la don Quijote în această stranie legendă e descrierea extrem de precisă pe care cronicarul Xichinpopin o dă rănilor de pe trupul Marelui întors – răni ce sunt identice cu cele primite de hidalg pe Insula-cu-douăzeci-de – nume; până şi denumirile lor corespund (rana de sub coasta stângă La Ensangrentada[6], rana de la braţ La Famosa[7], cea de pe piept la pluma de quetzal[8], cea de la şold La Divina[9] ş.a.m.d.). Xichinpopin susţine, cu marea fervoare a credinţei, că aceste răni au fost pricinuite Făpturii Zeieşti de duhurile potrivnice întoarcerii sale în mijlocul poporului îndurerat. „Quetzalcoatl s-a întors! Quetzalcoatl s-a întors! Zeul speranţei e printre noi! Sus frunţile şi inimile! Dănţuiţi în munţi, dănţuiţi la marginile mării! Quetzalcoatl e cu noi!” – exultă cronicarul pe pagini întregi. Face el, prin aceasta, operă istorică, religioasă ori încearcă, disperat, folosind o ultimă resursă mitică, să-şi mântuiască poporul de flagelul deznădejdii? Crede oare cu adevărat în întoarcerea zeului ori caută numai să-i facă pe alţii să creadă? Pornind de la această îndoială, întrebările se ţes,

---

6 însîngerata

7 Faimoasa

8 Pana de quetzal

9 Divina

din ce în ce mai enigmatice, în cugetul nostru. Hidalgul să fi fost sfătuit chiar de el – în timpul tainicelor conciliabule de pe „Santa Quijada” – să joace marea dramă a întoarcerii? Sufletul manchegului să fi sângerat auzind de zecile de mii de oameni ce aşteptau, încă, făptura de vis făgăduită lor? Să se fi crezut aievea cel aşteptat? Să-l fi convins Netzualcoyotl că el e Alesul? Să fi intuit don Quijote filonul secret, dar profund quijotesc, al marii Aşteptări aztece şi să fi fost ispitit să-l desăvârşească? Să fi voit să-şi încheie aventurile printr-o unică, măreaţă Aventură care să-l înalţe deasupra veacurilor şi oamenilor? E dificil de presupus şi de susţinut o asemenea idee – spiritul cavalerului era mai degrabă copilăros decât orgolios, mai mult viteaz decât înţelept. Şi totuşi… totuşi, dacă cineva *a trebuit să-l joace* pe Quetzalcoatl, dacă cineva i-a întrupat şi il-a reînviat în faţa aztecilor, acela n-a putut fi altul decât don Quijote. Isprava Hui (dacă s-a petrecut în realitate) merită toată cinstea şi preţuirea noastră. Cei ce îşi ridică glasul spunând că a fost o înşelătorie să asculte mai întâi urmarea legendei. Queitzalcoatl s-a întors. *El n-a mărturisit nimănui că e Quetzalcoatl, ci a fost recunoscut ca atare*. Din prima clipă când s-a ivit călare pe un armăsar neînşeuat, înveşmântat numai în albul linţoliu smuls odinioară, în largul mării, leului muribund, cu trupul numai o rană, străpuns de nenumărate ace de cactus (penele verzi ale şarpelui mitic), a fost recunoscut ca zeu. Nu s-a împotrivit credinţei celor simpli. Nu le-a furat încă o dată speranţa. Nu i-a batjocorit. S-a lăsat purtat în triumf până la Templul cel Mare din munţi şi acolo a stat de vorbă cu preoţii şi i-a convins de adânca-i ştiinţă. Ce-au vorbit preoţii cu zeul nu e îngăduit să se ştie. Quetzalcoatl le-a cuvântat apoi mulţimilor din Munte, neaducând slavă decât divinei Speranţe. Nu şi-a spus Quetzalcoatl, dar s-a numit pe sine Omul Speranţei şi ai Dreptăţii. I-a sfătuit pe toţi să se încreadă în

reconchistadori şi le-a făgăduit că se va întoarce din nou, peste veacuri, pentru a ce bucura împreună cu ei de viaţă. Încununat cu flori, plâns de mulţimi, a fost urcat după aceea pe o plută şi împins în largul mării. „Quetzalcoatl se va întoarce! Quetzalcoatl se va întoarce negreşit în mijlocul poporului său. Să-l aşteptăm cu credinţă!” – încheie Xichinpopin.

Laudă ţie, cronicar al epocilor apuse! Laudă ţie pentru iubirea ce-ai arătat-o lui don Quijote, născocind această poveste! Laudă ţie şi Cavalerului Tristei Figuri, dacă istoria poartă într-însa un sâmbure cât de mic de adevăr!

O a treia ştire despre don Quijote ne vine din Spania şi vorbeşte despre întoarcerea acestuia acasă. Din păcate, relatarea nu cuprinde episodul îmbarcării, astfel că nu avem ştire dacă gloriosul cavaler a fost pescuit din largul mării de pe pluta îmbrăcată în flori ori a pornit în călătoria de întoarcere dintr-un oarecare port, sub un nume de împrumut. Scurta istorioară descrie stările sufleteşti ale eroului, adânca nostalgie după plaiurile natale, înfiorarea şi bucuria lui la revederea ţărmurilor Spaniei, anonimatul în care străbate toată calea spre La Mancha şi vlăguirea ce pune stăpânire pe dânsul odată ajuns în pacea casei bătrâneşti, reluând pe ultimele pagini finalul cărţii lui don Miguel de Cervantes a Saavedra şi ignorând, în chip neiertat, întreaga experienţă mexicană a hidalgului.

Alte două texte, de dată ceva mai recentă, socotesc de la sine înţeleasă întoarcerea în Spania a cavalerului. Cel dintâi text cuprinde aventura lui don Quijote cu El Burlador de Sevilla care, zice-se, ar fi încercat să o seducă pe Dulcineea, atras nu atât de plăcuta-i înfăţişare, cât de faima pe care îndrăgostitul hidalg i-o crease prin ani. Eroul nostru, ne asigură licenţioasa povestire, a căzut la pat auzind de această tentativă, apoi, temându-se să nu fie socotit un încornora*, s-a înarmat şi a pornit în căutarea

seducătorului. Îi tâlnindu-l, s-a luptat cu el şi l-a rănit grav, dar i-a cruţat viaţa în schimbul unui jurământ solemn prin care înşelătorul s-a angajat să slăvească frumuseţea şi castitatea Dulcineei în faţa tuturor fustelor din Spania. Să ne fie îngăduit a nu da crezare acestei povestiri. Toţi cei ce cunosc întrucâtva vieţile celor doi eroi, atât de diferiţi, vor fi de acord că niciunul, nici altul nu ar fi putut proceda după litera mincinoasei legende. Pe de-o parte, don Quijote nu s-ar fi îndoit nicio clipă de puritatea şi credinţa Dulcineei şi deci nu s-ar fi avântat într-o aventură absurdă şi, pe de altă parte, don Juan, chiar învins (într-o ipotetică luptă), nu şi-ar fi renegat existenţa şi condiţia de seducător, cu niciun preţ.

Al doilea text apocrif îl hotărăşte pe don Quijote unic şi solitar apărător al celor o sută de mii de copii porniţi în Cruciadă fără niciun ajutor de nădejde. Scrierea e alcătuită de un călugăr cu puţină cultură şi prost mânuitor al condeiului. Moştenitor al unor remuşcări târzii, schimnicul ia prea puţin aminte la cronologia firească, la realitatea istorică, contopeşte epocile, amestecă anii şi sporeşte confuzia tuturor, declarându-l pe don Quijote mort şi îngropat în Ţara Sfântă, cu mult înainte de a se fi născut.

Aşa stând lucrurile, cum vom afla adevărul? Cititorul exasperat are tot dreptul să se întrebe la ce va recurge autorul acestor rânduri: va născoci un final, mai mult sau mai puţin fericit? – se va mărgini să copieze, ca atâţia alţii, finalul cărţii lui don Miguel? – va lăsa neterminată povestea exilului? Nu, nicidecum. Cititorul poate fi liniştit, nu avem de gând să-l atragem în niciuna din aceste capcane. De curând ne-a parvenit în chip providenţial o scrisoare de la distinsul cercetător şi arheolog mexican Manuel de Mayo. Finalul pe care misiva acestuia ni-l oferă, pe baze larg documentare, e de-a dreptul senzaţional. În urmă cu şase luni, expediţia condusă de dânsul a

descoperit, îngropat undeva în adâncul Podişului mexican, un obelise de piatra, datând de patru-cinci secole. După o studiere atentă, don Manuel şi-a dat seama, contrariat, că obeliscul a fost ascuns în pământ imediat după cioplirea sa, neîndeplinind niciodată funcţia îndeobşte acordată unor astfel de obiecte comemorative. După părerea autorizată a prietenului nostru (membru al Societăţii pentru studierea fenomenului quijotist în America Latină), obeliscul îl înfăţişează, stilizat, pe Cavalerul Tristei Figuri, indicând locul morţii sale ori, cel puţin, al mormântului în care a fost coborât. În sprijinul îndrăzneţei ipoteze (ce are să provoace, fără-ndoială, un adevărat scandal în lumea cercetătorilor quijotişti), el aduce textul de pe acest obelisc, text care cuprinde un epitaf cât se poate de clar, compus, pare-se, de un Cavaler ce şi-a întâlnit Maestrul cu puţin înainte de moarte, i-a vegheat agonia şi l-a îngropat, întipărind în piatră mărturia vie a dragostei şi preţuirii lui.

În încheierea cărţii noastre, iubite cititorule, să dăm citire împreună, cuprinşi de aceeaşi vrajă şi reculegere, acestei scrieri anonime, acestui ultim omagiu adus de un Cavaler al Tristei Figuri iscusitului hidalg din La Mancha: „Slavă ţie, făptuitor şi model al Reconchistei, mai glorioasă şi mai vestită ca oricare altă Revoltă de vis, slavă ţie, năprasnic biruitor al morilor de vânt, al cavalerilor rătăcitori, al Minotaurului, al Leului şi al Iadului cu toţi diavolii săi, mărire ţie, îmblânzitor al apelor şi al Leviatanului din al cărui pântec ai înălţat imne Creaţiunii, laudă ţie, hidalg de viţă veche, mancheg cu sânge nobil, vărsat întru slava Dulcineei şi a şarpelui-cu-pene, Quetzalcoatl, laudă ţie, luptător neînfricat, care, pornind să înfrunţi Moartea, ai clipit cu înţeles spre robul tău, zicând: «Biruind-o şi pe Aceasta, puţine voi mai avea de îndreptat pe lume»…

Dormi în pace, Neasemuitule!”

CUPRINS

Lector: M. OPRIŢĂ
Tehnoredactor: L. HLAVATHY
Apărut: 1982. Bun de tipar: 25. X. 1982. Comanda nr.: 2262.
Coli de tipar: 11, 5. Hârtia: velină 70 g/m. Format: 16/50X80.
Tiparul executat sub comanda nr. 451/1982
Ia întreprinderea Poligrafică Cluj, Municipiul Cluj-Napoca B-dul Lenin nr. 146.
Republica Socialistă România
